

Púcook pa Waah wa weeyem wa ti púkoo eyye

Púkoo eyye eyem éyaañ ya ti hilim ha hiti Pútuun pa nesokee lombo Púcook pa. Heekiicee ha lupo hiyem fa púlunta pa mpiliilee fa, fa an naaliilee fa, nin píyaañ kaamuuyen nin kúnuul ti púlunta pa. Néeyisan lombo fa Pútuun pa mpikaakaay kaacoopool pakan paka.

Púkoo eyye néepaacinoolee ti kifiit kúsupak kenfakat.

Hifiit ha híyaañ ha hiyem efantu 1 – 11. Ti hifiit eehe aafacuk fa Pútuun pa mpiliile fa púlunta pa, an fa naaliilee fa nin fa lombo an naamuuyene fa ti Pútuun pa. Toko aafacuk hiti Ataam nin Eef, Kayin nin Abel, nin fa Pútuun pa mpuhootane fa púlunta pa kamma kaamuuyen. Aafacuk lombo kiti ekumpaan ya eehaane ya eti Babel.

Hifiit ha hísupiyenu ha hiyem efantu 12 – 50. Le aafacuk hiti símaama pakati Israyel. Maa-maa ateyii áyaañ ayem Abraham, náameyiyee ti kaapii kiti káyinan nin hítuulu Pútuun. Aafacuk lombo hiti Abraham ańiinoos Isaak nin eesokoo maamaa Jakob. Jakob, ańa nkasok ya lombo Israyel, naataak epuuk pákayiin kayema ńaasuwan nin pákasupak. Epuuk ya payenkuu káyenoonii písii pa ńaasuwan nin pákasupak pa piti Israyel.

Ti epuuk ya ɲaasuwan niɲ pákasupak paka payenkuu intaak oonool teyii aɲa nkasok Josef, paapaa ateyii akina naahaɲe pálaɲi ti epuukoo púloonɲ. Núnuwoo nkataak paheeka teyoo nihiwun nkanoomanoo punoomana kati ayeno amiikan, nkasok paapaa ateyii nii élukuleen etaatulooloo. Ti páhinal Pútuun, náayenoonii an enfakat ti mah ma miti Esipt. Po hátikin, épankul neeyeno ti púlunta pa, naafakan teyyo paapaa ateyoo niɲ miin ma miteyoo púloonɲ.

Fa púkoo ya neekiicee fa:

1-11 Hifiit híyaañ

1-2 Hiliiluyee ha hiti Púlunta pa niɲ An

3 Píyaañ kaamuuyen niɲ ñíyoka

4-5 Hiti Ataam fo ti hiti Nowe

6-10 Nowe niɲ kaahootan ka

11:1-9 Ekumpaani ya eehaane ya eti Babel

11:10-32 Hiti Sem fo ti Abram

12-50 Hifiit hísupiyenu

12-35 Hiti miin ma miti Abraham, Isaak niɲ Jakob

36 Miin ma miti Esawu

37-45 Hiti Josef niɲ ñúnuwoo niɲ atuwoo

46-50 Pakati Israyel ti mah ma miti Esipt

Hiliiluyee ha hiti púlunta pa niɲ waah óo waah weeyem lupó

^I Ti púcook pa, Pútuun pa mpiliil patiila niɲ t'etaam.

^{II} Fiye, etaam ya etaakut himuum etaakut likee pale man meeliñoole ummuhootan etaam ya púloonɲ. Enímaan néewufalool pásune man ma.

Kunuu ka kiti Pútuun pa nkiyeno káleeleehan patiila etemmo.

III Púful toko, Pútuun pa mpusok: “Ecaañ etaako!” Ecaañ ya neetaako.

IV Pútuun pa mpucuk nii ecaañ ya enapaanap. Fiye, mpíkatinool ecaañ ya niñ énimaañ ya.

V Pútuun pa mpulu ecaañ ya “hanakan”, mpulu lombo énimaañ ya “hánant”. Intaako kániim intaako lombo pucom: hikina hiyem hinoom ha híyaañ ha.

VI Púful toko, Pútuun pa mpusok: “Káahaañ kitaako ti pututa man ma kípiikatinool man ma miti patiila niñ miti t’etaam!”

VII Fiye, Pútuun pa mpíhin káahaañ ka, mpíkatinool man ma miti patiila niñ miti t’etaam, iyyeno fo.

VIII Pútuun pa mpulu káahaañ ka “patiila”. Intaako kániim intaako lombo pucom: hikina hiyem hinoom ha hísupiyenu ha.

IX Púful toko, Pútuun pa mpusok: “Man ma meeyem ma t’etaam muconcool nantoonool, etaam eesuce éfulii!” Iyyeno fo.

X Pútuun pa mpulu etaam ya eesuce ya “etaam”, mpulu lombo man ma meeconcooliyee ma “kaatii”. Pútuun pa mpucuk nii napaanap.

XI Fiye, Pútuun pa mpusok: “Etaam ya epukool píheeni óo píheeni empa mpitaak etukal, niñ enuun óo enuun eyya netaak ñaliyal niñ pukoon!” Iyyeno fo.

XII Etaam ya néepukii píheeni óo píheeni empa mpitaak etukal etempo, niñ enuun óo enuun

eyya netaak paliyal eteyyo niŋ pukoon eteyyo. Pútuun pa mpucuk nii napaanap.

XIII Intaako kániim intaako lombo pucom: hik-ina hiyem hinoom ha híhaaciyenu ha.

XIV Púful toko, Pútuun pa mpusok: “Waah úsupak ewwa nuucaanjan utaako patiila kati úkatinoool hánant ha niŋ hanakan ha! Waah ewwuú úyisan ñahaaño ña, kunoom ka niŋ sitiil sa,

XV uyeno patiila upucaanjan t’etaam!” Iyyeno fo.

XVI Pútuun pa mpíhin waah úsupak wenfakat ewwa nuucaanjan: weehaŋe wa pafom nu-umankool hanakan ha; weehaŋe wa káafomaati nuumankool hánant ha; mpíhin lombo picaanjan pa.

XVII Pútuun pa mpisiinjan wo patiila upucaanjan t’etaam,

XVIII kati umankool hanakan ha niŋ hánant ha núukatinool ecaan ja niŋ énímaan ya. Pútuun pa mpucuk nii napaanap.

XIX Intaako kániim intaako lombo pucom: hik-ina hiyem hinoom ha hípaakiilenu ha.

XX Púful toko, Pútuun pa mpusok: “Kaatii ka kimeen niŋ soon niŋ pikee púlukuleen, pusuwa píyititool patiila niŋ t’etaam!”

XXI Fiye, Pútuun pa mpiliil púlukuleen pen-fakat piti kaatii, niŋ lombo élukuleen óo élukuleen eyya newac niŋ esuwa óo esuwa. Pútuun pa mpucuk nii napaanap.

XXII Pútuun pa mpisampan po mpusok: “Nipukool nimeenjan kaatii ka, pusuwa pa lombo pimeen t’etaam!”

XXIII Intaako kániim intaako lompo pucom: hikina hiyem hinoom ha hísakiyenu ha.

XXIV Púful toko, Pútuun pa mpusok: “Etaam ya etaak élukuleen óo élukuleen: puwuluwul nin piti elampa, penkilis nin penfakat!” Iyyeno fo.

XXV Pútuun pa mpíhin élukuleen óo élukuleen ewuluwul nin élukuleen óo élukuleen eti elampa, enfakat nin enkilis. Mpucuk nii na-paanap.

XXVI Fiye, Pútuun pa mpusok: “Umemanoolaa an éefule unaa, samat nii unaa, apiyeno ati hikaw ha ati soon sa, pusuwa pa nin púlukuleen pa púloon: puwuluwul pa nin piti elampa ya, penfakat pa nin penkilis pa empa mpumuusool pa t’etaam.”

XXVII Pútuun pa mpiliil an éefule po, áyiin nin aal Pútuun pa mpiliile.

XXVIII Pútuun pa mpisampanii mpusokii: “Nipukool, nimeenjan etaam ya inniheek yo! Niyeno pakati kikaw eteyyo, kiti soon sa, pusuwa pa, nin púlukuleen pa púloon empa mpumuusool pa t’etaam!”

XXIX Fiye, Pútuun pa mpusok: “Nísiitan, inci ufanaa aluu píheeni óo píheeni empa mpitaak pukoon, nin enuun óo enuun eyya netaak paliyal ti etaam ya púloon. Pukoon pa nin ñaliyal ña efiñiyeno pákuumanal aluu.

XXX Pale púlukuleen pa púloon piti elampa ya nin pusuwa pa púloon nin púlukuleen pa púloon empa mpumuusool pa t’etaam, inci ufanaaw-ufan po píheeni pa nin pahatal pa púloon piti punuun pa pipiyeno pákuumanal etempo.” Iyyeno fo.

XXXI Pútuun pa mpucuk nii eeha mpíhine ha púloon hinapaanap meemak. Intaako kániim intaako lombo pucom: hikina hiyem hinoom ha heewase ha isak nin hoonool.

II

I Fiyuu hiliiluyee ha hiti patiila nin t'etaam nin waah óo waah weeyem lupo nihipaye.

II Ti hinoom ha heewase ha isak nin kúsupak loho Pútuun pa pipayaa páhin etempo mpíyekunoolo ti heewase ha isak nin kúsupak.

III Pútuun pa mpisampan hinoom ha heewase ha isak nin kúsupak, mpíhin ho hipiyeno hinoom etempo, kaatuko hinoom eehuu Pútuun pa mpíyekunooliye ta mpipaye ta páhin etempo púloon piti hiliilu ha.

Ayín a nin aal a ti kankan ya eti Eden

IV Fiye Ateeteyo Pútuun pa mpiliile patiila nin t'etaam. Ta Ateeteyo Pútuun pa mpimemanoole ta patiila nin t'etaam,

V punuun nin píheeni piti ukit píñantiyoot, kaatuko Ateeteyo Pútuun pa púnupaniyoot etii, an lombo ataakiit toko kati aya etaam ya,

VI pale man úmmufulii t'etaam ímmimaañiyan etaam ya púloon.

VII Púful toko, Ateeteyo Pútuun pa mpiliil áyiin nin esiya. Mpúfuuteen ti sínuyoo esuunjut eti elon, áyiin a náayenoonii an aña eeyem kalaña.

VIII Fiye, Ateeteyo Pútuun pa mpusuk kankan Eden pa caanak ca íncifulii pa, toko mpiyenane áyiin a aña mpiliile ya.

IX Ateeteyo Pútuun pa mpíhin enuun óo enuun épiñantii: punuun peewalla empa mpupuk paliyal péesuume. Ti pututa kankan ya, intaako toko enuun eti elon nin enuun eti kameye heenape ha nin heenaput ha.

X Ti kankan ya eti Eden, intaako han henfakat eeha níhimaañiyan etaam ya eti kankan ya. Ta níhifulii ta ti kankan ya, níhipaacinoolo kan kipaakiil.

XI Han ha híyaañ ha nihisokee Pison, hikina híkinkoole mah ma miti Hawila. Toko taakaataak sanoo,

XII sanoo eti pánipani. Intaak lombo pínankiin péeciita hinoom, nin punuun empa an naayina éfulanii tempo caminkolon éesuumut hicuku.

XIII Hísupiyenu ha nihisokee Kihon, hikina híkinkoole mah ma púloon miti Kus.

XIV Híhaaciyenu ha nihisokee Tikil, hikina hiyem pa caanak ca íncifulii pa ti saatee ya eti Asul. Hípaakiilenu ha nihisokee Efalat.

XV Fiye, Ateeteyo Pútuun pa mpucoop áyiin a mpiyenanoo ti kankan ya eti Eden kati aya yo naamankool yo.

XVI Ateeteyo Pútuun pa mpusok áyiin a: “Aáyiniyini hili papukal pa piti punuun pa púloon piti kankan ya.

XVII Pale, aañanut hili papukal pa piti enuun ya eti kameye ka heenape ha nin heenaput ha, kaatuko hinoom eeha aafali papukal enuun eyyuu, aafaket.”

XVIII Púful toko, Ateeteyo Pútuun pa mpusok: “Naput áyiin a apiyeno lamayoo. Inci faliiloo ayankanana eenape eenakoole neyoo.”

XIX Ateeteyo Pútuun pa mpiliil niŋ esiya élukuleen óo élukuleen eti elampa niŋ esuwa óo esuwa. Mpucoop po ti áyiin a kati aluwal po ucaw. Elúkuleen óo élukuleen eñaŋaa hitaaku caacaw enca áyiin a naaluwe yo.

XX Ayiin a naaluwal púlukuleen pa púloon ucaw: puwuluwul pa, piti elampa ya niŋ pusuwa pa. Pale ataakut ayankanana eenape eenakoole neyoo.

XXI Fiye, Ateeteyo Pútuun pa mpíhin áyiin a apunow ti hiŋotu henfakat. Akina ti hiŋotu ha, mpúfulanii káakut ti kahehoo, mpipa mpiñahan toko kapaŋoo samat nii fa nkiyeniye fa.

XXII Púful toko, Ateeteyo Pútuun pa mpucoop káakut ka enka mpúfulanii ka ti áyiin a, mpiliil aal, mpucoopoo pati áyiin a.

XXIII Ayiin a naaceek: “Tempe, aŋe anakoolam, picc unii poonool, hísim unii hoonool, afaay-onkalee 'aal' kaatuko ti áyiin náafulaniyee.”*

XXIV Ekina ewune áyiin nakatan faafoo niŋ íññaayoo naananf aaloo, poko t’ésupakii nkáyenoonii oonool.

XXV Fiye áyiin a niŋ aal a nkayeno ñáfalfali pale kasuuwoolut.

III

Enow an

¹ Fiye, epululoola ya ehaŋa ecohato ti púlukuleen pa púloon piti elampa empa Ateeteyo Pútuun pa mpiliile pa. Neesok aal

* **II:XXIII 2:23** Ti kaŋ ya eti Hiburu, payonkalal áyiin niŋ aal pinakoolaa-nakool.

a: “Fo pánipani Pútuun pa pusokaasok aluu nii: 'Niñan̄ut hili enuun óo enuun eti kankan̄ ya?’”

II Aal a naañahan epululoola ya: “Haani, úyiniyini nuuli enuun óo enuun eeyem ti kankan̄ ya.

III Pale Pútuun pa pusok 'Niñan̄ut hili enuun ya eeyem ya ti pututa kankan̄ ya, niñan̄ut yo híliku niñ ekina tom efiniket.”

IV Epululoola ya neeñahan aal a: “Hitaakiit etiniket!

V Kaatuko Pútuun pa pímeyimeyi nii, hi-noom eeha efinili papukal enuun eyyuu, ñíkin aluu éfiñipankino innicuk nii pikina, innimeyi heenape niñ heenaput.”

VI Ta aal a naacuke ta nii papukal pa piti enuun ya pinapaanap hili mpúwalli ti ñíkinoo illompo nonkoo kati ataak kameye enka efipuwufanoo ka, naacut po naali, naawufan áyiinoo eesiin̄iye ya pukoloo apili lompo.

VII Tokotoko, ñíkinii poko t'ésupakii iññipankino nkacuk nii ñáfalfali nkayem. Fiye, nkacenkanool pahatal sootoo nkáhin po uhuuy.

VIII Ta incisape ta eyam, Ateeteyo Pútuun pa mpiyeno kaakaawool ti kankan̄ ya. Ayíin a niñ aal a nkási pakakal etempo, nkayolo ti punuun pa piti kankan̄ ya.

IX Ateeteyo Pútuun pa mpiyonkal áyiin a mpi-cakanoo: “Peyme ayyem?”

X Ayíin a naañahan po: “Inci síyuusi ti kankan̄ ya infe kaatuko ñáfalfali inci iyyem, fiye iyyolo.”

XI Ateeteyo Pútuun pa mpicakanoo: “Ayme asokuu nii ñáfalfali ayyem? Fo aaliyaali enuun eyya inci inkituu ya hili?”

XII Ayiin a naañahan po: “Aal a aña áncoopiyaam ya ácutii papukal enuun ya naaw-ufanam, illi.”

XIII Ateeteyo Pútuun pa mpusok aal a: “Weyme uwune ánhin eehuu?” Aal a naañahan po: “Epululoola ya ecaakoolaam, illi.”

XIV Fiye, Ateeteyo Pútuun pa mpusok epululoola ya: “Páawoo eehuu ánhine, inci ñanuu ti púlukuleen pa púloon: puwuluwul niñ piti elampa. Aáfahuunoolo, illi haafol ha hinak óo hinak ti elonji.

XV Inci fáhin aal a niñ awe nipiyeno an niñ akamooloo. Miin ma miti aal a niñ miin ma mitii efikayeno lombo pikamool. Miin ma miti aal a efimutuncalool hikawi, awe illum mo ti econt.”*

XVI Fiye, mpusok aal a: “Naasayaa munow, inci fapenan meemak ñíyoka ña ñitii, ti ñíyoka aafampuk. Aáfalafi hitaaku kayine ti áyiini pale akina afaayeno ati hikaw ha atii.”†

XVII Nene pusok áyiin a: “Kamma ánsiitane aali illi enuun eyya inci inkituu ya hili, etaam ya eñanee kamma awe, ti ñíyoka ñenfakat hinak óo hinak ti elonji aafaya etaam ya illi.

XVIII Etaam ya efeetaak pícan kun óo pícan kun, aafali paliyal pa piti ukit wa.

XIX Niñ hásuwati aafataak paliyali fo ta aafaño ho t’etaam. Kaatuko ti etaam áñfulii, ti etaam lombo aafaño ho.”

* **III:XV 3:15** Niñ ekina tom: “Akee ti miin ma miti aal a afaatuncalool hikawi, awe illumoo ti econt.” † **III:XVI 3:16** Niñ ekina tom: “Afañeñ ti áyiini meemak pale akina afaayeno ati hikaw ha atii.”

XX Ayíin a, Ataam,[‡] naalu aaloo caacaw ca Eef (ekina eyem “kalonja”) kaatuko áfaayenoonii íñña ya atí keeyem ka kalonja púloon.

XXI Ateeteyo Pútuun pa mpimemanool Ataam nin aaloo wañ uti kapan élukuleen mpúsoolii.

Hiyaanuyee ha hiti Ataam nin Eef ti kankan ya

XXII Púful toko, Ateeteyo Pútuun pa mpusok: “An acukaacuk nii unaa, ámeyimeyi heenape nin heenaput. Uñanutoo kakatan apili enuun ya eti elon ya, naalon fo eket maama.”

XXIII Fiye, Ateeteyo Pútuun pa mpúfulanii ti kankan ya eti Eden kapiya etaam ya eyya nkáfulii ya teyyo.

XXIV Ta mpipayii ta hiyaanu, mpisiinan pumaleekoo piti sempe empa nkasok Piselupim, pa caanak ca íncifulii pa ti kankan ya eti Eden, nin káakuntu kiti kaaleew enka nkiyesoolo pan óo pan kipifaas pítin pa peehiije pa ti enuun ya eti elon ya.

IV

Kayin nin Abel

I Eehuu hipimuus, Ataam náameyiyoo aal, Eef náapukii cikampaani. Fiye, Eef naasok: “Ateeteyo ayankananaam pitaak cikampaani,” naalu co caacaw ca Kayin.*

II Po hátikin, naapuk atuwoo naasokoo Abel. Kápiyankii, Abel naataak písaacii empa nafaas, Kayin lombo naayeno ayaya.

[‡] III:XX 3:20 Ti kan ya eti Hiburu, naasokaa Ataam ekina eyem “an”. * IV:I 4:1 Ti kan ya eti Hiburu, “Kayin” nin “hitaaku” kanakoolaa-nakool.

III Hikee hinoom, Kayin náacoopii ti pamaañal pa apuwaaseen po Ateeteyo.

IV Abel lompo náacoopii písaacii ti papukal pa píyaañ pa piti koolee ya eteyoo naawaaseen kaapii ka keehañe ka patoof Ateeteyo. Ateeteyo ínsumoo ti Abel naasayan kaawaaseen ka kiteyoo.

V Pale asayanut Kayin ninj kaawaaseen ka kiteyoo. Kayin náañiken meemak, puhoonjuyoo mpíniman.

VI Ateeteyo naasok Kayin: “Weyme uwune aññiken? Weyme uwune puhoonjuyi mpíniman fiyuu?”

VII Ninj áahinaa heenape aafasayanee, pale ninj áahinaa heenaput, kaamuuyen unka ti épuusiya, nkijes ihanjuyi sempe, pale aañañaa ko iheeku.”

VIII Púful toko, Kayin naasok atuwoo: “Máafulaa maakaayaa pati ukit wa.” Ta nkayeniye ta po, Kayin naalaako atuwoo Abel naamukoo.

IX Fiye, Ateeteyo naacakan Kayin: “Atuwi Abel uwwey?” Kayin naañahanoo: “Cukutoo, fo inci yem afaasa ya ati atuwam?”

X Ateeteyo naasokoo: “Weyme uwune ánhin eehuu? Síyaasi hísim atuwi ti hiceeku ti inci t’etaam esiya ya ti hiñaaku kánukan.

XI Fiye, aañanee, iyyaane ti etaam ya eesoope ya hísim atuwi aña ammuke ya.

XII Naayayaa yo etinene épukii waah. Aafa-tootoosool tan óo tan, áatiyini piyeno nantoonool ti etaam ya.”

XIII Kayin naasok Ateeteyo: “Hikasap ha hi-toom hínapinapi pitiyo.

XIV Fíyooy aayaanaam ti etaam eyya inci iyya ya, ñañuu piyolo íllaanji. Efitootoosool étiyini piyeno nantoonool ti etaam ya. An óo an eecukaam afaamukam.”

XV Ateeteyo naañahan Kayin: “Haani! Nin an amukuu, pakan isak nin pákasupak efikamukee eket ya etii épunukanee.” Fiye, Ateeteyo náahin lánkamaasi ti Kayin ancuk an óo an eecukoo atamukoo.

XVI Kayin naakaay ápilaan Ateeteyo, naacaakin ti mah ma miti Not, pukol kankan ya eti Eden pa caanak ca íncifulii pa.

Kayin keesokoo maamaa

XVII Ta Kayin naasaye ta, naahinto nin aaloo náapukii cikampaani: Enok. Kayin naasiinan saatee naaluwool yo nin añiinoo Enok.

XVIII Enok naapuk cikampaani: Ilat. Ilat naapuk Mehuyayel, Mehuyayel naapuk Metusayel, Metusayel naapuk Lemek.

XIX Lemek naasa pakaal pákasupak: ácook a caacawoo Ata, ásupiyenu ya caacawoo Silla.

XX Ata naapuk Yapal. Akina áyaañe akin ti ékuut naawul púlukuleen.

XXI Atuwoo caacawoo Yupal. Akina áyaañe asap kóntin nin kámpiis.

XXII Silla lompo naapuk Tupal-Kayin. Asafa, akina nasaf coolan óo coolan eti mañ. Ahoopoo ayem Naama.

XXIII Lemek naasok pakaaloo:

“Ata nin Silla nísiitanam!

Pakaalam, nitah kunuu ti eeha inci inkaakaay ha hisoku.

Mukaamuk áyiin kamma naakuumaam,
immuk akampaani kamma naasapaam.

XXIV Nin kañañaa himuku pakan isak nin
pákasupak kati kánukan eket ya eti Kayin,
efikamuk pakan áwii éhaaciil nin kaat nin
pákasupak (77) kati kánukan eketam.”

XXV Ataam naahinto nin aaloo náapukii cikee
cikampaani. Eef naalu co caacaw ca Set (ekina
eyem “kawun”). Naasok “Kayin amukaamuk
Abel, pale Pútuun pa mpuwunam cikee cikam-
paani ti putum pa piteyoo.”

XXVI Set lombo naapuk cikampaani naa-
sok co Enos. Ti oom caanak pakan paka
nkácooke kaluum Pútuun pa ti kaayonkal
etempo Ateeteyo.

V

Ataam keesokoo maamaa fo ti Nowe

I Ehe heekiicee ha kiti Ataam nin keesokoo
maamaa. Ta Pútuun pa mpiliile ta pakan
mpíhinii kápuful po.

II Mpiliilii áyiin nin aal mpisampanii mpuluwii
caacaw ca “pakan” ti hinoom eeha mpiliilii ha.

III Ataam ta naataake ta sitiil keme nin áwii nin
ñaasuwan (130), naapuk cikampaani céefuloo
naalu co caacaw ca Set.

IV Pamuusal hipukuyee ha hiti Set, Ataam nene
alon sitiil sikeme isak nin síhaaciil (800) naapuk
pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

V Ataam elonoo púloon neeyeno sitiil sikeme
isak nin sipaakiil nin áwii nin ñaasuwan (930).
Púful toko naaket.

VI Set ta naataake ta sitiil keme nin isak (105) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Enos.

VII Pamusal hipukuyee ha hiti Enos, Set nene alon sitiil sikeme isak nin síhaaciil nin isak nin súsupak (807) naapuk pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

VIII Set elonoo púloon neeyeno sitiil sikeme isak nin sipaakiil nin ñaasuwan nin súsupak (912). Púful toko naaket.

IX Enos ta naataake ta sitiil áwii epaakiil nin ñaasuwan (90) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Kenan.

X Pamusal hipukuyee ha hiti Kenan, Enos nene alon sitiil sikeme isak nin síhaaciil nin kaat (815) naapuk pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XI Enos elonoo púloon neeyeno sitiil sikeme isak nin sipaakiil nin isak (905). Púful toko naaket.

XII Kenan ta naataake ta sitiil áwii éhaaciil nin ñaasuwan (70) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Mahalaleel.

XIII Pamusal hipukuyee ha hiti Mahalaleel, Kenan nene alon sitiil sikeme isak nin síhaaciil nin áwii ésupak (840) naapuk pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XIV Kenan elonoo púloon neeyeno sitiil sikeme isak nin sipaakiil nin ñaasuwan (910). Púful toko naaket.

XV Mahalaleel ta naataake ta sitiil áwii éhaaciil nin isak (65) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Yelet.

XVI Pamusal hipukuyee ha hiti Yelet, Mahalaleel nene alon sitiil sikeme isak nin síhaaciil

nin áwii nin ñaasuwan (830) naapuk pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XVII Mahalaleel elonoo púloon neeyeno sitiil sikeme isak nin síhaaciil nin áwii epaakiil nin kaat (895). Púful toko naaket.

XVIII Yelet ta naataake ta sitiil keme nin áwii éhaaciil nin súsupak (162) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Enok.

XIX Pamuusal hipukuyee ha hiti Enok, Yelet nene alon sitiil sikeme isak nin síhaaciil (800), naapuk pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XX Yelet elonoo púloon neeyeno sitiil sikeme isak nin sipaakiil nin áwii éhaaciil nin súsupak (962). Púful toko naaket.

XXI Ta Enok naataake ta sitiil áwii éhaaciil nin isak (65) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Metuselah.

XXII Pamuusal hipukuyee ha hiti Metuselah, Enok naacok pítin pa piti Pútuun pa fo sitiil sikeme síhaaciil (300) naataak pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XXIII Enok elonoo púloon neeyeno sitiil sikeme síhaaciil nin áwii éhaaciil nin isak (365).

XXIV Enok naacok pítin pa piti Pútuun pa, hikee hinoom nene acukutee kaatuko Pútuun pa píseepinoo patiila.

XXV Metuselah ta naataake ta sitiil keme nin áwii epaakiil nin isak nin súsupak (187) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Lemek.

XXVI Pamuusal hipukuyee ha hiti Lemek, Metuselah nene alon sitiil sikeme isak nin súsupak

nin awii epaakiil nin súsupak (782), naataak pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XXVII Metuselah elonoo púloon neeyeno sitiil sikeme isak nin sipaakiil nin awii éhaaciil nin isak nin sipaakiil (969). Púful toko naaket.

XXVIII Ta Lemek naataake ta sitiil keme nin awii epaakiil nin súsupak (182) naapuk cikampaani.

XXIX Naalu co caacaw ca Nowe (ekina eyem “kayihan”), naasok: “Ateeteyo añanaañan etaam ya, pale cikampaani ence eficiyihan unaa ti ñáhin unaa nin ti ñíyoka eña nuuñañaa ña hicuku.”

XXX Pamusal hipukuyee ha hiti Nowe, Lemek nene alon sitiil sikeme isak nin awii epaakiil nin kaat (595), naapuk pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XXXI Lemek elonoo púloon neeyeno sitiil sikeme isak nin súsupak nin awii éhaaciil nin kaat nin súsupak (777). Púful toko naaket.

XXXII Ta Nowe naataake ta sitiil sikeme isak (500), naapuk epuuk pákayiin pákahaaciil poko kayem: Sem, Ham nin Yafet.

VI

Pakanc an

I Pakan paka nkáyaañ émeenii t’etaam, nka-puk púmaacul.

II Epuuk Pútuun nkacuk nii púmaacul pa payenkuu káwalliwalli meemak nkamamal teyii pakaalii.

III Fiye, Ateeteyo naasok: “Inci tikat an apulon fo eket maama kaatuko poko pakan. Písik fiye etikalon pihan sitiil keme nin awii (120).”

IV Ti oom caanak nin po hátikin, intaako ñítaapanu pákayiin keehaane haan ti etaam ya, ta epuuk ya pakati Pútuun pa nkákeyii ta kapitaak nin púmaacul pa epuuk: epuuk ya payenkuu nkáyenoonii pikama kenfakat nin kéesiyye meemak ta infiyye.

V Ateeteyo naacuk nii, pakan paka káhanjyooahan toko pakanc ti etaam ya. Tan óo tan pámiiloolalii púloon pinaput háati poonool.

VI Ateeteyo naawatanoolo heewune naaliilii. Yaanoo neemeen nin páciite penfakat.

VII Fiye, Ateeteyo naasok: “Inci fápucalool pakan paka payenka inci illiile ka, nin lombo pusuwa pa nin púlukuleen pa púloon, penfakat nin penkilis, kaatuko watanoolaa-watanoolo heewune illiilii.”

VIII Pale Ateeteyo ínsuumoo ti Nowe.

Nowe nin piteen pa penfakat pa

IX-X Ehe kiti Nowe nin keesokoo maamaa. Nowe naapuk pikampaani pákahaaciil: Sem, Ham nin Yafet. Ti ekaay ya eteyoo, Nowe lamayoo ayeniye áyiin eecoonole náhin héesume Pútuun pa, naacok pítin etempo.

XI Pale ti ñíkin Pútuun pa, pakan paka pakati etaam ya kápucaapuco, etaam ya neemeen nin pakanc.

XII Pútuun pa mpisincan heetaakiye ha t’etaam ya mpucuk nii hinaput, kaatuko pakan paka púloon kéepuciye.

XIII Fiye, Pútuun pa mpusok Nowe: “Inci cokaacok kaapayool nin pakan paka. Etaam ya

emeenjaameen nin pakanc kamma poko. Inci fápucaloolii nin etaam ya.

XIV “Awe memanoon piteen penfakat nin pupaloo peeyanke kan. Páacinoon páhantuwa etempo píkAAP peemeene, ínhin po pentuloo nin manoo páhantuwa nin tíkitaan etempo ancuk man timpi míyini pinako.

XV Ehe fiye aafamemanoon piteen empuu: piñanAa hitaaku simeetal keme nin áwii ésupak nin ñaasuwan (150) ti pahaan etempo, áwii nin isak (25) ti paweñ etempo nin simeetal kaat (15) písik t’etaam fo ti kankalan ka.

XVI Aáfatin po inkatan kancan meetal ti pututa kankalan ka nin upii wa uti piteen pa. Putum etempo, ínhin po ti kaapii. Páhantuwa etempo, ínhin etaas éyaañ, etaas ésupiyenu nin etaas éhaaciyenu.

XVII “Inci fákatanii man menfakat mupuhootan etaam ya, kati púcalool waah óo waah ewwa nuusuunjut. Waah óo waah weeyem ti etaam ya éfuucim.

XVIII “Pale inci faliil písiyool nin awe. Aafanako ti piteen pa, awe nin aali, pikampaani pa pakatii nin pakaalii.

XIX-XX Aafanakan lombo ti piteen pa sílukuleen súsupak ti élukuleen óo élukuleen, éeyiine nin eeyaaale, kati pulon nin awe. Pusuwa nin púlukuleen, penfakat nin penkilis, éfipikey ti awe kati pulon.

XXI Incoopool lombo paliyal óo paliyal iyyenan po, ancuk nitaakaa waah ewwa inniyina hili, awe nin pikina.”

XXII Nowe náahin pitempo tak eeha púloon Pútuun pa mpusokoo ha.

VII

Kaahootan ka

I Fiye, Ateeteyo naasok Nowe: “Nako ti piteen pa nin miin ma mitii púloon, kaatuko ti inci awe lamma yem eecoonoole ya ti ekaay eyye.

II “Ti púlukuleen empa inci incoone pa aluu hili, coop éeyiine nin eeyaale ti síi óo síi fo isak nin súsupak. Ti púlukuleen empa inci inkite pa aluu hili, incoop éeyiine nin eeyaale ti síi óo síi.

III Ti pusuwa pa lombo incoop úyiin isak núusupak nin ulaw isak núusupak ti síi óo síi. Hín eehuu púloon kati utaakaa etukal etempo ti etaam ya.

IV Kaatuko le nin kunoom isak nin kúsupak, inci fánupanii etiiil hánant hanakan fo kunoom áwii ésupak (40). Inci fápucalool waah óo waah weeyem kaloŋa ewwa inci illiile.”

V Nowe náahin eeha púloon Ateeteyo naasokoo ha.

VI Nowe naataak sitiil sikeme isak nin yoonool (600) ta kaahootan ka nkúcolii ta t’etaam.

VII Naanako ti piteen pa, akina nin aaloo, epuukoo nin pakaalii, kapifak kaahootan ka.

VIII Elúkuleen óo élukuleen, eecoonee hili nin eekitee hili, pusuwa pa nin élukuleen óo élukuleen eyya néhuunoolo

IX mpinako súsupak súsupak ti piteen pa nin Nowe, éeyiine nin eeyaale, samat nii fa Pútuun pa mpusoke fa Nowe áhin.

X Kunoom ka isak nin kúsupak ka kupumuus, man ma ummuhootan etaam ya.

XI Ta Nowe naataake ta sitiil sikeme isak nin yoonool (600), hiim ha hisupiyenu ha hip-itaak kunoom kaat nin kúsupak, hítaapanu man úmmufulii t'etaam ímmifasasii, útiŋu wa núukatani man fanfan.

XII Neeyeno hinup hánant hanakan fo kunoom áwii ésupak (40).

XIII Ti hinoom eeha néeyaañe ha hinup Nowe naanakiye ti piteen pa, akina nin aaloo, pikampaani pa pakateyoo, Sem, Ham nin Yafet, nin pakaalii.

XIV Naanako nin élukuleen óo élukuleen, puwuluwul nin piti elampa, penfakat nin penkilis empa mpumuusool t'etaam, nin esuwa óo esuwa.

XV Waah óo waah ewwa nuusuunŋut nuunako súsupak súsupak ti piteen pa nin Nowe.

XVI Sílukuleen súsupak ti élukuleen óo élukuleen, éeyiine nin eeyaale, insinako samat nii fa Pútuun pa mpusoke fa Nowe áhin. Ta nkanakiye ta páhantuwa, Ateeteyo naapank hunkut ha.

XVII-XVIII Man ma miti kaahootan ka immiyeno pisilo pihanhan toko fo kunoom áwii ésupak (40), ímmiseepin piteen pa, piteen pa mpiyeno hilentu temmo.

XIX Ti pisilo penfakat empuu, háati pítintin pa peehaŋe pa pahaan mpuhoot.

XX Man ma immisilo fo simeetal isak nin súsupak patiila pítintin pa.

XXI Fiye, waah óo waah weeyem kalonja ewwa nuumuusool t'etaam nuuketal: pusuwa pa, púlukuleen pa puwuluwul pa, púlukuleen pa piti elampa ya, púlukuleen pa empa mpisap pa kayon nin pakan paka púloon.

XXII Waah óo waah ewwa nuusuunjut ti etaam ya nuuketal.

XXIII Fiyuu Pútuun pa mpúpucaloole waah wa púloon weeyeniye wa kalonja ti etaam ya: pakan paka, pusuwa pa nin púlukuleen pa púloon, penfakat nin penkilis. Waah ewwu púloon núupucaloolee. Intowo Nowe lamma nin keeyeniye ka neyoo ti piteen pa.

XXIV Man ma ummuhootan etaam ya fo kunoom keme nin áwii ésupak nin njaasuwan (150).

VIII

I Fiye, Pútuun pa mpínawuno Nowe nin púlukuleen pa púloon, puwuluwul nin piti elampa, peeyem pa neyoo ti piteen pa. Mpupoñ eyam ti etaam ya man ma ímmiyaañ hisoonu.

II Man ma méefulii ma t'etaam ímmiyekuno éfasasii, útiñu wa nuuhancaloolo, etil ya néeyekuno hinup.

III Kaahootan ka nkiyeno ékaasino ti etaam ya caahinkin caahinkin. Kunoom keme nin áwii ésupak nin njaasuwan (150) kupumuus,

IV piteen pa mpilaay ti pítintin pa piti Alalat, ti hinoom ha heewase ha kaat nin kúsupak ti hiim ha heewase ha isak nin kúsupak.

V Man ma ummutowo ti ékaasino fo ti hiim ha heewase ha ɲaasuwan. Ti hinoom ha híyaañ ha hiti hiim eehuu, patiila pítintin pa incukee.

VI Pumuus kunoom áwii ésupak (40), Nowe náapankin epalloolu ya eyya náahine ya ti piteen pa.

VII Naakatan ekannaal neetowo ti káayititool fo ta man ma ummusoonje ta ti etaam ya.

VIII Nene akatan hícuucuuku, apisincan man man ma muwaniyaa.

IX Pale hícuucuuku ha hitaakut la efihileeho, kaatuko pan óo pan ti etaam ya man. Fiye, níhiñohoonii ti Nowe ti piteen pa. Nowe náafulan epeesoo náañahanii hícuucuuku ha ti piteen pa.

X Náatuul fo kunoom isak nin kúsupak, nene akatan hícuucuuku ha tíkitaan.

XI Ta hícuucuuku ha níhiñohoonii ta nkániim, ti hicun eteeho naacuk kahatal keemaaña kiti olif. Fiye, Nowe náameyi nii man ma muwanaawano ti etaam ya.

XII Nene átuul kikee kunoom isak nin kúsupak, naakatan hícuucuuku ha, pale tempe híñohooniyoot.

XIII Hinoom ha híyaañ ha ti hiim ha híyaañ ha hiti etiil eyya Nowe naataake ya teyyo sitiil sikeme isak nin yoonool nin yoonool (601), man ma ummusoon ti etaam ya. Fiye, Nowe náafulan pátinjal piteen pa naacuk nii tíkitaan, etaam ya esuucasuuc.

XIV Ti hinoom ha heewase ha áwii nin isak nin kúsupak (27) ti hiim ha hísupiyenu ha, etaam ya neesuuc cay.

XV Pútuun pa mpusok Nowe:

XVI “Fúlíi ti piteen pa, awe, aali, epuuki nin epuuki pakaalii.

XVII Fúlanii lompo púlukuleen pa púloon peeyem pa naawe: penfakat pa nin penkilis pa empa mpumuusool pa t’etaam, nin pusuwa pa púloon, ancuk pupukoolaa mpimeen ti etaam ya.”

XVIII Fiye, Nowe náafulii nin aaloo, epuukoo nin epuukoo pakaalii.

XIX Púlukuleen pa púloon, púlukuleen pa empa mpúhuunoolo pa nin pusuwa pa, nin élukuleen óo élukuleen eyya nemuusool ti etaam ya mpúfulii ti piteen pa ti písii etempo.

XX Fiye, Nowe naasiinan kaaciinAteeteyo, naa-coop ti púlukuleen pa nin pusuwa pa peecoonee pa hili, naawaaseen po Ateeteyo apusow po fo pileem.

XXI Ateeteyo náasi haaw ha héesume ha, naasokoolo: “Inci etinene ñan etaam ya kamma an háati fa pámiiloolaloo mpinaput fa kápiliñ maañiiyaayoo, etinene púcalool waah wa púloon weeyem wa kaloña samat nii fa inci ínhine fa.

XXII Taamanta etaam ya écimut,
caanak citi pusuk nin kaamaañ,
pasowe nin pamon,
etiil nin hasa,
hanakan nin hánant
étikayekuno pitaako.”

IX

Písiyool pa piti Pútuun pa nin Nowe

^I Pútuun pa mpisampan Nowe nin epuukoo mpusokii: “Nipukool innimeenjan etaam ya.

^{II} Púlukuleen pa púloon efipife aluu: púlukuleen pa piti etaam ya nin pusuwa pa, púlukuleen pa empa mpúhuunoolo pa nin soon sa, pikina púloon umpa ti kayine ka kitaaluu.

^{III} Waah óo waah weeyem kalonja nuumuu-sool inci uwwufanaa wo aluu kati uyeno pákuumanal aluu samat nii fa inci uwwufane fa aluu punuun pa nin píheeni empa mpitaak pa pukoon.

^{IV} Pale niñanjut hili efoofa eetaake hísim kaatuko elonj ti hísim naayem.

^V Nin an amukaa an inci fasiinjanoo ti pisiya. Inci fasiinjan ti pisiya an óo an nin élukuleen óo élukuleen eemuke an.

^{VI} An óo an eeniise hísim an
akee lombo afaaniis hísimoo
kaatuko Pútuun pa piliilaaliil an ápuful po.

^{VII} “Pale aluu nipukool innimeenjan, papukal aluu mpihancaloolo ti etaam ya.”

^{VIII} Púful toko, Pútuun pa mpusok Nowe nin epuukoo:

^{IX} “Inci piliil písiyool pa putoom nin aluu nin keesoke aluu maamaa

^X nin lombo waah wa púloon weeyem wa kalonja nin aluu: pusuwa pa, púlukuleen puwuluwul pa nin piti elampa ya, waah óo waah wéefulii ti piteen pa nin aluu, púlukuleen pa púloon peeyem pa ti etaam ya.

XI Písiyool empe inci iyyem ti hiliilu naaluu: man menfakat etinene múpucalool waah wa púloonj weeyem wa kalonja, kaahootan etinene kúpucalool etaam ya.”

XII Pútuun pa nene pusok: “Ehe píyisan pa piti písiyool empa inci iyyem pa ti kaasiinjan ti pututayam ninj aluu, ninj waah óo waah weeyem kalonja ninj ti pikaay pa peeyem pa ti ékey fo eket maama.

XIII Inci siinjanaa étiifeel* ya etoom ti útinu wa, ekina efeeyeno píyisan pa piti písiyool pa putoom ti pututayam ninj etaam ya.

XIV Tan óo tan ta inci inconcenoole útinu wa patiila étiifeel ya néefulii,

XV inci fánawuno písiyool pa putoom empa inci illiile pa naaluu ninj waah óo waah weeyem kalonja. Kaahootan etinene kúpucalool elonj ya púloonj.

XVI Tan óo tan ta étiifeel ya néefulii ti útinu wa, inci facuk yo innawuno písiyool pa peepayantoo pa ti pututa inci, Pútuun pa, ninj waah wa púloonj weeyem wa kalonja t’etaam ya.”

XVII Pútuun pa nene pusok Nowe: “Etíifeel ya eyem píyisan pa piti písiyool empa inci illiile pa ninj waah óo waah weeyem kalonja t’etaam.”

Epuuk Nowe

XVIII Epuuk Nowe kéefulii ka ti piteen pa kayem Sem, Ham ninj Yafet. Ham ayem paapaa ati Kanaan.

* **IX:XIII 9:13** Ekina eyem “kullin-maroo”.

XXIX Epuuk ya pakati Nowe pákahaaciil paka payenkuu kayem símaama an óo an eeyem ti etaam ya fíyooy.

XX Nowe ayaya, akina áyaañe asuk kaakit kiti kikenenk.

XXI Hikee hinoom, naalaan elaan etenko náakuman fo ayeno ñáfalfali ti ékuut ya eteyoo.

XXII Ham, paapaa ati Kanaan, naacuk paapaa ateyoo ñáfalfali náaful apicaakaman ho ñúnuwoo.

XXIII Fiye, Sem nin Yafet nkacooop kahuuy kenfakat nkanan ko ti úpantiyii. Púful toko nkayeno pikaayu kaasonaay fo kacol ti paapaa ateyii nkáwufalooloo. Páawoo kayesanaayesan ñuhoonuyii, kacukut paapaa ateyii ñáfalfali.

XXIV Ta Nowe náalitoonii ta ti ékuman ya eteyoo, náasi eeha kahiineen ka kiteyoo nkíhine ha.

XXV Fiye naaceek apusok:

“Ñanaa Kanaan!

Ayeno amiikan a akelan a ati ñúnuwoo!”

XXVI Púful toko naasok:

“Múlaa Ateeteyo Pútuun pa piti Sem!

Alímaati Kanaan ayeno amiikan a ati Sem!

XXVII Alímaati Pútuun pa pipenan etaam ya eti Yafet,[†]

akin ti púkuut pa piti Sem,

Kanaan ayeno amiikan a ateyoo!”

XXVIII Ta kaahootan ka nkumuuse ta, Nowe naalon sitiil sikeme síhaaciil nin áwii ésupak nin ñaasuwan (350).

[†] **IX:XXVII 9:27** Ti kan ya eti Hiburu, “Yafet” nin “kapenan etaam” kanakoolaa-nakool.

XXIX Eloṇoo púloon neeyeno sitiil sikeme isak nin sipaakiil nin áwii ésupak nin ṇaasuwan (950). Púful toko naaket.

X

Miin ma miti púlunta pa

I Ehe kiti Nowe epuukoo, Sem, Ham nin Yafet, nin miin ma miteyii. Pamusal kaahootan ka, nkataakal lombo epuuk.

Yafet keesokoo maamaa

II Ehe Yafet epuukoo pákayiin: Komel, Makok, Matay, Yawan, Tupal, Mesek nin Tilas.

III Ehe Komel epuukoo pákayiin: Askenas, Lifat nin Tokaama.

IV Ehe Yawan epuukoo pákayiin: Elisa nin Taasis, pakati Kit nin pakati Totan.

V Yawan keesokoo maamaa nkahancoolo nkáyenoonii písii pa piti pucon pa nin piti kaatii ka, síi óo síi neetaak mah eteyyo nin kan eteyyo nin miin eteyyo.

Ham keesokoo maamaa

VI Ehe Ham epuukoo pákayiin: Kus, Esipt, Put nin Kanaan.

VII Ehe Kus epuukoo pákayiin: Sepa, Hawila, Saputa, Laama nin Saputeka. Epuuk Laama: Sapa nin Tetan.

VIII Kus lombo apuke Nimulot eeyeniye ya akama ya enfakat a áyaañ a ti etaam ya.

IX Naayeno aleemaya enfakat ti ñikin Ateeteyo. Ekina ewune nkasok tan óo tan: “Alímaati Ateeteyo áhini aleemaya enfakat samat nii Nimulot.”

X Pisaatee pa píyaañ pa piti cáwii ca citeyoo piyeniye: Babel, Elek, Akat nin Kalune ti mah ma miti Sinaal.

XI Nimulot náaful ti mah emmuu naakaay ti mah ma miti Asili naalut pisaatee pa piti Ninew, Lehopot, Kalah,

XII nin Lesen eeyem ya ti pututa Ninew nin Kalah, saatee ya eehaje ya pafom.

XIII Esipt ayem maamaa ati Lut, Anem, Lehap, Nafutuh,

XIV Patulus, Kasuluh nin Kafutol. Kasuluh ayem maamaa ati pakati Filistin.

XV Kanaan añaínoo áyaañ ayem Siton, Het ayem Siton atuwoo.

XVI Kanaan ayem lombo maamaa ati pakati Yepus, Amol nin Kilukas,

XVII pakati Hiw, Alak, Sin,

XVIII Alawat, Semal nin Hamat. Po hátikin pakan paka pakati Kanaan nkahancoolo.

XIX Mah ma miti Kanaan ímmiyaañii Siton mupuwant Kelal fo Gasa. Fiye, ummuwant Sotom, Komola, Atuma nin Sepoyim immikaay fo Lesa.

XX Payenkuu kayem miin ma miti Ham pákayiin paka. Nkáyenoonii písii; síi óo síi neetaak miin eteyyo nin kan eteyyo nin mah eteyyo.

Sem keesokoo maamaa

XXI Sem eeyem ya Yafet púnuwoo naataak lombo epuuk. Naayeno maamaa ati Epel nin keesokoo púlooj maamaa.

XXII Ehe Sem epuukoo pákayiin: Elam, Asul, Aapakusat, Lut nin Alam.

XXIII Ehe Alam epuukoo pákayiin: Us, Hul, Ketel nin Mas.

XXIV Aapakusat naapuk Selah, Selah naapuk Epel.

XXV Epel naataak pikampaani pákasupak: áyaañ a caacawoo Pelek (ekina eyem “pípaacinool”), kaatuko ti caanak ca citeyoo pakan paka ti etaam ya kápaacinoolaa-páacinoolo. Atuwoo caacawoo Yokotan.

XXVI Ehe Yokotan epuukoo pákayiin: Alumotat, Selef, Hasaamawet, Yelah,

XXVII Hatolam, Usal, Tikala,

XXVIII Opal, Apimayel, Sapa,

XXIX Ofil, Hawila nin Yopap. Payenkuu púloon, miin ma miti Yokotan pákayiin paka.

XXX Nkakin ti saatee ya eti Mesa fo Sefal, saatee ya eti pítintin pa, pa caanak ca íncifulii pa.

XXXI Payenkuu kayem miin ma miti Sem pákayiin paka. Nkáyenoonii písii; síi óo síi neetaak miin eteyyo nin kan eteyyo nin mah eteyyo.

XXXII Payenkuu púloon kayem miin ma miti keesoke ka Nowe maamaa, an óo an nin síi ya eteyoo nin miin ma miteyoo. Teyii písii pa púloon mpúfulii mpihancaloolo ti etaam ya púloon pamusal kaahootan ka.

XI

Babel, ekumpaan ya eehaane ya

¹ Ti oom caanak pakan paka púloon kan yoonool nkákup nin paluwal poonool.

II Nkayeno hitoosu kápufulii pa caanak ca íncifulii pa. Ti oom pikaayu nkacuk hítaapanu etaam eetaakut pítintin ti mah ma miti Sinaal nkakin toko.

III Nkasokool: “Níkey! Umemanoolaa pípilikoo empa efuusowaa ti seemak kati piyank.” Fiyuu nkataake pípilikoo piti kulut nkacoop manoo kapucokoolan po.

IV Fiye nkasokool: “Níkey! Ulutaa fanj unaa saatee nin ekumpaan eehaane fo élik útinu wa. Ancuk utaakaa caacaw apan etuuhancooliyaa pan óo pan ti etaam ya.”

V Fiye, Ateeteyo náawanoonii apisincan saatee ya nin ekumpaan ya eehaane ya eyya pakan paka nkayeniye ya kulut.

VI Púful toko Ateeteyo naasok: “Nisincan! Payenke síi yoonool nin kan yoonool. Nin kácookaa íhinu eehe, weyme efuukitii íhinu eeha púloon nkálafiye ha íhinu?”

VII Níkey! Uwaniyaa nuunakanoolaa kan ya eteyii ancuk étikasiyool.”

VIII Fiye, Ateeteyo naahancaloolii pan óo pan ti etaam ya, nkáyekuno kulut saatee ya.

IX Ekina ewune nkalu saatee ya caacaw ca Babel (ekina eyem “enakanoolo”) kaatuko toko Ateeteyo naanakanoolle kan ya eti pakan paka naahancaloolii pan óo pan ti etaam ya.

Sem keesokoo maamaa fo ti Abram

X Ehe kiti Sem nin keesokoo maamaa. Sitiil súsupak pamuusal kaahootan ka, Sem pataakal sitiil keme (100) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Aapakusat.

XI Pamusal hipukuyee ha hiti Aapakusat, Sem nene alon sitiil sikeme isak (500) naapuk pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XII Ta Aapakusat naataake ta sitiil áwii nin kaat (35) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Selah.

XIII Pamusal hipukuyee ha hiti Selah, Aapakusat nene alon sitiil sikeme sipaakiil nin síhaaciil (403) naapuk pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XIV Ta Selah naataake ta sitiil áwii nin ñaasuwan (30) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Epel.

XV Pamusal hipukuyee ha hiti Epel, Selah nene alon sitiil sikeme sipaakiil nin síhaaciil (403) naapuk pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XVI Ta Epel naataake ta sitiil áwii nin ñaasuwan nin sipaakiil (34) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Pelek.

XVII Pamusal hipukuyee ha hiti Pelek, Epel nene alon sitiil sikeme sipaakiil nin áwii nin ñaasuwan (430) naapuk pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XVIII Ta Pelek naataake ta sitiil áwii nin ñaasuwan (30) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Leyu.

XIX Pamusal hipukuyee ha hiti Leyu, Pelek nene alon sitiil sikeme súsupak nin isak nin sipaakiil (209) naapuk pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XX Ta Leyu naataake ta sitiil áwii nin ñaasuwan nin súsupak (32) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Seluk.

XXI Pamusal hipukuyee ha hiti Seluk, Leyu nene alon sitiil sikeme súsupak nin isak nin súsupak (207) naapuk pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XXII Ta Seluk naataake ta sitiil áwii nin ñaasuwan (30) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Nahol.

XXIII Pamusal hipukuyee ha hiti Nahol, Seluk nene alon sitiil sikeme súsupak (200) naapuk pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XXIV Ta Nahol naataake ta sitiil áwii nin isak nin sipaakiil (29) naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Telah.

XXV Pamusal hipukuyee ha hiti Telah, Nahol nene alon sitiil keme nin kaat nin sipaakiil (119) naapuk pakakee epuuk pikampaani nin púmaacul.

XXVI Ta Telah naataake ta sitiil áwii éhaaciil nin ñaasuwan (70) naapuk epuuk pikampaani pákahaaciil: Abram, Nahol nin Halan.

Telah keesokoo maamaa

XXVII Ehe kiti Telah nin keesokoo maamaa. Telah naapuk pikampaani pákahaaciil: Abram, Nahol nin Halan. Halan naapuk Lot.

XXVIII Halan náatikin eket paapaa ateyoo Telah ti saatee ya eti Ul, ti mah ma miti pakati Kalataay, mah emma naapukee ma temmo.

XXIX Abram nin Nahol nkasa. Abram aaloo caacawoo Saray, Nahol ateyoo ya caacawoo

Miluka, Halan añiinoo. Halan naataak lombo akee ámaacul caacawoo Yisika.

XXX Saray caakonta ataakut añii.

XXXI Telah naacopool añiinoo Abram nin Lot eesokoo ya maamaa eeyem ya Halan añiinoo. Telah naacopool lombo Saray, Abram aaloo, nkáful Ul eti Kalataay kápilafi pikaayu ti mah ma miti Kanaan. Pale kapucol ti saatee ya eti Halan nkakin toko.

XXXII Telah naalonj sitiil sikeme súsupak nin isak (205) naaket toko Halan.

XII

Kaayonkalee ka kiti Abram

I Ateeteyo naasok Abram: “Fúl ti mah ma mitii, miin ma mitii nin hank ha hiti faafi, inkaay ti mah ma emma fáyisani ma.

II Inci fáhin aapiyeno sii enfakat,
insampani, caacawi éfícísiyo,
pínapii ti awe fasampan pakakee paka.

III Fasampan payenka efikasampani ka,
iññan payenka efikañani ka.

Pínapii ti awe,
fasampan písii pa púloonj piti etaam ya.”

IV Fiye, Abram naakaay samat nii fa Ateeteyo naasokoo fa, atuwoo añiinoo Lot naanapool neyoo. Abram ta náafule ta ti saatee ya eti Halan loho ataakaa sitiil áwii éhaaciil nin kaat (75).

V Naacopool aaloo Saray, atuwoo añiinoo Lot, naacopool lombo hisaanumate ha hiteyoo púloonj nin pimiikan pa payenka náanoomii ka Halan. Nkahiinj ti mah ma miti Kanaan.

Abram ti mah ma miti Kanaan

Ta nkacole ta Kanaan,

VI Abram naamuus fo ti enuun ya eesampanee ya eyya nkasok ya Mole eeyem ya ti saatee ya eti Sikem, ti oom caanak pakati Kanaan toko.

VII Ateeteyo náafulii ti Abram naasokoo: “Inci fawufan mah emme keesokuu maamaa.” Fiye, Abram naalut toko kaaciin kiti Ateeteyo éeyisanooliye ya teyoo.

VIII Púful toko naahiin ti pítintin pa peekole pa saatee ya eti Petel. Naasiinan ékuut ya eteyoo ti pututa Petel pa caanak ca incinow pa nin saatee ya eti Ay pa caanak ca incifulii pa, naalut toko kaaciin kiti Ateeteyo, naalum ti caacaw Ateeteyo.

IX Fiye, Abram naatootoosool apihiinhiin pati káahaan ka tes kiti Nekep.

Abram ti mah ma miti Esipt

X Ti oom caanak, épankul enfakat neeyeno ti mah ma, Abram naawano ti mah ma miti Esipt kati ayeno po fo cikee caanak kamma épankul ya neefome.

XI Ta naalohane ta Esipt, naasok aaloo Saray: “Síitan, inci méyimeyi nii áawalliwalli.

XII Nin pakati Esipt kacukuu efikasok: ‘Ane aaloo.’ Efikamukam nkakati kaloja.

XIII Káluma, sokii nii awe ahoopam kati kawatanam pinap iyyeno kaloja kamma awe.”

XIV Ta Abram naacole ta Esipt, pakati Esipt nkacuk pawalle pa penfakat pa piti aaloo.

XV Puwuna pa kunuu pakati amansa ya ati Esipt* nkámul Saray hátikino. Nkacooopoo pateyoo.

XVI Kamma akina, amansa ya naawanan Abram pinap. Naawunoo písaacii, pifil nin síis, pimiikan pákayiin nin pakaal, púfali, nin puñonkomoo.

XVII Pale Ateeteyo náawananii úkuuñu ti amansa ya nin miin ma miteyoo kamma Abram aaloo Saray.

XVIII Amansa ya naayonkal Abram naasokoo: “Weyme ánhinaam fiye? Aasokutam nii Saray aali! Weyme uwune?”

XIX Weyme uwune ansok nii ahoopi? Inci incoopoo kati ayeno aalam! Fiye ehe aali! Coopoo inkaay!”

XX Amansa ya naawufan hilim píhina pa pakateyoo kápufulan ti mah ma Abram nin aaloo nin waah óo waah ewwa naataake.

XIII

Píkatinool pa piti Abram nin Lot

I Púful toko, Abram nááfulii Esipt naañooho pati káahaan ka tes kiti Nekep, akina nin aaloo nin waah óo waah ewwa naataake, Lot naanapool neyoo.

II Abram usaanum naataak pukoolee penfakat, hícump púkotifoloo nin pisanoo.

* **XII:XV 12:15** Amansa ya nasokee lombo Felo. Ti oom caanak, amansa óo amansa ati Esipt nasokee Felo. Ti falans kan, ekina eyem “Pharaon”, ankale kan ekina eyem “Pharaoh”.

III Fiye, Abram náaful ti káahaan ka tes kiti Nekep naatootoosool apihiinhiin ti saatee ya eti Petel la ékuut ya eteyoo mpeeyeno la ti pututa Petel nin Ay

IV nin la mpaalut la kaaciin. Toko, naalum ti caacaw Ateeteyo.

V Lot eenapoole ya nin Abram naataak lombo písaacii, pifil, síis nin púkuut.

VI Mah ma mufomutii piyeno nantoonool, kaatuko hisaanumate ha hiteyii hifomaafom meemak,

VII ekina ewune pítaakool mpitaako ti pututa pufaasa púlukuleen pa pakati Abram nin pu-faasa púlukuleen pa pakati Lot. Apan pakati Kanaan nin pakati Pelis lombo nkakin toko.

VIII Fiye, Abram naasok Lot: “Unaa pakoonool pakuu, pítaakool timpi piyeno ti pututa anii nin ti pututa pufaasa pa pakatoom nin pakatii paka.

IX Mah ma púloon umma hátikini, káluma máakatinooolaa. Naakaayaa epees yaamay inci inkaay epees yáali. Naakaayaa epees yáali inci inkaay epees yaamay.”

X Lot náahaafin naasincanool naacuk nii etaam ya púloon éekinkoole ya han ha hiti Jordan eepooce lac, pucuk fiye nii kankan ya eti Ateeteyo nin lombo nii etaam ya eti Esipt puwant saatee ya eti Sowal. Tempo, Ateeteyo peelokot ápuicalool pisaatee pa piti Sotom nin Komola.

XI Fiye, Lot naamamal etaam ya eti Jordan naahiin pa caanak ca íncifulii pa. Fiyuu Lot nin Abram nkákatinoole.

XII Abram naayeno ti mah ma miti Kanaan. Lot naacaakin pukol pisaatee pa piti Jordan

naasiinan púkuut pa piteyoo pukol saatee ya eti Sotom.

^{XIII} Caham pakati Sotom kanaput nkamuuyen meemak ti Ateeteyo.

Hitoosu ha hiti Abram ti saatee ya eti Hepolon

^{XIV} Pamusal pikaayu pa piti Lot, Ateeteyo naasok Abram: “Háafin insincanool pan óo pan, hátikini nin pusoni, epeesi yaamay nin epeesi yáali.

^{XV} Mah emma ancuke ma púloon inci fawufani mo, awe nin keesokuu maamaa fo eket maama.

^{XVI} Inci fáhin keesokuu maamaa kapimeen samat nii esiya ya, an átayiniyii kafinu samat nii fa an naayinaat fa kafinu esiya ya.

^{XVII} Kaay! Fiitanool mah ma kaatuko inci fawufani mo.”

^{XVIII} Fiye, Abram naatoosan púkuut pa piteyoo naacaakin pukol punuun pa peesampanee pa piti Mamule peeyem pa ti saatee ya eti Hepolon. Toko, naalut kaaciin kiti Ateeteyo.

XIV

Fa Abram naafakane fa Lot

^I Ti oom caanak, pumansa pakapaakiil nkakaay hikam, poko kayem: Amulafel amansa ya ati Sinaal, Aliyok amansa ya ati Ellasal, Ketollayomel amansa ya ati Elam nin Tital amansa ya ati Koyim.

^{II} Nkákey hikam nin pumansa isak: Pela amansa ya ati Sotom, Piisa amansa ya ati Kómola, Sinap amansa ya ati Atuma, Semepel

amansa ya ati Sepoyim nin amansa ya ati Pelak (ekina eyem Sowal).

III Pumansa pa isak ya nkaconcoolo nin pu-soocaali pa pakateyii ti etaam ya eti Sitim ee-taakut ya pitintin (ti caanak ca citi fiyooy, Kaatii ka Keekete ka kúwufaloole yo).

IV Kápilin sitiil ñaasuwan nin súsupak, poko ti kayine ka kiti Ketollayomel, pale ti etiil ya eewase ya ñaasuwan nin síhaaciil nkapookoo cooy kúncoo ya.

V Ti etiil ya eewase ya ñaasuwan nin sipaakiil Ketollayomel náakey nin pumansa pa kéesiyoole ka neyoo. Nkaheek pakati Lefa ti saatee ya eti Asutolet-Kaanayim, pakati Sus ti saatee ya eti Ham, pakati Em ti etaam ya eti Kiliyatayim.

VI Nkaheek lombo pakati Hol lateyii ti tintin ya eti Seyil, nkatey neyii fo El-Palan pukol káahaan tes.

VII Púful toko nkáñoohonii nkakaay ti saatee ya eti En-Mispat (ekina eyem Kates). Nkalam mah ma púloon miti pakati Amalek nkaheek pakati Amol keekine ka ti saatee ya eti Haseson-Tamal.

VIII Fiye, pumansa pa pakati pisaatee pa piti Sotom, Komola, Atuma, Sepoyim nin Pelak (ekina nkasok Sowal) nkáfulii kapikaay hikam pati etaam ya eti Sitim.

IX Nkakam nin pumansa pa: Ketollayomel ati Elam, Tital ati Koyim, Amulafel ati Sinaal nin Aliyok ati Ellasal; pumansa isak ti pumansa pakapaakiil.

X Caham etaam ya eti Sitim etaakaataak hícump uyeen weetaake manoo. Ti katey ka

kiteyii, amansa ya ati Sotom nin̄ ati Komola nkanow tewwo, pakakee paka nkatey kapihiin̄ pati pítintin̄ pa.

XI Pumansa pa pakapaakiil paka keeheeke ka pumansa pa isak ya nkacooop hisaanumate ha hiteyii púloon̄ heeyem ha Sotom nin̄ Komola nin̄ paliyal pa piteyii púloon̄, púful toko nkakaay.

XII Lot lombo, Abram atuwoo añiinoo eekine ya Sotom, naacoopee nin̄ hisaanumate ha hiteyoo.

XIII Akee ti keefake ka naacaakaman heetaakiye ha Abram Ahiburu ya, eekine ya pukol punuun pa peesampanee pa piti Mamule ati Amol. Mamule naananf Abram, akina nin̄ Esukol nin̄ Anel. Poko t'éhaaciilii miin moonool. Abram nin̄ payenkuu kásiyoolaa-síyool nii ti caanak citi hikam efikasiin̄oolo.

XIV Emma Abram náasiye ma nii atuwoo añiinoo acokeecok naaconcoolan pákayiin sikeme síhaaciil nin̄ kaat nin̄ pákahaaciil (318) keepukee lateyoo. Naanapan keecokoo ka fo ti saatee ya eti Dan.

XV Náapaacinool pákayiin paka ti uyon̄, naalaakiyii nin̄ hánant ha. Naaheekii naatey neyii fo Hopa eeyem ya puson saatee ya eti Damas.

XVI Náañahanii hisaanumate ha púloon̄, náañahanii lombo Lot nin̄ hisaanumate ha hiteyoo nin̄ pakaal paka nin̄ pakakee paka keecokee ka.

Abram nin̄ Melkisedek

XVII Ta Abram naaheeke ta Ketollayomel nin̄ keenanfe ka teyoo, apiyeno éñohoonii amansa

ya ati Sotom náakey kapaakoolanoo t'etaam pítintin pa, ti etaam ya eyya nkasok ya “Sawe” (ekina eyem “etaam ya eti amansa ya”).

XVIII Melukisetek amansa ya ati saatee ya eti Salem náayemi lombo awaaseena ati Pútuun pa piti patiila náacooipii kúmpuul ninj elaan.

XIX Naasampan Abram ti hisoku nii:
“Alímaati Pútuun pa piti patiila pisampan Abram!

Pikina piliile patiila ninj t'etaam.

XX Alímaati Pútuun pa piti patiila púmulee!

Pikina puwune anheek pikamooli.”

Fiye, Abram naacooop anja náacooipii ya púloonj, naawufan Melkisedek himpaac hoonooll ti kimpaac naasuwan.

XXI Amansa ya ati Sotom naasok Abram:
“Ufanam pakan paka incoop hisaanumate ha.”

XXII Pale Abram naañahanoo: “Haani! Inci sintooliyaa ti Ateeteyo Pútuun pa piti patiila peeliile pa patiila ninj t'etaam,

XXIII nii inci eticoop waah uti awe, amansa yuu, háati nípin, háati nikopu kaasamata. Aátiiyini hisoku nii: 'Inci wune Abram hisaanumate.'

XXIV Eticoop waah ninj fúláa paliyal empa pákayiin paka pakatoom nkaliye pa ninj himpaac ha hiti keenanfe ka ti inci: Anel, Esukol ninj Mamule. Poko, an óo an teyii acoop himpaac ha hiteyoo.”

XV

Písiyool pa piti Pútuun pa ninj Abram

¹ Púful toko Ateeteyo náayisanoolo ti Abram pucuk fiye nii éyawut, naasokoo: “Timpi fe

Abram! Inci fafaasi, cooy ya etii efeefom meemak.”

II-III Pale Abram naañahanoo: “Ateeteyo Pútuun pa putoom, weyme aafawufanam? Inci taakut añii. Eliyesel ati Damas, amiikan a atoom, afaayeno atona ya atoom, akina afaacoop waah óo waah utoom kaatuko aawunutam epuuk.”

IV Fiye Ateeteyo naasokoo: “Haani, akina tom afaatooni pale añii ya aña ankaakaay ya hipuku.”

V Ateeteyo naacoop Abram tíkitaan, naasokoo: “Sincan patiila, fin picaañan pa nin aayina!” Nene asokoo: “Keesokuu maamaa lombo fiyuu efikameen.”

VI Abram náayinan ti Ateeteyo ekina ewune Ateeteyo naacokoo nii eecoonoole.

VII Naasok Abram: “Inci yem Ateeteyo éefulaniyuu ya Ul ti mah ma miti pakati Kalataay kati ufani mah emme ayyem me temmo fiye, mipiyeno mitii.”

VIII Abram naacakanoo: “Ateeteyo Pútuun pa putoom, puume inci fámeysi nii efimiyeno mutoom?”

IX Ateeteyo naañahanoo: “Cóopiyam ciyaan íis citi sitiil síhaaciil, ciyaan cifiil citi sitiil síhaaciil, híceken sáacii hiti sitiil síhaaciil, élunt nin hícuucuuku.”

X Abram náacoopii púlukuleen pa. Naamuk po naahaac po ti pututa naayenan po púpucoonool. Pale ahaacut élunt ya nin hícuucuuku ha.

XI Píketul mpúwanoonii kati pili efoofa ya pale Abram naayaan po.

XII Caanak ca ti enow, Abram naaket nin hiñotu, énimaañ enfakat eefeyanana néewufalooloo.

XIII Ateeteyo naasok Abram: “Méyi nii eehe efihitaako: keesokuu maamaa efikakin ti mah meeneetaat miteyíi. Payenkuu efikayeno pimiikan nkakallanee fo sitiil sikeme sipaakiil (400).

XIV Pale inci fasiinjan ti pisiya penfakat mah ma meecokii ma pimiikan, nin fúláa toko éfikafulii po nin hisaanumate henfakat.

XV Pale awe, aafamaaman meemak aapiteeket ti kásuumaay, nkahoki.

XVI Keesokuu maamaa efikayeno toko fo sikaay sipaakiil kapite káñohoonii ti mah emme, kaatuko elon ya eenaput ya eti pakati Amol eloot ecol la fawun inci iyyaanii temmo.”

XVII Ta caanak ca incinowe ta, énimaañ ya néenakoonii, kamput háaputa nin kaaleew nkafiitan ti pututa púlukuleen pa péepaacinoollee pa.

XVIII Oom hinoom Ateeteyo naaliile písiyool nin Abram. Naasokoo: “Inci ufanaa mah emme keesokuu maamaa, písik ti han ha hiti Esípt fo Efatat, han ha henfakat ha:

XIX mah ma miti pakati Ken, Kenis, Katomon,

XX miti pakati Het, Pelis, Lefa,

XXI miti pakati Amol, Kanaan, Kilukas nin Yepus.”

XVI

Hipukuyee ha hiti Ismayel

^I Abram aaloo Saray ayinaatoo hipuku añii, pale naataak amiikan aal ati Esipt caacawoo Hakal.

^{II} Saray naasok Abram: “Sincan, Ateeteyo awunutam añii. Fiye káluma, hinto ninj amiikan a atoom, pikee pa naapukam añii.” Abram naacoon hilim aaloo.

^{III} Fiye, Saray Abram aaloo naacoop Hakal amiikan a ateyoo ati Esipt a, apuwufanoo áyiinoo kati ayeno aaloo. Ti oom caanak, Abram pakinal ti mah ma miti Kanaan fo sitiil ñaasuwan.

^{IV} Naahinto ninj Hakal, naasa munow. Ta naameya ta nii, ninj munow naayem, náatin áhampaatiin a ateyoo Saray.

^V Fiye, Saray naasok Abram: “Aawufanaam kúnuul enke apan inci himuumam ufanuu amiikan a atoom, fiye páawoo oopa ninj munow náatinam. Alímaati Ateeteyo áhin anii kíiti!”

^{VI} Abram naañahan Saray: “Amiikan a atii oopa ti sipeesi, hínoo eeha állafiye ha.” Fiye, Saray naakallan Hakal fo naateye.

^{VII} Maleekoo ya eti Ateeteyo néekey teyoo pukol ésaapun ti káahaan tes ti pítin pa peehiñe pa Sul.

^{VIII} Neesokoo: “Hakal amiikan a ati Saray, peyme áñfulii? Peyme ayyem ti pikaayu?” Naañahan yo: “Katey áhampaatiin a atoom Saray inci iyyaake.”

^{IX} Maleekoo ya eti Ateeteyo neesokoo: “Ñoho pati áhampaatiin a atii íntuuloo.”

^X Maleekoo ya eti Ateeteyo nene esokoo: “Inci fawufani hícump keesokuu maamaa, efikameen fo an átayiniyii kafinu.”

XI Maleekoo ya eti Ateeteyo nene esokoo: “Nin munow ayyem, aafapuk cikampaani, illu co caacaw ca Ismayel (ekina eyem 'Pútuun pa mpísisi'). Kaatuko Ateeteyo ásiyaasi pukoon pa pitii.

XII Añiini áfaaciiti káakup nii fáli. Afáataakool nin pakan paka púloon, pakan paka púloon éfikataakool neyoo. Atásiyool nin miin ma miteyoo.”

XIII Hakal naacakanoolo: “Fo cukaacuk pánipani aña eeyemaam ya ti hicuku?” Naayonkal Ateeteyo éekupe ya neyoo “Pútuun pa peecukaam pa.”

XIV Ekina ewune nkalu ésaapun eyyuu caacaw ca ésaapun ya eti Lahay-Loyi (ekina eyem “ésaapun ya eti Eelone ya eecukaam ya”). Esáapun eyyuu uyya ti pututa Kates nin Pelet.

XV Fiye, Hakal naapuk Abram cikampaani, Abram naalu co caacaw ca Ismayel.

XVI Ta Hakal naapuke ta Ismayel, Abram ti sitiil áwii epaakiil nin isak nin yoonool (86).

XVII

Hiluwuyee ha hiti Abram caacaw ca Abraham

I Ta Abram naataake ta sitiil áwii epaakiil nin kaat nin sipaakiil (99), Ateeteyo náayisanoolo teyoo, naasokoo: “Inci yem Pútuun pa piti sempe sa púloon. Hín héesumaam nin heecoonole tan óo tan.

II Inci faliil písiyool ti pututayam nin awe, ínhin keesokuu maamaa kapimeen fo muus.”

III Abram náakilipo puhoonuyoo t'etaam, Pútuun pa mpusokoo:

IV “Ehe písiyool pa putoom nin awe: aafayeno faaf ati písii peemeenje.

V Caacawi etineciyeno Abram* pale aafasokee Abraham (ekina eyem 'faaf ati pakan keemeenje') kaatuko inci fáhini faaf ati písii peemeenje.

VI Keesokuu maamaa efikameenj meemak, efikayeno písii peemeenje, pumansa efikapukee teyii.

VII Inci fasiinan písiyool pa putoom nin awe nin epuuki nin epuuki epuukii ti ekaay óo ekaay. Písiyool empuu efipisiinjo fo eket maama, inci iyyeno Pútuun pa pitii nin piti keesokuu maamaa keekaakaay ka ékey po hátikin.

VIII Inci fawufani mah ma miti Kanaan la ayyem la fiye samat nii akaawoola, fawufani mah emmuu púloon, awe nin keesokuu maamaa, éfimiyeenoonii miteyii fo eket maama inci iyyeno Pútuun pa piteyii.”

Píyisan pa piti písiyool pa

IX Pútuun pa nene pusok Abraham: “Awe nin epuuki nin epuuki epuukii ti ekaay óo ekaay fo nítuul písiyool pa putoom.

X Ehe písiyool pa putoom nin awe nin epuuki nin keesokuu maamaa: áyiin óo áyiin afaanaka-nee.

XI Háakum eehuu ti siniin aluu efihiyeno píyisan pa piti písiyool pa putoom nin aluu.

* **XVII:V 17:5** Ti kan ya eti Hiburu, naasokaa “Abram” ekina eyem “faaf éemakiyane”.

XII Cikampaani óo cikampaani eficinakanee nin citaakaa kunoom isak nin káhaaciil ti ekaay óo ekaay. Innakan lombo keekufut ka ti miin ma mitii: pimiikan pa keepukee ka lati awe nin payenka ánnoomii ka pállaaje.

XIII Poko púlooj kañanee kanakan, pimiikan pa keepukee ka ti ekumpan ya etii nin payenka annoome ka nin mañi. Fiyuu písiyool pa putoom efipiyeno háakum ti siniin aluu, písiyool peepayantoo.

XIV Ayiin óo áyiin eenakanutee afaayaanee ti pakanoo kaatuko átuulut písiyool pa putoom.”

Hiluwuyee ha hiti Saray caacaw ca Sara

XV Pútuun pa nene pusok Abraham: “Timpi neeyonkal aali Saray, písik fíyooy caacawoo Sara.[†]

XVI Inci fasampanoo naapuki añii akampaani. Inci fasampanoo naayeno íññaati kayoj písii, pumansa pakati písii peemeenje efikapukee ti keesokoo maamaa.”

XVII Abraham náakilipo puhoonuyoo t’etaam naayeno caalenken ti esokoolo: “Fo áyiin ati sitiil keme áfaayini hitaaku añii? Fo Sara áfaayini hitaaku añii, akina pataakal sitiil áwii epaakiil nin ñaasuwan (90)?”

XVIII Fiye, Abraham naasok Pútuun pa: “Fo aatikat Ismayel aputoon kaasampan enka áayinananaam ka nii aafawufanam?”

XIX Pútuun pa mpiñahanoo: “Haani, Sara aali afaapuki cikampaani, aakati lu co caacaw ca

[†] **XVII:XV 17:15** Ti kan ya eti Hiburu, ucaw wa “Saray” nin “Sara” uyem “añii ámaacul ati amansa”.

Isaak.‡ Neyoo inci faliil písiyool pa putoom nin epuukoo nin keesokoo maamaa, písiyool peepayantoo.

XX Síyaasi kaluum ka kitii kiti Ismayel, inci fasampanoo uwwufanoo miin meemeenje fo muus, keesokoo maamaa efikameenj meemak. Afaayeno faaf ati pakati kikaw nyaasuwan nin pákasupak naayeno maamaa ati sí enfakat.

XXI Pale písiyool pa putoom, inci fasiijan po nin Isaak, añii ya aja Sara naakaakaay ya hipuku pulay ti caanak ence.”

XXII Ta Pútuun pa mpipaye ta káakup nin Abraham mpikaay.

Pinako pa piti Abraham nin miin ma miteyoo

XXIII Ti oom hinoom Abraham naacoope añiinoo Ismayel nin pimiikan pa keepukee ka ti ekumpaan ya eteyoo nin pimiikan pa payenka naanoome ka. Pákayiin paka púloon pakati ekumpaan ya eteyoo nkanakanee samat nii fa Pútuun pa mpusoke fa.

XXIV Abraham ta naataake ta sitiil áwii epaakiil nin kaat nin sipaakiil (99) naanakiye.

XXV Tempo añiinoo Ismayel naataake sitiil nyaasuwan nin síhaaciil.

XXVI Abraham nin añiinoo nkanako ti hinoom eehuu,

XXVII nin pákayiin paka púloon pakati ekumpaan ya eteyoo: pimiikan pa keepukee ka lateyoo nin payenka naanoome ka.

‡ XVII:19 17:19 Ti kan ya eti Hiburu, naasokaa “Isaak” ekina eyem “naalenken”.

XVIII

Káyinanan ka kiti Abraham nii afaataak añii akampaani

I Ateeteyo náayisanoolo ti Abraham pukol punuun pa peesampanee pa piti Mamule. Tempo Abraham naayeno ti putum pa piti ékuut ya eteyoo, caanak ca ti kikaw.

II Naasincan naacuk pákayiin pákahaaciil nkasiinjiye hátikinoo naatey apipaakoolanii náakilipo puhoonuyoo t'etaam.

III Naasok oonool ti poko: “Ahámpaatiin, lumuu timpi muusam, inci amiikan a atii.

IV Káluma, nítuul kápucoopii aluu man nipiñow woot aluu niñ fúlaa toko inniyekunoolo t'etaam enuun eyye.

V Inci púcoopii aluu paliyal nipili ancuk nitaakaa sempe siti kaahankan pítin aluu, páawoo níkeyyookey ti inci amiikan a ataaluu.” Nkañahanoo: “Iyyoo napaanap, hín samat nii fa ansoke fa.”

VI Fiye, Abraham naawaaf pati ékuut ya eteyoo, naasok Sara: “Hiliikan niik siniiku síhaaciil senfakat ti efol ya eehañe ya panap, aapimemanool kúmpuul.”

VII Púful toko Abraham naatey pati koolee ya eteyoo naacok cíciin ceeluuke naawufan co akee amiikan aapimemanool co mpacas.

VIII Ta efoofa ya neeyike ta, Abraham naawufan yo ekaawoola ya niñ miin niñ feenee. Naasiinjo pukolii t'etaam enuun ya, ekaawoola ya nkayeno hili.

IX Nkacakanoo: “Aali Sara uwwey?”
Naañahani: “Oopa pati ékuut ya.”

X Akee teyii naasokoo: “Pulay ti caanak ence inci fáñoohonii, tempo aali afaataak cikampaani.”

Sara naayeno ti putum ékuut ya puson Abraham ti káasiitan.

XI Abraham nin Sara keemaamane, Sara naamuus hitaaku añii.

XII Sara naayeno caalenken fanjoo naasok: “Inci kaahaan enke, malla faleñam ti áyiin apan áyiinam lombo eemaamane.”

XIII Fiye, Ateeteyo naasok Abraham: “Weyme uwune Sara naalenken naasok: ‘Fo pánipani inci fáyini hitaaku añii pamaamanal?’

XIV Fo taakaataak waah weeheeke inci Ateeteyo? Pulay ti caanak ence fáñoohonii, Sara afaataak cikampaani.”

XV Sara náalaacin ti hisoku: “Inci lenkenut” kaatuko afeyaafe. Ateeteyo naasokoo: “Pánipani aalenkenaa-lenken!”

Kalum ka kiti Abraham kiti saatee ya eti Sotom

XVI Púful toko, pákayiin paka nkalito kati kakaay. Nkacok pítin pa piti saatee ya eti Sotom Abraham naayenyii kátiñan.

XVII Ateeteyo naasok: “Láfiit hiyolu Abraham eeha inci inkaakaay ha ihinu.

XVIII Kaatuko Abraham áfaayenoonii maamaa ati síi enfakat neetaak sempe, apan pínapii teyoo fasampan písii pa púloon piti etaam ya.

XIX Inci mamaloo kati awufan hilim epuukoo nin keesokoo maamaa kati kacok pítin pa

putoom nkawen pucoonool nin kaalehanool. Ancuk inci ufanaa Abraham eeha inci íyyinananoo ha.”

XX Fiye, Ateeteyo naasok Abraham: “Hi-nookuyee ha hiti pakati Sotom nin Komola hifo-maafom, umuuyen wa uteyii núunapi meemak.

XXI Puwano picaasincan man eeha nkanookii ha fo hícolii ti inci heetaakiye nin fotom inci fámeysi.”

XXII Ta Ateeteyo naapaye ta káakup, pákayiin paka pákasupak paka nkahiin Sotom. Pale Abraham naatowo naasiinje hátikin Ateeteyo.

XXIII Abraham naateño pati Ateeteyo naasokoo: “Fo pánipani aafamuk ti coonool keecoonoole ka nin keemuuyene ka?

XXIV Iyyema po Sotom taakaa pakan áwii ésupak nin ñaasuwan (50) keecoonoole, fo pánipani áafapucalool saatee ya? Fo aatiponket yo kamma áwii ésupak nin ñaasuwan ya keecoonoole ka keekine ka po?

XXV Haani áatiyini íhinu eehuu! Aapumuk ti coonool keecoonoole ka nin keemuuyene ka! Incok keecoonoole ka nii keemuuyene ka, eehuu hiyinaat pitaako! Fo áhina kíiti ya ati etaam ya púloon átahin heecoonoole?”

XXVI Ateeteyo naasokoo: “Nin inci tookaa pakan áwii ésupak nin ñaasuwan keecoonoole ti saatee ya eti Sotom inci faponket saatee ya púloon kamma poko.”

XXVII Abraham nene asokoo: “Ponketam Ahámpaatiin a atoom, inci háañiye káakup nin awe, inci eeneetaat a likee fo nin fúláa etaam nin píiha.

XXVIII Iyyema keecoonoole ka pakan áwii ésupak niŋ isak (45) me? Fo áafapucalool saatee ya púloon kamma isak ya?" Ateeteyo naaňahanoo: "Étipucalool saatee ya niŋ inci tookaa toko pakan áwii ésupak niŋ isak keecoonoole."

XXIX Abraham nene asokoo: "Iyyema me pakan áwii ésupak (40) kayem toko?" Ateeteyo naaňahanoo: "Kamma áwii ésupak ya étipucalool saatee ya."

XXX Abraham nene asok: "Ahámpaatiin a atoom, inci luumuu timpi ñíken pale katampo púkup. Iyyema me pakan áwii niŋ ɲaasuwan (30) kayem toko?" Ateeteyo naaňahanoo: "Niŋ inci tookaa po pakan áwii niŋ ɲaasuwan keecoonoole étipucalool saatee ya."

XXXI Abraham naasok: "Ponketam Ahámpaatiin a atoom, inci háaňiye káakup niŋ awe. Iyyema me pakan áwii kayem toko?" Ateeteyo naaňahanoo: "Kamma áwii ya étipucalool saatee ya."

XXXII Abraham naasok: "Ahámpaatiin a atoom, inci luumuu timpi ñíken pale katampo púkup pikelanam umpe. Iyyema me pakan ɲaasuwan kayem toko?" Ateeteyo naaňahanoo: "Kamma ɲaasuwan ya étipucalool saatee ya."

XXXIII Ta Ateeteyo naapaye ta káakup niŋ Abraham naakaay, Abraham naaňoho pateyoo.

XIX

Káapucaloolee ka kiti Sotom niŋ Komola

¹ Simaleekoo sa súsupak sa insicol Sotom nkániim. Tempo, Lot naayeno ti híkon ti putum

saatee ya. Emma naacukii ma naalito apicaa-paakoolanii náakilipo puhoonjuyoo t'etaam.

II Púful toko naasokii: “Inci luume aluu, niponket níkey niwanan lati inci amiikan a ataaluu. Efíniyini puñowu woot aluu inninot; kacom mpucom mic, innihankan pítin pa piti aluu.” Pumaleekoo pa mpiñahan Lot: “Haani, efuunot ti hílinj ha hiti saatee ya.”

III Pale Lot naanjiiniyii meemak fo kacoon. Fiye nkakaay lateyoo. Naamemanoolii paliyal, naasowii kúmpuul keetaakut leweño, púful toko nkali.

IV Peelokot kahinto, pákayiin paka púloon pakati saatee ya nkákinkool ekumpaen ya eti Lot, písik ti akampaani fo ti kaahaan.

V Nkayonkal Lot nkasokoo: “Unkey, pákayiin paka kéenakoonii ka leti awe nkániim ke? Fúlaniyii upuhinto neyii!”

VI Lot náafulii naasiinjo ti putum pa naapank hunkut ha pusonoo.

VII Naasokii: “Niponket, aluu pákawiyam, timpi níhin heenaput eehuu!

VIII Inci oopa taake púmaacul pákasupak kéemiit áyiin, inci púcoopiyii nípihinii eeha ínnilafiye ha. Pale timpi níhin pákayiin paka payenke waah kaatuko ti sipeesam nkayem.”

IX Nkañahanoo: “Fúl le!” Nene kasok: “Nisincan akaawoola ya aje, fiye náalafi piyeno áhina kíiti letuunaa! Efúuhini pihanj paseen pákayiin paka payenke.” Nkahalap Lot ninj sempe nkaloh hunkut ha kati kahaat ho.

X Pale pumaleekoo pa mpípankin hunkut ha, mpíñak Lot pipinakanoo páhantuwa mpipank.

XI Mpúfuuman pákayiin paka púloon keeyeniye ka ti putum pa, písik ti añii fo ti áhampaatiin, ancuk étikayini hicuku hunkut ha.

XII Simaleekoo sa súsopak sa insisok Lot: “Pakayme pakan antaake le? An óo an aña antaake le ti saatee ya samat nii pakaasoni, epuuki pikampaani nin púmaacul, fúlani,

XIII kaatuko unii káapucalool eteyyo nuukaakaay. Ateeteyo ásiyaasi hinookuyee ha henfakat ha hiti saatee eyye ekina ewune mpúpoñii unii káapucalool eteyyo.”

XIV Fiye, Lot náaful apikaasok pakaasonoo keeñaje ka esa púmaacul pa pakateyoo: “Ni-hiliikan nípiful ti saatee eyye kaatuko Ateeteyo káapucalool eteyyo naakaakaay!” Pale pakaasonoo incukii nii Lot pahaaño naayeniye.

XV Nuulap, pumaleekoo pa mpinjiino Lot apikaay, mpusokoo: “Lito coop aali nin púmaacul pa pákasupak paka pakatii inniful le, nin ekina tom efiniket nin pakati saatee ya. Ee, éfikapucaloolee kamma heenaput ha ee ha nkáhine ha.”

XVI Pale Lot naayeno kaakuuteen; fiye, pumaleekoo pa mpucokoo ti epees nin aaloo nin púmaacul pa pákasupak paka pakateyoo mpúfulanii tíkitaan saatee ya, kaatuko Ateeteyo ataakaataak paket hikaw ti Lot.

XVII Ta mpúfulanii ta tíkitaan, yoonool tempo neesok Lot: “Tey aapifakan elonj, timpi welep puson, timpi lompo siijo lakeenaay. Tey fo pati pítintin pa náalafiit eket.”

XVIII Lot naañahan yo: “Haani étiyini Ahámpaatiin!

XX Aataakaataak paket hikaw ti inci amiikan a atii uwwen nin panap penfakat ti inci aapifakan eloŋam. Pale inci étiyini katey fo pati pítintin pa le nin áafahin hítaapanu eehuu, efiket.

XX Aacukaacuk cisaatee ence? Cílaañut fáyini katey fo toko piyolo tenco, cifomut, apan inci fafak.”

XXI Maleekoo ya neesokoo: “Iyyoo inci fáhin eeha alluume ha, étipucalool cisaatee encuu.

XXII Pale hiliikan caayolo tenco kaatuko étiyini íhinu waah taamanta aacolut.” Po hátikin nkalu cisaatee ca caacaw ca Sowal, ekina eyem “cenkilis”, kaatuko Lot asok: “Cifomut”.

XXIII Ta caanak ca inciye niye ta éfulii, Lot naacol Sowal.

XXIV Fiye, Ateeteyo náanupanii ti Sotom nin Komola etiil eti seemak nin kíceek.

XXV Náapucalool sisaatee sa súsupak sa nin etaam ya púloŋ éekinkoolii ya, nin pakan paka nin waah óo waah weenante toko.

XXVI Pale Lot aaloo naawelep puson, himuumoo nihiyeso hisiin hiti micempanu.

XXVII Ti oom hinoom, Abraham naalito mpucom mic naakaasiinjo la naasiinje la hínum hátikin Ateeteyo.

XXVIII Naasincan kaapii ka kiti Sotom nin Komola nin etaam ya púloŋ éekinkoolii ya naacuk háaputa nihiilosilo pucuk nii seemak senfakat.

XXIX Fiyuu Pútuun pa mpúpucaloole pisaa-tee pa piti etaam ya éekinkoole ya han ha hiti Jordan, pifiilut Abraham mpifakan Lot ti

káapucalool ka kiti pisaatee pa la Lot naakine la hínum.

Lot nin púmaacul pa pakateyoo

XXX Lot náaful Sowal naasilo kati akin ti pítintin pa nin púmaacul pa pákasupak paka pakateyoo, kaatuko afeyaafe piyeno Sowal. Naa-caakin neyii ti kaayeen kenfakat ti tintin.

XXXI Fiye, ámaacul a áhampaatiin a naasok kahiineen ka: “Paapaa ataani amaamanaa-maaman, áyiin ataakiit ti mah emme kati maan-imiya samat nii fa ínhinee fa pan óo pan.

XXXII Kéy, maawufanaa paapaa ataani elaan immaahintiyaa neyoo kati maataakaa miin méefulii teyoo.”

XXXIII Hánant eehuu, nkawufan paapaa ateyii elaan, áhampaatiin a naahinto nin paapaa ateyoo, Lot ápannumut heetaakiye ha ta ámaacul a ateyoo naahintiye ta neyoo fo alito.

XXXIV Eti kacom eteyyo áhampaatiin a naasok kahiineen ka: “Inci hintaahinto nin paapaa ataani hánant ha heemuuse ha. Nene maawufanoo elaan hánant eehe incaahinto neyoo ancuk maataakaa miin méefulii teyoo.”

XXXV Hánant eehuu nkawufan paapaa ateyii elaan, kahiineen ka nkihinto neyoo. Lot nene ápannumut heetaakiye ha ta ámaacul a ateyoo naahintiye ta neyoo fo alito.

XXXVI Fiye, púmaacul pa pákasupak paka pakati Lot nkasa munow miti paapaa ateyii.

XXXVII Po hátikin, áhampaatiin a naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Mowap (ekina

eyem “éefulii ti paapaa”): akina ayem paapaa ya ati pakati Mowap fo fíyooy.

XXXVIII Kahiineen ka lombo nkupuk cikampaani nkulu co caacaw ca Pen-Ammi (ekina eyem “añii ati miin ma mutoom”): akina ayem paapaa ya ati pakati Ammon fo fíyooy.

XX

Abraham nin Apimelek

I Abraham náaful toko naahiin ti káahaan ka tes kiti Nekep. Naacaakin ti pututa Kates nin Sul, púful toko naacaayeno Kelal.

II Ta naayeniye ta po, Abraham nasok tan óo tan pakan paka nii aaloo Sara ahoopoo. Ekina ewune Apimelek amansa ya ati Kelal naapoñ kápucoopiyo Sara.

III Fiye, Pútuun pa mpíyawutan Apimelek nin hánant, mpusokoo: “Aafaket kamma aal a aña áncoopii ya, kaatuko eenimiye.”

IV Pale Apimelek aloot ahinto neyoo, naañahan po: “Pútuun, inci nin pakanam úhinut waah, háati fo aafamuk unii?”

V Ayiin a faṇoo asokaam nii, ahoopoo. Aal a lombo naasok nii, ahoopoo. Pámiiloolalam peewalla sipeesam insikuul ta inci iyyeniye ta ihinu eehuu.”

VI Pútuun pa mpiñahanoo ti éyawut ya: “Méyimeyi nii ti pámiiloolal peewalla ánhine eehuu, ekina ewune inci inkiti hílikuyoo ancuk aatimuuyen ti inci.

VII Fiye, ñahan aal a ti áyiinoo kaatuko ayaamakoola, afaalum kitii, aafalon. Pale

naañahanutoo, méyi nii aafaket awe nin miin ma mitii púloonj.”

VIII Cipilap, Apimelek naalito mpucom mic, naayonkal píhina pa pakateyoo púloonj naakamanii heetaakiyoo ha, poko púloonj nkafe meemak.

IX Fiye, Apimelek náayonkalii Abraham naasokoo: “Weyme ánhine unii fiye? Enkeyme kaamuuyen inci immuuyene ti awe aakati wun inci nin cáwii ca citoom nuunako ti kaamuuyen kenfakat? An añanjut íhinu eeha ánhinaam ha!”

X Apimelek nene acakan Abraham: “Weyme uwune ánhin eehe?”

XI Abraham naañahanoo: “Míiloolaa-míilool nii pakan paka pakati le kafeyut Pútuun pa, efikamukam kamma aalam.

XII Apan pánipani ahoopam, faaf nuukufe ukufut íñña, fiye náayenoonii aalam.*

XIII Ta Pútuun pa mpusokaam ta inci katan ekumpan ya eti paapaa atoom iyyeno kaatootoosool, insok aalam: ‘Ehe fiye aññane káyisan nii áalafiyaamlafi: pan óo pan immaakaayaa insok nii inci ahoopi.”

XIV Púful toko, Apimelek naacoop písaacii, pífil, síis nin pimiikan pákayiin nin pakaal naawun po Abraham naañahanoo aaloo Sara.

XV Apimelek naasokoo: “Mah ma mutoom umma hátikini, kin lan óo lan la súumuu.”

XVI Púful toko naasok Sara: “Inci ufanaa

* **XX:XII 20:12** Ti oom caanak, esa ahoop ecooneecoon.

ahoopi sikoofali wúli;† hínaahin eehuu píyisan pakani nii aakuulaakuul, áahinut waah weenaput.”

XVII Abraham naalum Pútuun pa, mpúkuuñan Apimelek niŋ aaloo niŋ pimiikan pa pakateyoo pakaal paka, nkáyini hitaaku epuuk.

XVIII Kaatuko Ateeteyo áhinaahin pakaal paka keeyeniye ka ti ekumpaani ya eti Apimelek pi-caakonta kamma Sara Abraham aaloo.

XXI

Hipukuyee ha hiti Isaak

I Ateeteyo naatah kunuuwoo ti Sara samat nii fa naasokoo fa, náahinoo eeha náayinananoo ha.

II Sara naasa munow, Abraham ti himaamanoo, náapukiyoo ciñii cikampaani ti caanak enca Pútuun pa mpíyinananoo ca.

III Ciñii enca Sara naapukoo ca, Abraham naalu co caacaw ca Isaak.*

IV Ta añiinoos Isaak naataake ta kunoom isak niŋ káhaaciil, Abraham naanakanoo samat nii fa Pútuun pa mpusokoo fa.

V Abraham ti sitiiloo keme (100) Isaak naapukee.

VI Sara naasok: “Pútuun pa puwasaam caalenken, an óo an éesiye eeha mpíhinaam ha afaalenken niŋ inci.”

† **XX:XVI 20:16** Ti kan ya eti Hiburu, “sisekel wúli”. Sekel eyem mañ ma miti Israyel. Sekel yoonool eyem máamun soŋ epootak eti uli, ekina ewune sisekel wúli hícamp mañ. * **XXI:III 21:3** Ti kan ya eti Hiburu, naasokaa “Isaak” ekina eyem “naalenken”.

VII Púful toko naasok: “Ayme ayina hisoku Abraham nii hikee hinoom Sara áfaacuuwan epuuk? Pale inci pukoopuk cikampaani ti himaa-manoo.”

Hiyaanuyee ha hiti Hakal nin Ismayel

VIII Isaak náayankii, Sara náafulanoo ti káacuu. Hinoom eehuu Abraham náahin pahaaño penfakat.

IX Sara naacuk Ismayel, añii ya aña Hakal ati Esipt a naapuke ya Abraham, ti káapalahool nin caalenken Isaak.

X Fiye Sara naasok Abraham: “Yaan amiikan a anjuu nin añiinoo! Añiinoo átayini pípaacinoool hisaanumate ha hitii nin añiinam Isaak.”

XI Kilim enkuu nkuwas Abraham kúnuul ken-fakat kamma Ismayel lombo naayem añiinoo.

XII Pale Pútuun pa mpusokoo: “Timpi liim kiti añii ya nin amiikan a atii. Hín eeha púloon Sara naasokuu ha. Kaatuko ti Isaak aafataak miin emma inci íyyinananuu ma.

XIII Inci fáhin lombo añii ya ati amiikan a atii maamaa ati sii kaatuko akina lombo añiini.”

XIV Eti kacom eteyyo mpucom mic Abraham naacoop kúmpuul nin kapan kúwasuma man naameenan ko, naanan ko ti káapanti Hakal náawutakanoo añiinoo náafulanii lateyoo. Hakal naayeno kaamuumuusool ti káahaan ka tes kiti Beerseba.

XV Ta man ma immipaye ta ti kapan ka naayenan añii ya t’etaam cinuun.

XVI Púful toko naayeno pílaañ máamun pawan-tal hiñaaceen náapaho, naasokoolo: “Inci yinaat kaasincan añiinam ti eket.” Naayeno pukoon.

XVII Pútuun pa mpísi pakoonjal añii ya, hilim ha hiti maleekoo ya eti Pútuun pa níhifulii patiila, nihiyonkal Hakal nihisokoo: “Hakal, weyme utaakiye? Timpi fe, kaatuko Pútuun pa písiyaasi añii ya ti pukoon la naahintiye la.

XVIII Lito incaalitan añii ya incokoo t’epees kaatuko inci fáhin apiyeno maamaa ati síi enfakat.”

XIX Púful toko, Pútuun pa mpípankin ñíkin Hakal naañantan ésaapun. Náacaameenjanii kapan ka kiteyoo naawufan añii ya apilaan.

XX Fiye, Pútuun pa mpiyeno nin añii ya ta naayeniye ta éyankii ti káahaan tes, naayeno aleemaya ati hiñaaceen.

XXI Naakin ti káahaan ka tes kiti Palan, íñña ateyoo naawufanoo aal ati mah ma miti Esipt.

Písiyool pa piti Abraham nin Apimelek

XXII Ti caanak encuu, amansa ya Apimelek nin Fikol, áhampaatiin a ati pusooaali pa pakateyoo, nkákey nkasok Abraham: “Pútuun pa umpa nin awe ti waah óo waah ewwa ánhine.

XXIII Fiye sintoolo hátikin Pútuun pa nii áatiful ti inci, ti epuukam nin ti epuukam papukalii. Inci yenaayeno eenape ti awe, awe lombo wen nin panap ti inci nin ti pakati mah ma emma ankine ma temmo nii akaawoola.”

XXIV Abraham naañahanoo: “Inci sintooliyaa.”

XXV Pale, Abraham naawatan Apimelek kamma ésaapunoo eyya pimiikan Apimelek nkalame.

XXVI Apimelek naañahanoo: “Inci mîit ayme áhine eehuu, aataapala sokam, pásiyalam eteeho umpe fíyooy.”

XXVII Fiye, Abraham naacoop pisaacii, pifil nin síis naawun po Apimelek. Poko t’ésupakii nkaliil písiyool.

XXVIII Abraham naayenan ti kaapii miyaan mîsaacii isak nin músupak.

XXIX Apimelek naasok Abraham: “Miyaan mîsaacii ma isak nin músupak ma emma ayye-nane ma ti kaapii, miti weyme?”

XXX Naañahanoo: “Káluma, coop mo mípiyisan nii aacoonaacoon nii inci wake ésaapun ya.”

XXXI Ekina ewune nkalu toko caacaw ca Beerseba[†] (ekina eyem “ésaapun eti esintoolo”). Kaatuko poku t’ésupakii toko nkasintooliye.

XXXII Papayalii hiliilu písiyool pa piteyii Beerseba, Apimelek nin Fikol, áhampaatiin a ati pusooaali pa pakateyoo, nkañoho ti mah ma miti pakati Filistin.

XXXIII Abraham naasuk timpin ti mah ma miti Beerseba naalum toko ti caacaw Ateeteyo, Pútuun pa piti cancowiyaaw.

XXXIV Naakampan ti mah ma miti pakati Filistin.

[†] **XXI:XXXI 21:31** Ti kan ya eti Hiburu, naasokaa “Beerseba” ekina eyem “ésaapun eti isak nin súsupak” nin ekina tom “ésaapun eti esintoolo”.

XXII

Hiyoopuyee ha hiti káyinan ka kiti Abraham

^I Po hátikin Pútuun pa mpiyooop káyinan ka kiti Abraham. Mpiyonkaloo: “Abraham!” Abraham naañahan po: “Eheeyam.”

^{II} Pútuun pa mpusokoo: “Coop ańiini Isaak, ańiini oonool a kón ańa állaŋiye ya fo muus, inkaay ti mah ma miti Moliya ti tńntń eyya inci inkaakaayi ya káyisan, toko uwwaaseenamoo aapusowoo fo aleem.”

^{III} Eti kacom eteyyo, Abraham naalito mpucom mic naahawalool miyaac ma miti kaawaaseen ka náayuuk mo ti fáli ya eteyoo, naacooool pákasupak ti píhina pa pakateyoo niń ańiinoo Isaak lombo, nkahiń pa Pútuun pa mpusokoo pa.

^{IV} Eti tılapooli eteyyo, Abraham náahaafin naańantan tńntń ya la naańańe la pikaayu.

^V Naasok píhina pa pakateyoo: “Niyeno le niń fáli ya, inci niń ańiinam nuusilo patiila tńntń eyya pa kaawaaseen Pútuun pa, núupayiyoo núuńhoonii.”

^{VI} Abraham naatiyan ańiinoo Isaak miyaac ma miti kaawaaseen ka, akina himuumoo naayekan seemak sa niń épila ya, nkakaay poko t’ésupakii.

^{VII} Ti oom pikaayu, Isaak naasok Abraham: “Paapaa?” Abraham naañahanoo: “Eeya sokam ańiinam.” Isaak naasokoo: “Maataakaataak seemak niń miyaac pale sácii ya eti kaawaaseen ka uyyey?”

^{VIII} Abraham naañahanoo: “Ańiinam, Pútuun pa fań etempo efipuwufan sácii ya eti

kaawaaseen ka.” Poko t’ésupakii nkayeno pikaayu.

IX Ta nkacole ta la Pútuun pa mpusokoo la, Abraham naalut toko kaaciin naawas toko miyaac ma. Naacenk ańiinoo Isaak naanańoo ti kaaciin ka patiila miyaac ma.

X Fiye, naańaakan epeesoo naacoop épila ya kati ataan ańiinoo.

XI Ti oom káasiinuma, hilim ha hiti maleekoo ya eti Ateeteyo níhifulii patiila nihiyonkaloo: “Abraham, Abraham!” Abraham naańahan yo: “Eheeyam.”

XII Neesokoo: “Timpi lík ańii ya, timpi kuumoo! Fiye inci meya nii aafeyaafe Pútuun pa kaatuko aapookutam kawufan ańiini, ańiini oonool a kón.”

XIII Fiye, Abraham náahaafin naanantan híceken sáacii, usiin eteeho nuukalapatanoolo ti cisooy. Náakaacoopii ho naawaaseen ho apusow ho fo hileem ti putum pa piti ańiinoo.

XIV Abraham naalu toko caacaw ca: “Ateeteyo afaawufan”. Ekina ewune fo fíyooy nkasok tan óo tan: “Ti tintin ya eti Ateeteyo, Ateeteyo afaawufan.”*

XV Hilim ha hiti maleekoo ya eti Ateeteyo nene hífulii patiila nihiyonkal Abraham púsupiyenu.

XVI Nihisokoo: “Ehe eeha Ateeteyo naasoke ha: ‘Páawoo áatuulaamtuul aapookutam kawufan

* **XXII:XIV 22:14** Nin ekina tom: “Abraham naalu toko caacaw ca: ‘Ateeteyo afaacuk’. Ekina ewune fo fíyooy nkasok tan óo tan: ‘Ti tintin ya eti Ateeteyo, Ateeteyo afaacukee.’”

añiini, añiini oonool a kón, inci sintooliyaa ti fañam nii,

XVII pánipani fasampani, keesokuu maamaa efikameen samat nii picaañan pa, nin esiya ya eti kaatii ka. Keesokuu maamaa efikalam pisaatee pa piti pikamoolii.

XVIII Pínapii teyii, písii pa púloon piti etaam ya efipisampanee kamma ántuulaam."

XIX Púful toko, Abraham nin añiinoo nkañoho pati píhina pa pakateyoo. Nkanapool kapuñoho Beerseba pa Abraham naakine pa.

Epuuk Nahol

XX Eehuu hipimuus, Abraham náasi nii Miluka aal a ati Nahol Abraham atuwoo ataakaataak lombo epuuk pikampaani:

XXI Us, añii ya áyaañ a, Pus atuwoo, Kemuwel paapaa ati Alam,

XXII Keset, Haso, Pilatas, Yitalaf nin Petuwel.

XXIII Petuwel ayem paapaa ati Rebeka. Payenkuu kayem epuuk ya isak nin pákahaaciil paka payenka Miluka naapuke ka Nahol, Abraham atuwoo.

XXIV Nahol naataak aal ásupiyenu, caacawoo Leyuma. Naapuk lombo epuuk, nkasokee Tepah, Kaham, Tahas nin Maaka.

XXIII

Eket ya eti Sara

^I Sara naalon sitiil keme nin áwii nin isak nin súsupak (127).

II Naaket Kiliyat-Alepa (ekina nkasok fiye Hep-olon) ti mah ma miti Kanaan. Abraham náahin keenjoot ka kiti aaloo naakoojoo.

III Púful toko naalito pukol ehunuj ya eti aaloo náacaakup nin keesoke Het maamaa.

IV Naasokii: “Inci akaawoola leti aluu, nicoon kaanoomanam káahokuma ancuk inci yina ihoku aalam.”

V Keesoke ka Het maamaa nkañahanoo:

VI “Ahámpaatiin, siitan unii, unii uluumuu: Pútuun pa pihinuu ati hikaw ti pututa unii. Hok aali ti hiyaak ha heehañe ha panap ti kiyaak ka kutoonii. An toonii atapooki kawufan hiyaakoo aakati hok aali.”

VII Fiye Abraham naalito, náañok hátikin keesoke Het maamaa keekine ka ti mah ma,

VIII naasokii: “Nísiitanam, nin nicoonaa pánipani puhok aalam le, káluma niluumam Efulon, añii ya ati Sohal,

IX anoomanam kaayeen ka kenfakat ka keeyem ka Makapela. Kiteyoo, apan nkíyemi ti pikelan kaakit ka kiteyoo. Anoomanam ko ti soñ etenko hátikin aluu kati kiyeno íhokuma ha hitoom leti aluu.”

X Tempo Efulon ti pututa pakanoo, keesoke Het maamaa, naañahan Abraham hátikin keesoke ka púlooj Het maamaa keeyeniye ka ti putum pa piti saatee ya eteyoo,

XI naasokoo: “Ahámpaatiin, siitanam inci luumuu, kaakit ka inci wunuu ko, kaayeen ka keeyem ka ti kaakit ka lombo inci wunuu ko hátikin pakanam. Hok toko aali.”

XII Abraham nene ájok hátikin pakan paka pakati mah ma.

XIII Naasok Efulon hátikinii: “Síitanam, inci luumuu: pucooyi son̄ ya eti kaakit ka. Coon hisayu mañ me ancuk inci yina ihoku toko aalam.”

XIV Efulon naañahan Abraham:

XV “Síitanam áhampaatiin, inci luumuu: etaam eyyuu, son̄ eteyyo sikoofali sikeme sipaakiil (400).^{*} Anjuu waah tom ti pututa anii, caahok toko aali.”

XVI Abraham nin̄ Efulon nkasiin̄o ti hoonool. Abraham naafin sikoofali sikeme sipaakiil[†] ti son̄ eyya nkásiyoole ya, naawufanoo so hátikin keesoke Het maamaa.

XVII Fiye, kaakit ka kiti Efulon keeyem ka Makapela pukol Mamule, nin̄ kaayeen ka, punuun pa nin̄ waah óo waah weeyem lupó

XVIII kíyenoonyoo fiye kiti Abraham hátikin keesoke Het púloon̄ maamaa keeyeniye ka ti putum pa piti saatee ya.

XIX Púful toko Abraham naahok aaloo Sara ti kaayeen ka keeyem ka ti kaakit ka kiti Makapela keeyem ka pukol Mamule (eeyem ya Hepolon) ti mah ma miti Kanaan.

XX Fiyuu keesoke ka Het maamaa nkawufane Abraham kaakit ka nin̄ kaayeen ka keeyem ka lupó kípiyenoonyoo kiteyoo, kati nahok toko pakanoo.

^{*} **XXIII:XV 23:15** Ti kan̄ ya eti Hiburu, “sisekel sikeme sipaakiil”. Sekel eyem mañ ma miti Israyel. Sekel yoonool eyem máamun son̄ epootak eti uli, ekina ewune sisekel sikeme sipaakiil hícamp mañ. [†] **XXIII:XVI 23:16** Nin̄ ekina tom: “Naaniik sikoofali sikeme sipaakiil ti paniikal pa piti punoomana pa.”

XXIV

Esa ya eti Isaak Rebeka

I Fiye, Abraham naamaaman meemak. Ateeteyo naasampanoo ti waah óo waah.

II Hikee hinoom, Abraham naasok amiikan a ateyoo eehaṇe ya kaamaaman aṇa nafaas ya hisaanumate ha hiteyoo: “Káluma, naṇ epeesí t’etaam hiponam.

III Sintoolo ti Ateeteyo Pútuun pa peeliile pa patiila niṇ t’etaam nii áaticoopii añiinam Isaak aal ti púmaacul pa pakati Kanaan le inci inkine le.

IV Pale aafakaay ti mah ma mutoom, ti miin ma mutoom íncoopii añiinam Isaak aal.”

V Amiikan a naañahanoo: “Pikee pa aal a átalafiyam énapanii fo le. Fo ñaṇaa hicoopu añiini ti mah emma áñfulii ma temmo?”

VI Abraham naañahanoo: “Haani, timpi háaṇi aapucoop po añiinam.

VII Ateeteyo Pútuun pa peeliile pa patiila péefulaniyaam pa ti hank ha hiti paapaa atoom niṇ ti mah emma inci impukee ma temmo, mpúkup niṇ inci mpisintoolo eehe nii, efipuwufan mah emme keesokaam maamaa. Pikina efipupoñ maleekoo etempo hátikini aakati yini écoopii aal añiinam.

VIII Niṇ aal a aṇuu apookuu énapanii, aayihaa ti esintoolo ya etii, pale fan óo fan incuke timpi coop po añiinam.”

IX Fiye, amiikan a naanakan epeesoo t’etaam hipon Abraham áhampaatiin a ateyoo naasintoolo nii áfaahin eeha naasokoo ha.

X Amiikan a naacooop siñonkomoo ñaasuwan ti puñonkomoo pa piti áhampaatiin a ateyoo, naacooool lombo waah óo waah weehañe wa panap uti áhampaatiin a ateyoo. Naahiin ti saatee ya pa Nahol naakine pa ti mah ma miti Mesopotami.

XI Ta naakaawoole ta fo acol po náahin puñonkomoo pa pípikilipo pukol ésaapun ya eeyem ya tíkitaan saatee ya. Iyyeno nkániim ta pakaal paka nkakaay ta piyook.

XII Fiye naalum: “Ateeteyo, Pútuun pa piti Abraham áhampaatiin a atoom, ponket hín pítin pa putoom púpusuum íyyisan panap pa pitii ti áhampaatiin a atoom kati paakool fíyooy nin aal a aña inci iyyem ya ti hiñes.

XIII Eheeyam pukol ésaapun ya, púmaacul pa pakati saatee ya unka ti ékey piyook.

XIV Ehe eeha inci illuumuu ha: fasok oonool teyii: ‘Káluma, wánanii élumpa ya etii uwwu-nam pilaan.’ Nin akina ammamale apiyeno aal a ati Isaak, amiikan a atii, álimaati asokam: ‘Laan, fayook lombo man puñonkomoo pa pitii.’ Fiyuu inci fámeysi nii áayisanaayisan panap pa pitii ti áhampaatiin a atoom.”

XV Apáyum kaluum, ámaacul náacolii ápikantoonii élumpa ya eteyoo. Caacawoo Rebeka, añii Petuwel, Petuwel añii áyiin ati Miluka nin áyiinoo Nahol, Abraham atuwoo.

XVI Amáacul a ecuumaka aloot ámeysi áyiin. Naawano pati ésaapun ya naameenjan élumpa ya eteyoo nene asilo.

XVII Amiikan a ati Abraham naatey aputoopanooloo naasokoo: “Káluma, wunam

pilaan caahinkin ti élumpa ya etii.”

XVIII Naañahanoo: “Iyyoo áhampaatiin,” naahiliikan ápuwananii élumpa ya naawufanoo apilaan.

XIX Ta naapayoo ta kawun apilaan, naasokoo: “Fayook lombo man puñonkomoo pa pitii pipilaan fo pisiit.”

XX Naahiliikan ápunuñ man ma ti púus pa nene atey piyook ti ésaapun ya puñonkomoo pa púlooj kati pilaan.

XXI Ayiin a naayeniyoo kaasincan peesokut waah ápimeyi man Ateeteyo áhinaahin kaakaa-wool ka kiteyoo kúpusuum.

XXII Ta puñonkomoo pa mpipaye ta pálaani, áyiin a naacoop ekop sanoo eti síinu, niñ lombo kilaamant sanoo kúsupak keenonke.

XXIII Púful toko naacakanoo: “Káluma sokam, ayme apukuu? Ti hank ha hiti faafi, fo taakaataak ékaap la inci iyyina hiñotu hánant ha hiti fiyooy niñ kéenapoolii ka niñ inci?”

XXIV Rebeka naañahanoo: “Inci yem añii ya ati Petuwel, Miluka añiinoo áyiin aña naataake ya ti Nahol.”

XXV Nene asok: “Latoonii taakaataak hícump hikaaw niñ pahoonal intaak lombo la inniyina kawatan.”

XXVI Fiye, amiikan a náakilipo náamul Ateeteyo.

XXVII Naasok: “Múlaa Ateeteyo, Pútuun pa piti Abraham áhampaatiin a atoom! Píyekuniit káyisan panap niñ pucoonool etempo ti áhampaatiin a atoom. Iyyema inci, Ateeteyo

acoopaamcoop pucoonool ciit ti miin ma miti áhampaatiin a atoom.”

XXVIII Amáacul a naatey t’enuuf naakaman heetaakiye ha púloonj.

XXIX-XXX Naataak ahoop aña nkasok Laban. Ta Laban náasiye ta eeha áyiin a naasoke ha Rebeka, naacuk lombo ekop ya ti síinuyoo nin kilaamant ka, naahiliikan apicaapaakoolan amiikan a ati Abraham nin puñonkomoo pa piteyoo lati ésaapun ya.

XXXI Laban naasok amiikan a: “Kéy latoonii awe aña Ateeteyo naasampane ya. Weyme uwune aakati yeno le tikitaan saatee ye? Memanoolaa-memanool ekumpaana ya immemanool lombo káayenuma kiti puñonkomoo pa pitii.”

XXXII Fiye, amiikan a naacol lati Laban nkawanan wañ wa ti puñonkomoo pa nkawun po hikaaw nin pahoona pipili, nkácoopii lombo man amiikan a nin pinapooloo kati kañow wootii.

XXXIII Nkawufanii kapili, pale amiikan a naasok: “Etili taamanta inci sokut eeha inci iññaje ha hisoku.” Laban naañahanoo: “Ooto kúp.”

XXXIV Ayiin a naasok: “Inci amiikan ati Abraham.

XXXV Ateeteyo asampanaa-sampan meemak áhampaatiin a atoom mpíhinoo usaanum. Awunoowun písaacii, pífil nin síis, kótifoloo nin sanoo, pimiikan pákayiin nin pakaal, puñonkomoo nin páfali.

XXXVI Aaloo Sara, toko fiya nin himaamanoo naapukoo akampaani, oom añii áhampaatiin

a atoom naawufane hisaanumate ha hiteyoo púlooj.

XXXVII Ahámpaatiin a atoom naasokam: 'Sintoolo nii: áaticoopii añiinam Isaak aal ti púmaacul pa pakati Kanaan le inci inkine le.

XXXVIII Pale aafakaay ti miin ma mutoom, ti hank ha hiti paapaa atoom, immamal toko aal añiinam.'

XXXIX Fiye iññahanoo: 'Niñ aal a apookaam me kanapan?'

XL Ahámpaatiin a atoom naañahanam: 'Ateeteyo aña inci íntuule ya afaapoñ maleekoo ya eteyoo niñ awe, náahin kaakaawool ka kitii kúpusuum. Aáfacoopii aal ati miin ma mutoom, ti hank ha hiti paapaa atoom, apiyeno añiinam aaloo.

XLI Pale niñ aakaayaa ti miin ma mutoom aayihaa ti esintoolo ya etii. Háati nkapooki kawufan aal a inci etinani.'

XLII "Fíyooy emma inci incolii ma pukol ésaapun ya insok: 'Ateeteyo, Pútuun pa piti áhampaatiin a atoom Abraham, luumuu hín kaakaawool ka kutoom kúpusuum.

XLIII Fiye eheeyam ti ésaapun ya, inci fasok oonool ti púmaacul pa keekaakaay ka ékey piyook man "Káluma, wunam pilaan caahinkin ti élumpa ya etii."

XLIV Niñ añahanaam: "Laan, fayook lombo puñonkomoo pa pitii pipilaan," ámaacul a anuu afaayeno aña Ateeteyo naamamale ya kati ayeno aal a ati añii ya ati áhampaatiin a atoom.'

XLV "Inci páyum kaluum, Rebeka náacolii ápikantoonii élumpa ya eteyoo. Naawano ti

ésaapun ya piyook. Insokoo: 'Káluma wunam pilaan.'

XLVI Naahiliikan ápuwananii élumpa ya eteyoo naasokam: 'Laan, fayook lombo man puñonkomoo pa pitii.' Fiye illaan naawun lombo puñonkomoo pa pipilaan.

XLVII “Incakanoo: 'Ayme apukuu?' Naañahanam: 'Inci yem añii ya ati Petuwel, Nahol añiinoo áyiin aja Miluka naataake ya teyoo.' Fiye, inñaamoo ekop ya ti síinu inñaamoo lombo kilaamant ka ti sipees.

XLVIII “Nkílipo ímmul Ateeteyo, insok apalaka Ateeteyo Pútuun pa piti áhampaatiin a atoom Abraham. Mpítintinam pucoonool ciit ti miin ma miti áhampaatiin a atoom atuwoo, kati coop le aal apiyeno aal a ati áhampaatiin a atoom añiinoos.

XLIX Fiye niñahanam: fo nílafilafi káyisan panap nin pucoonool ti áhampaatiin a atoom? Nin ekina tom nisokam inci pímeysi eeha inci inkaakaay íhinu.”

L Laban nin Petuwel, paapaa ati Rebeka, nkañahanoo: “Eehe ti Ateeteyo níhifulii, utaakut waah ewwa nuukaakaay hisoku.

LI Ehe Rebeka hátikini, coopoo inkaay. Ayeno aal a ati áhampaatiin a atii añiinoos samat nii fa Ateeteyo naasoke fa!”

LII Ta amiikan a náasiye ta kilim enkuu, náakilipo puhoonuyoo t'etaam náamul Ateeteyo.

LIII Púful toko nááfulanii púkotifoloo, pisanoo nin wañ naawufan po Rebeka. Naawufan

lompo hícump waah weewalla wéeciita hinoom ahoopoo nin íñña aateyoo.

LIV Fiye, amiikan a ati Abraham nin kéenapoolii ka neyoo nkali nkalaan; kapipa nkakaay hinotu.

Eti kacom eteyyo mpucum, ta nkalitiye ta, amiikan a ati Abraham naasok: “Nikatampo puñoho pati áhampaatiin a atoom.”

LV Pale Rebeka ahoopoo nin íñña aateyoo nkañahanoo: “Amáacul a ayeno nin unii fo máamun kunoom ñaasuwan apite akaay.”

LVI Amiikan a nene asokii: “Timpi nicokam páawoo Ateeteyo Pútuun pa pihinaahin kaakaawool ka kutoom kúpusuum. Nikatampo puñoho pati áhampaatiin a atoom.”

LVII Nkasokoo: “Túul úpuyonkalii ámaacul a upucakanoo eeha náamiiloole.”

LVIII Nkáyonkalii Rebeka nkacakanoo: “Aálaflafi pikaayu nin áyiin a aje?” Naañahanii: “Ee, inci fakaay.”

LIX Fiye nkakatan ahoopii Rebeka, nin amiikan a ateyoo éehinoo ya pampaani, nin amiikan a ati Abraham nin kéenapoolii ka neyoo kapikaay.

LX Nkasampan Rebeka nkasokoo:

“Ahoop unii,

álimaati aayeno íñña ati pakan keemeenje, keesokuu maamaa,

álimaati kaheek pisaatee pa piti pikamoolii.”

LXI Fiye, Rebeka nin pimiikan pa pakaal paka pakateyoo nkalito nkalapo ti puñonkomoo pa kapinapan amiikan a. Fiyuu amiikan a naacoope Rebeka, naaÑak.

LXII Ti oom caanak, Isaak eekine ya ti káahaan ka tes kiti Nekep naayeno éñohoonii ápufulii pati ésaapun ya eyya nkasok ya Lahay-Loyi.

LXIII Kikee kániim, Isaak naayeno kaakaawool ti kaakit náahaafin naanantan puñonkomoo ti ékey.

LXIV Rebeka lombo náahaafin naanantan Isaak, náawanoonii ti ñonkomoo ya eteyoo.

LXV Naacakan amiikan a ati Abraham: “Ayíin a eeyem ya ti kaakit ka náayemi ti ékey kapaakoolan unaa, ayem ayme?” Amiikan a naañahanoo: “Ahámpaatiin a atoom.” Fiye, Rebeka naacoop kafonkolon ka kiteyoo ápuwufaloolo.

LXVI Amiikan a naakaman Isaak eeha náahine ha púloonj.

LXVII Isaak naacoop Rebeka lati ékuut ya eti íñña ateyoo Sara. Náayenoonii aaloo náalafiyoo. Fiyuu naapuñanoolee pamuusal eket ya eti íñña ateyoo.

XXV

Eket ya eti Abraham

I Abraham naasa akee aal caacawoo Ketula.

II Naapukoo epuuk ya payenke: Similan, Yokosan, Metan, Mitiyan, Yisupak ninj Suwah.

III Yokosan ayem paapaa ati Sapa ninj Tetan. Tetan naapuk pakati Asul, Letus ninj Lewum.

IV Ehe miin ma miti Mitiyan: Efa, Efel, Hanok, Apita ninj Eletaa. Payenkuu púloonj kayem miin ma miti Ketula.

V Abraham naawufan hisaanumate ha hiteyoo púloonj añiinoos Isaak.

VI Naawufan ukee waah wa epuuk pakaaloo pakakee paka. Pale akina kalonjayoo náakatinooolii nin añiinoos Isaak; epuuk ya payenkuu, naasokii kahiin pa caanak ca incifulii pa.

VII-VIII Abraham naataak elon eehaane néesuum, naasuunut pikelan naaket loho ataakaa sitiil keme nin áwii éhaaciil nin kaat (175) naananf pakataama.

IX Epuukoo Isaak nin Ismayel nkahokoo ti kaayeen ka kenfakat ka kiti Makapela keeyem ka ti kaakit ka kiti Efulon, añii ya ati Sohal eesoke Het maamaa, pukol Mamule.

X Abraham anoome kaakit ka ti keesoke Het maamaa, toko nkahokoo nin aaloo Sara.

XI Pamuusal eket ya eti Abraham, Pútuun pa mpisampan añiinoos Isaak. Naakin pukol ésaapun ya eti Lahay-Loyi.

Miin ma miti Ismayel

XII Ehe kiti miin ma miti Ismayel, añii ya ati Abraham; íñña ateyoo ayem Hakal ati Esipt a, amiikan a ati Sara.

XIII Ehe ucawii, nuukiicee samat nii fa nkapu-kee fa: Nepayot ayem añii ya áyaañ a, Ketel, Atepeel, Mipisam,

XIV Misema, Tuma, Masa,

XV Hadad, Tema, Yetul, Nafis nin Ketema.

XVI Payenkuu kayem epuuk ya ñaasuwan nin pákasupak paka pakati Ismayel. An óo an teyii naayeno áhampaatiin ati miin nkaluwool pisaatee pa piteyii neyii nin la nkasiinjane la púkuut pa piteyii.

XVII Ismayel naasuunŋut pikelan naaket loho ataakaa sitiil keme niŋ áwii niŋ kaat niŋ súsupak (137) naananf pakataama.

XVIII Miin ma miti Ismayel immiyeno ti mah ma meeyem ma ti pututa Hawila niŋ Sul. Sul ekolaakol Esipt naahiinŋaa Asul. Nkakin kápilaan pakanii kaatuko kásuumoolut.

Jakob niŋ Esawu

XIX Ehe kiti miin ma miti Isaak añii ya ati Abraham. Abraham naapuk Isaak.

XX Ta Isaak naataake ta sitiil áwii ésupak (40) naasa Rebeka añii ya ati Petuwel, Laban ahoopoo. Petuwel niŋ Laban pakati Alam nkakin Mesopotami.

XXI Pale Rebeka caakonta. Fiye, Isaak naalum Ateeteyo kiti aaloo. Ateeteyo náasiitan kaluum ka kiteyoo, Rebeka naasa munow,

XXII naayeno hítuulu máasupak. Payenkuu nkayeno písapalool ti munowoo. Rebeka naasok: “Weyme utaakiyaam?” Fiye naakaay kakan Ateeteyo.

XXIII Ateeteyo naasokoo:
“Sísii súsupak siyem ti munowi,
uyon úsupak efuupukee núukatinool;
ekee síi ya efeehan sempe ekee ya,
añii ya áhampaatiin a afaayeno amiikan ti
kahiineen ka.”

XXIV Ta íyyiŋooliyoo ta, pánipani náapukii máasupak.

XXV Ayáañ a naapukee naahanat samat nii kapan élukuleen, eniinoo néecunk. Nkaluwoo caacaw ca Esawu (ekina eyem “kahanat”).

XXVI Atuwoo ti hipukuyee, naacok Esawu ti econt, nkaluwoo caacaw ca Jakob (ekina eyem “naacok econt”).* Ta nkapukee ta, Isaak ti sitiil áwii éhaaciil (60).

XXVII Pikampaani pa pákasupak paka nkáyankii. Esawu náayenoonii aleemaya enfakat nálaŋi piyeno ti ukit wa. Pale Jakob áyiin eefatane nálaŋi piyeno t’enuuf.

XXVIII Isaak naahan pálaŋi Esawu kaatuko aki-ipaakiip efoofa eti elampa, pale Rebeka naahan pálaŋi Jakob.

XXIX Hikee hinoom Jakob naayeno hiik kisaak. Esawu nááfulii t’elampa nin ñíyoka ñenfakat fo náalaame.

XXX Naasok Jakob: “Ponket, katampo pili ti kisaak ka kéecunke enke, peep efipumukam.” Ekina ewune nkalu Esawu caacaw ca Etom (ekina eyem pácunk).

XXXI Jakob naañahanoo: “Noomanam fala híhampaatiinate ha hitii.”

XXXII Esawu naasokoo: “Inci oopa ti eket kamma peep. Híhampaatiinate ha hitoom, eyeyeme nafaa nihitaakaam?”

XXXIII Jakob naasokoo: “Sintoolo fala.” Esawu naasintoolo nii anoomanaa Jakob híhampaatiinate ha hiteyoo.

XXXIV Fiye, Jakob naawufan Esawu hímpuul nin kisaak. Esawu naali naalaan. Apipa naakaay, putumoo pineetaat ti híhampaatiinate ha hiteyoo.

* **XXV:XXVI 25:26** Ti kan ya eti Hiburu, naasokaa “hicoku econt” ekina eyem “kincaakool.”

XXVI

Isaak ninj Apimelek

^I Epáncul neeyeno ti mah ma eekufut nii eetaakiye ya ti caanak ca citi Abraham. Fiye, Isaak naatoos Kelal pati Apimelek amansa ya ati pakati Filistin.

^{II} Ateeteyo náafulii teyoo naasokoo: “Timpi wano Esipt pale caakin ti mah emma inci inkaakaayi ma káyisan.

^{III} Yeno ti mah emmuu samat nii akaawoola, inci fayeno ninj awe insampani. Inci fawufani pitaam empe púloonj, awe ninj keesokuu maamaa. Fáhin eeha inci insintooliye ha faafi Abraham.

^{IV} Inhín keesokuu maamaa kapimeenj samat nii picaañanj pa uwwufanii pitaam empe púloonj, pínapii teyii písii pa púloonj piti etaam ya efipisampanee.

^V Kaatuko Abraham ásiitanaam-síitan náahin eeha inci insokoo ha naacok kilim ka kutoom ninj pítin pa putoom ninj kilim ka keesiinjanee ka kutoom.”

^{VI} Fiye, Isaak naakin Kelal.

^{VII} Pakan paka pakati mah ma nkacakanooloo ti pututayoo ninj Rebeka. Naañahanii: “Añe ahoopam.” Aháañiit hisoku nii Rebeka aaloo kaatuko afeyaafe timpi kamukoo kamma aaloo naayem ecuumaka.

^{VIII} Isaak naakampan po. Hikee hinoom, Apimelek amansa ya ati pakati Filistin náacuuhan ti epalloolu ya eteyoo naacuk Isaak ti pahaaño ninj aaloo Rebeka.

IX Apimelek náayonkaliyoo naasokoo: “Pánipani aje aali! Weyme uwune ansok nii aje ahoopi?” Isaak naañahanoo: “Inci hínaahin eehuu ti kafeyatan timpi kamukam kamma akina.”

X Apimelek nene asokoo: “Weyme ánhine unii fiye? An antaahinto hínun niñ aali, intiyan unii himuuyen.”

XI Naayonkal pakan paka púloon naasokii: “An óo an aña éehaañiye híliku áyiin a aje niñ aaloo afaamukee.”

XII Isaak naaya ti oom mah, ti oom etiil naamaañ kaamaañ kenfakat kamma kaalat óo kaalat enka naasuke nkipenaniye fo keme, kaatuko Ateeteyo asampanoo.

XIII Hitaaku ha hiti Isaak híyekuniit ti epenano fo náayenoonii usaanum.

XIV Naataak hícump pukoollee piti písaacii, pifil niñ síis niñ kayon pimiikan fo pakati Filistin nkataake paheeka teyoo.

XV Ta paapaa ateyoo Abraham naayeniye ta kalonja, pimiikan pa pakateyoo kawakaawak písaapun. Paheeka pa piti pakati Filistin mpuwun nkahokan oom písaapun.

XVI Fiye, Apimelek naasok Isaak: “Ááyenooniyoo eeñe unii sempe meemak, fúl le inkaay.”

XVII Isaak naatoos ti hiyanu ha heesoñe ha hiti Kelal naakin toko.

XVIII Náawaakin písaapun pa peewakee pa ti caanak ca citi paapaa ateyoo Abraham, empa pakati Filistin nkahokane pa paketal Abraham. Nañahan po ucaw ewwa faafoo mpaalu po wa.

XIX Hikee hinoom, pimiikan pa pakati Isaak nkawak ésaapun lati hiyanu ha heesoone ha nkacol ti káapun kenfakat.

XX Pale pufaasa púlukuleen pa pakati Kelal nkáñakalool yo niñ pufaasa púlukuleen pa pakati Isaak, nkasokii: “Man emme mutooni.” Ekina ewune Isaak naalu ésaapun eyyuu caacaw ca Esek (ekina eyem “píñakalool”) kaatuko káñakaloolaa-ñakalool yo neyoo.

XXI Fiye, pimiikan pa pakati Isaak nene kawak ésaapun ésupiyenu nene etaak píñakalool. Isaak naalu yo caacaw ca Sitina (ekina eyem “pítaakool”).

XXII Apúful toko naacaawak ésaapun éhaaciyenu eetaakut píñakalool, naalu yo caacaw ca Lehopot (ekina eyem “káahaan”) naasok: “Fiye Ateeteyo áwufaniyoo unaa káahaan. Uyíniyaayini piyeno kusaanum ti mah emme.”

XXIII Isaak náaful toko naasilo Beerseba.

XXIV Oom hánant Ateeteyo náafulii teyoo naasokoo: “Inci yem Pútuun pa piti faafi Abraham; timpi fe kaatuko inci oopa niñ awe, fasampani ínhin keesokuu maamaa kapimeen kamma Abraham amiikan a atoom.”

XXV Isaak naalut kaaciin naalum ti caacaw Ateeteyo. Naasiinan toko ékuut ya eteyoo, pimiikan pa pakateyoo nkawak toko ekee ésaapun.

XXVI Po hátikin, Apimelek náakey hiyooop Isaak ápufulii Kelal náanapoolii niñ Ahusat aja nawunoo ya kunuu niñ Fikol áhampaatiin a ati pusoocaali pa pakateyoo.

XXVII Isaak naacakanii: “Weyme uwune ínnikeyyam hiyoo apan ninataam-nat inniyaanam lataaluu?”

XXVIII Nkañahanoo: “Ucukaacuk picaan catan nii Ateeteyo oopa nin awe, núumiilool eehe nii, unaa uñañaa hiliilu písiyool nuusintooliyaa kati utaakaa kásuumaay.

XXIX Sintoolo nii áatihin unii heenaput samat nii fa núuhinuti fa heenaput pale heenape lamma núuhinuu, nuukatani aapikaay ti kásuumaay. Fiye, awe áyiin eesampanee ati Ateeteyo.”

XXX Isaak naamemanoolii paliyal, nkali nkalaan.

XXXI Eti kacom eteyyo mpucom mic an óo an ti poko t’ésupakii naasintoolo, Isaak náatinjanii nkákatinoool ti kásuumaay.

XXXII Ti oom hinoom, pimiikan pa pakati Isaak nkákey káatuunanoo hilim héesuume hiti ésaapun eyya nkayeniye kaawak, nkasokoo: “Unii ucolaacol ti man.”

XXXIII Fiye, Isaak naalu ésaapun eyyuu caacaw ca Sepa (ekina eyem “esintoolo”) ekina ewune fo fiyooy, saatee ya nesokee Beerseba (ekina eyem “ésaapun eti esintoolo”).

Esa ya eti Esawu

XXXIV Ta Esawu naataake ta sitiil áwii ésupak (40) naasa pakaal pákasupak keesoke Het maa-maa: Judit ámaacul ati Peeli nin Pasumat ámaacul ati Elon.

XXXV Nkáciitiyan meemak elon ya eti Isaak nin Rebeka.

XXVII

Jakob káalipu ka kiteyoo kaasampan ka kiti Esawu

^I Isaak náamaamanii ñíkinoo iññicok ayinaat hicuku. Naayonkal añiinoos ácook a Esawu, naasokoo: “Añiinam!” Esawu naañahanoo: “Eheeyam.”

^{II} Isaak naasokoo: “Aacukaamcuk, inci oopa maamane mîit teyme inci inkaakaay eket.

^{III} Fiye, coop hiñaaceen ha hitii inkaayam leema áapumukii efoofa.

^{IV} Iyyik yo payikal pa péesuume pa empa inci íllafiye pa, íncoopii yo inci pili kati sampani le nin inci faketa.”

^V Ta Isaak naayeniye ta káakup nin añiinoos Esawu, Rebeka naayeno káasiitan. Fiye, Esawu naakaay leemayuu kati ámuukii paapaa ateyoo efoofa.

^{VI} Rebeka naasok añiinoos Jakob: “Inci síyaasi paapaa atii ti káakup nin púnuwi Esawu, naasokoo

^{VII} ámuukiyoo efoofa naayikoo yo púsuum; nin apayaa hili naasampanoo hátikin Ateeteyo le nin afaaket.

^{VIII} Fiye añiinam síitanam, ínhin eeha inci inkaakaayi ha hisoku.

^{IX} Kaay pati koolee ya íncoopiyam mifil músupak meenape, inci fayik mo paapaa atii payikal péesuume samat nii fa náalafiye fa.

^X Awe incoopoo payikal pa apili kati asampani le nin afaaket.”

^{XI} Jakob naañahan íñña ateyoo Rebeka: “Pale púnuwam Esawu ahanataahanat inci hanatut.

XII Nin paapaa atoom álikaam áfaameyi nii inci láfiyoolafi kincaakool, afaañanam atasampanam.”

XIII Iññaá ateyoo naañahanoo: “Pañanal empuu píkey ti inci, añiinam, siitanam lamma incaacoopiyam mifil ma.”

XIV Jakob náakacoopii mifil ma naawufan mo iññaá ateyoo apiyik mo payikal péesume samat nii fa paapaa ateyoo náalafiye fa.

XV Púful toko, Rebeka naacoop wañ wa uti Esawu añiinoo ácook a weehaŋe wa pawalle weeyeniye wa ti ekumpaana ya, náasool wo Jakob kahiineen ka.

XVI Naalombo áwufalool sipeesoo nin ekunoo la hanatut la nin upaŋ mifil ma.

XVII Fiye, naawufan añiinoo Jakob paliyal pa péesume pa nin hímpuul ha eeha naasowe ha.

XVIII Jakob naakaay pati paapaa ateyoo naasok: “Paapaa.” Naañahanoo: “Eeya añiinam, awe yem ayme?”

XIX Jakob naañahan paapaa ateyoo: “Inci yem Esawu añiini áyaañ a. Hínaahin samat nii fa ansokaam fa. Káluma, yeno illi efoofa ya etoom ancuk aasampanaam.”

XX Isaak naacakan añiinoo: “Añiinam, puume áncasii fiye t’écokii élukuleen?” Naañahanoo: “Ateeteyo Pútuun pa pitii pípankine pítinam.”

XXI Fiye, Isaak naasok Jakob: “Añiinam, kóliyam ancuk inci kati líki pímeyí pánipani man awe yem añiinam Esawu man akina tom.”

XXII Jakob naaloh paapaa ateyoo Isaak, Isaak náalikoo naasok: “Hilim ha hiti Jakob pale sipees sa siti Esawu.”

XXIII Akiwutoo kaatuko sipeesoo seehanate samat nii siti púnuwoo Esawu. Pale le nin afaasampanoo,

XXIV nene acakanoo: “Pánipani, awe yem añiinam Esawu?” Naañahanoo: “Ee, inci yem akina.”

XXV Fiye, naasok: “Añiinam, cóopiyam efoofa ya pili ancuk inci sampanuu.” Jakob náacooپیو yo, naali; náacooپیو lombo elaan, naalaan.

XXVI Paapaa ateyoo Isaak naasokoo: “Añiinam, kóliyam insumpoolam.”

XXVII Fiye, naakaay teyoo, naasumpooloo. Ta Isaak náasiye ta haaw wañ wa uteyoo, naasampanoo naasok:

“Haaw añiinam
hicukaacuk nii haaw hiti kaakit
enka Ateeteyo naasampane.

XXVIII Alímaati Pútuun pa puwufani haamon ha hiti patiila
nin hitaaku ha hiti etaam ya:
hícump uli nin pucoma elaan.

XXIX Alímaati hícump písii píyenoonii pimiikani, pakan paka nkáñeemi.

Alímaati aayeno ati hikaw ha ti pakani,
nkáñeemi.

Alímaati keeñanuu ka kañanee,
keesampanuu ka kasampanee.”

XXX Ta Isaak naapayoo ta kaasampan, Jakob náaful. Emma náafule ma, púnuwoo Esawu náafulii leema.

XXXI Akina lombo naamemanoool payikal péesume náacooپیو po paapaa ateyoo. Fiye

naasokoo: “Paapaa, yeno illi efoofa ya eyya inci iyyike ya, ancuk aasampanaam.”

XXXII Paapaa ateyoo Isaak naacakanoo: “Awe yem ayme?” Naañahanoo: “Inci yem añiini áyaañ a, Esawu.”

XXXIII Isaak naakikilan meemak naasok: “Ooto ayme ácoopii efoofa naawufanam? Féefiye inci impaye hili insampanoo le ninj áafacolii. Antún pánipani afaasampane!”

XXXIV Ta Esawu náasiye ta hilim paapaa ateyoo, naaceek ninj kaawiiluyoo naakoonj kamma paseeña penfakat, naasok paapaa ateyoo: “Sampanam, inci lombo paapaa!”

XXXV Pale Isaak naasokoo: “Atuwi ákeyii naa-caakoolam naacooop kaasampan ka kitii.”

XXXVI Esawu naasok: “Fo caacawoo cineetaat Jakob? Acaakoolaam-caakool ninj ñésupak: Acoopacoop híhampaatiinate ha hitoom, fiye acoopaa lombo kaasampan ka kutoom!” Naa-cakan paapaa ateyoo, “Aatowanutam kikee kaasampan?”

XXXVII Isaak naañahan Esawu, “Inci hínoohin apiyeno ati hikaw ha atii, ínhin pakanoo púloonj kapiyeno pimiikan pa pakateyoo, uwwufanoo uli wa ninj elaan ya. Añiinam, fiye weyme inci iyyinuu íhinu?”

XXXVIII Esawu naasok paapaa ateyoo, “Paapaa, fo kaasampan koonool lamma antaake? Paapaa, luumuu sampanam lombo!” Fiye, Esawu náacoolan meemak.

* **XXVII:XXXVI 27:36** Caacaw ca Jakob, ekina eyem “naacok econt.” Ti kan ya eti Hiburu, naasokaa “hicoku econt” ekina eyem “kincaakool.”

XXXIX Paapaa ateyoo Isaak naañahanoo:

“Ekínuma ya etii
éfeelaan hitaaku ha hiti etaam ya,
éfeelaan haamon ha hiti patiila.

XL Elon ya etii efeeyeno eti hikam nin káalipu,
aafayeno amiikan a ati atuwi.

Pale nin áayokiyoo,
áafaful ti kayine ka kiteyoo.”

XLI Esawu naanat Jakob kamma kaasampan
ka enka paapaa ateyoo naasampanoo ka. Naa-
sokoolo, “Eket ya eti paapaa atoom élaanjut;
tempo inci famuk atuwam Jakob.”

XLII Pale Rebeka naakamanee eeha añiinoo
áhampaatiin a Esawu naayem ha ti káamiilool,
náayonkalii añiinoo kahiineen ka Jakob naa-
sokoo: “Púnuwi Esawu oopa ti kaapuuñanool
fanoo nin pámiiloolal piti himukuyi.

XLIII Fiye añiinam, hín eeha inci inkaakaayi ha
hisoku: tey mpacas pati ahoopam Laban eeyem
ya Halan.

XLIV Yeno pateyoo fo hátikin, fo ta púnuwi
púsusoo efipumon.

XLV Nin káñiken ka kiteyoo kumuusaa naafil
eeha ánhinoo ha, inci fápoñiyi ekoonan
áapuñohoonii. Weyme uwune inci kati púul
taalu t’ésupak aluu hinoom hoonool?”

XLVI Fiye, Rebeka naasok Isaak, “Elon ya
ehookaamhook fiye kamma pakaal paka
payenke keesoke ka Het maamaa. Nin Jakob
lompo asayaa akee teyii le, fisakaam piket.”

XXVIII

Hipoñuyee ha hiti Jakob pati Laban

^I Isaak naayonkal Jakob naasampanoo naawu-fanoo hilim eehe: “Timpi sa aal ti púmaacul pa pakati Kanaan.

^{II} Kaay Mesopotami pati Petuwel, íñña atii faafoo, sa po, ti púmaacul pa pakati áasiyi Laban.

^{III} Alímaati Pútuun pa piti sempe sa púloon pisampani, mpuwufani epuuk keemeenje aakati yénoonii maamaa ati hícump písii.

^{IV} Alímaati puwuni kaasampan enka mpisam-pane ka Abraham, awe ninj miin ma mitii, ancuk aacoopaa mah emma ankinge ma temmo nii akaawoola, mah emma Pútuun pa mpuwufane ma Abraham.”

^V Fiyuu Isaak naasoke Jakob akaay Mesopotami pati Laban, añii ya ati Petuwel eekine ya ti mah ma miti Alam. Laban ahoopoo Rebeka ayem íñña ati Jakob ninj Esawu.

^{VI} Esawu náasi nii Isaak asampanaa-sampan Jakob naapoño Mesopotami esa aal, naalompo ási nii Isaak, ti kaasampan ka Jakob, naakitoo esa aal ti púmaacul pa pakati Kanaan.

^{VII} Naacuk nii Jakob átuulaatuul faafoo ninj íñña ateyoo naakaay Mesopotami.

^{VIII} Esawu náapannum nii faafoo asayanut púmaacul pa pakati Kanaan.

^{IX} Fiye, naakaay pati Ismayel, Abraham añiino, naasa añiino ámaacul aña nkasok Mahalat, Nepayot ahoopoo, apinanf ti pakaaloo.

Eyáwut ya eti Jakob

X Ti oom caanak, Jakob náaful Beerseba apuwant Halan.

XI Ta naacole ta lakeenaay naasiino kati aŋot kaatuko cicokaacok. Naacoop énanikiin ti pínankiin pa peeyem pa toko naahinto naanan teyyo hikawoo naaŋot.

XII Ti hiŋotu eehuu, náayawut naacuk ésiluma eesiinjiye ti etaam ya, patiila eteyyo neecol patiila útiŋu wa. Pumaleekoo piti Pútuun pa mpiyeno pisilo niŋ éwanoonii teyyo.

XIII Patiila ésiluma eyyuu Ateeteyo naasiino naasok: “Inci yem Ateeteyo, Pútuun pa piti maamaa atii Abraham niŋ faafi Isaak. Inci fawufani niŋ miin ma mitii etaam eyya anhintiye ya teyyo.

XIV Keesokuu maamaa efikameen samat nii esiya ya, mah ma miteyii efimipenane pan óo pan: pa caanak ca incifulii pa puwant pa incinow pa, epees yáli puwant epees yaamay. Písii pa púloon piti etaam ya efipisampanee pínapii ti awe niŋ keesokuu maamaa.

XV Inci oopa niŋ awe, fafaasi pan óo pan ankaaye, fáñahaniyi ti etaam eyye. Etikarani taamanta hínut ee ha inci íyyinananuu ha.”

XVI Ta Jakob náayiyoonii ta ti hiŋotu ha hiteyoo naasokoolo: “Pánipani, Ateeteyo oopa le, inci pánnumut.”

XVII Naafe naasok: “Le, féyanani-féyanani! Ekumpaani ya eti Pútuun pa niŋ putum pa piti patiila.”

XVIII Eti kacom eteyyo mpucom mic, Jakob naacoop énanikiin ya eyya naanaŋe ya teyyo

hikawoo, naasiinjan yo epiyeno lánkamaasi, naaniis patiila eteyyo miyooméen.

XIX Naalu toko caacaw ca Petel (ekina eyem “ekumpaan ya eti Pútuun pa”) caacaw eteyyo hínum Lus.

XX Jakob naasintoolo ti Pútuun pa naasok: “Nin Pútuun pa efipiyeno nin inci, mpifaasam ti kaakaawool ka kutoom mpuwufanam paliyal nin pásooliyal,

XXI nin inci ñohiyaa pati ekumpaan ya eti faafam ti kásuumaay, ooto Ateeteyo afaayeno Pútuun pa putoom.

XXII Enánkiin ya eyya inci insiinane ya lánkamaasi, efeeyeno ekumpaan ya eti Pútuun pa. Anja awwufanaam ya púloon, inci fawufani himpaac hoonool ti kimpaac ñaasuwan.”

XXIX

Hicolu ha hiti Jakob pati Laban

I Jakob apiyeno kaahankan pítin pa piteyoo, naahiin pa caanak ca incifulii pa.

II Hikee hinoom, naacuk ésaapun t’elampa, nin sikoollee síhaaciil siti písaacii seehintiye pukol eteyyo kaatuko ti ésaapun ya mpiyookee man pipilaan. Intaak énankiin enfakat eyya nepank putum ésaapun ya.

III Tan óo tan písaacii pa mpuconcooliye toko, pufaasa pa nkápalinkan énankiin ya, nkawun pukoollee pa pipilaan. Nin pipayaa pálaani, nene kápalinkan énankiin ya epipank putum ésaapun ya.

IV Fiye, Jakob naasok pufaasa pa: “Pakanam, aluu pakati peyme?” Nkañahanoo: “Unii pakati Halan.”

V Naasokii: “Nímeyimeyi Laban, Nahol eesokoo maamaa?” Nkañahanoo: “Ee úmeyiyoomeyi.”

VI Nene asokii: “Oopa kásuumaayoo?” Nkañahanoo: “Ee oopa kásuumaayoo. Aha ámaacul a ateyoo Rasel ti ékey nin koolee ya.”

VII Jakob naasokii: “Nisincan pisiya pa pu-lonjaalon, túuniit fala kaaconcoolan pásaacii pa. Niwun po pipilaan inniñahan po ti káahoonanuma.”

VIII Nkañahanoo: “Uyinaat, taamanta pukoollee pa púloon puconcoolit. Nin puconcooliyaa, tempo conko énankiin ya eeyem ya ti putum ésaapun ya éfeepalinkanee, nuuwun po pipilaan.”

IX Akina ti káakup neyii, Rasel náacolií nin pásaacii pa piti paapaa ateyoo kaatuko akina afaasa.

X Ta Jakob naacuke ta Rasel añii ya ámaacul a ati áasiyoo Laban, nin pásaacii pa piti áasiyoo Laban, naakaay náapalinkan énankiin ya naawun pásaacii pa piti áasiyoo pipilaan.

XI Jakob naasumpool Rasel náayaañ pukoon meemak.

XII Naakaman Rasel nii akina ati miin ma miti paapaa ateyoo, añii ya ati Rebeka. Fiye, Rasel naatey apicaakaman ho paapaa ateyoo.

XIII Laban nin pásiyaloo kiti ásanfunoo Jakob, naatey apicaapaakoolanoo. Naanjoonoo naasumpooloo naacoopoo ti ekumpan ya eteyoo. Jakob naakamanoo púloon heetaakiye ha.

XIV Fiye Laban naasokoo: “Awe atoom tíktik!” Jakob naayeno hiim púmpulun lati Laban.

Jakob esa ya eteyoo Leya nin Rasel

XV Hikee hinoom Laban naasok Jakob: “Awe anam pale, ewunut ánhinaam haahaw. Weyme állafiye upuyeno cooy ya etii?”

XVI Tempo, Laban naataak púmaacul pákasupak. Ahámpaatiin a caacawoo Leya, kahiineen ka caacaw etenko Rasel.

XVII Leya ñíkinoo ñeemise* pale Rasel himuumoo heewalla ecuumaka ámaacul.

XVIII Jakob náalafi Rasel. Naasok Laban: “Inci píhin taawe fo sitiil isak nin súsupak kati sa Rasel ámaacul a atii kahiineen ka.”

XIX Laban naañahanoo: “Fisakaam puwufaniyoo, inci cáawufanumoo akee áyiin. Maayeniyaa!”

XX Fiyuu Jakob náahine sitiil isak nin súsupak ti Laban kati áyini hitaaku Rasel, pale pálafti pa piteyoo mpuwun sitiil sa insimuus samat nii kunoom.

XXI Fiye naasok Laban: “La maatahoolaa la colaa, ufanam aalam upunimo.”

XXII Laban náayonkalii pikinooloo púloon náahin pahaaño piti esa.

XXIII Pale hánant ha, kati acoop kahiineen ka Rasel, naacoo ahámpaatiin a Leya pati Jakob, Jakob naahinto neyoo.

XXIV Laban naawufan amiikanoo aal Silupa apiyeno amiikan a ati añiinooy Leya.

* **XXIX:XVII 29:17** Ninj ekinat om “ñíkinoo ñeewalla”. Hilim ha hiti Hiburu hicaañut le.

XXV Cipilap Jakob náapannum nii, nin Leya naayeniye! Naacaasok Laban: “Weyme ánhinaam fiye? Rasel awune inciínhin taawe, weyme uwune ancaakoolam?”

XXVI Laban naañahanoo: “Ti cosaan ya etoonii, kahiineen kítikinantoo pinimo púnuwoo.

XXVII Hankan lóokun ya eti esa ya nin áhampaatiin a. Nin aapayaa, nuuwufani kahiineen ka lombo, pale aañañaam páhin sikee sitiil isak nin súsupak.”

XXVIII Jakob naacoon, naahankan lóokun ya eti esa ya nin Leya. Púful toko Laban naawufanoo añiinoo Rasel apisayoo.

XXIX Naawufan amiikanoo aal Piluha apiyeno amiikan a ati añiinoo Rasel.

XXX Jakob naahinto lombo nin Rasel náalafiyoo pihan Leya. Náahin ti Laban sikee sitiil isak nin súsupak.

Epuuk Jakob

XXXI Ta Ateeteyo naacuke ta nii Jakob álafit Leya, náahinoo apiyeso; pale Rasel naayeno caakonta.

XXXII Leya naasa munow naapuk cikampaani naalu co caacaw ca Ruben (ekina eyem “nis-incan, cikampaani!”). Naasok: “Ateeteyo acukaacuk kúnuul ka kutoom; fiye, áyiinam áfaalafiyam.”

XXXIII Nene asa munow músupiyenu naapuk cikampaani naasok: “Kamma Ateeteyo naacuke† nii Jakob álafitam, nene awufanam ciñii ence.”

† **XXIX:XXXIII 29:33** Ti pakiical pa piti kan ya eti Hiburu, “náasiye” ekiicee, pale “naacuke” tom.

Naalu co caacaw ca Simeyon (ekina eyem “aṇa nási”).

XXXIV Leya nene asa munow míhaaciyenu naapuk cikampaani naasok: “Fiye áyiinam áfaalafiyam naakolam meemak kamma inci impukoo mikampaani míhaaciil.” Naalu añii ya caacaw ca Lewi (ekina eyem “hikolu”).

XXXV Nene asa munow mípaakiilenu naapuk cikampaani naasok: “Tempe inci múlaa Ateeteyo.” Naalu co caacaw ca Juda (ekina eyem “hímulu”). Púful toko naasiinjo kaapukool ka.

XXX

I Ta Rasel náapannume ta nii ayinaat hitaaku epuuk, naataak paheeka ti púnuwoo. Naasok Jakob: “Puk ti inci epuuk niṇ ekina tom faket!”

II Jakob inseeñoo teyoo meemak naasokoo: “Fo inci yem Pútuun pa peekituu pa hitaaku añii?”

III Rasel naañahanoo: “Ehe Piluha amiikan a atoom, hinto neyoo kati apukam epuuk. Pínapii teyoo inci lombo fataak epuuk.”

IV Fiye, naawufan Jakob amiikan a ateyoo Piluha apiyeno aaloo, naahinto neyoo.

V Piluha naasa munow naapuk Jakob cikampaani.

VI Rasel naasok: “Pútuun pa pisiinjiyaam, písiyaasi kaluum ka kutoom. Mpúwuniyam cikampaani.” Naalu co caacaw ca Dan (ekina eyem “pisiinjo an”).

VII Piluha amiikan a ati Rasel nene asa munow, naapuk Jakob cikampaani císupiyenu.

VIII Rasel naasok: “Inci suumaasuum fanfan nin púnuwam inheekoo.” Naalu co caacaw ca Nafatali (ekina eyem “esuum”).

IX Ta Leya naacuke ta nii asiinjaasiijo hitaaku añii, naawufan Jakob amiikan a ateyoo Silupa apiyeno aaloo.

X Silupa naapuk Jakob cikampaani.

XI Leya naasok: “Inci ati halacee!” Naalu co caacaw ca Gad (ekina eyem “halacee”).

XII Silupa nene apuk Jakob cikampaani císupiyenu.

XIII Fiye Leya naasok: “Súumaam! Pakaal paka efikasokam ati pásuuma.” Naalu co caacaw ca Asel (ekina eyem “pásuuma”).

XIV Hikee hinoom, ti caanak ca citi kaamaañ ka, Ruben naakaay ti hoos naacuk pimantalakool,* náalucinii po iñña a ateyoo Leya. Fiye, Rasel naasok Leya: “Káluma, wunam ti pimantalakool pa piti añiini.”

XV Leya naañahanoo: “Fomuti fa allame fa áyiinam? Fo áalafilafi hila mu lombo pimantalakool pa piti añiinam?” Rasel naasokoo: “Naawunaam ti pimantalakool pa piti añiini, inci fakatan Jakob apihinto nin awe hánant ha hiti fíyooy.”

XVI Kániim enkuu, Jakob naayeno éfulii t’elampa Leya naakaay kaapaakoolanoo naasokoo: “Hánant ha hiti fíyooy lati inci aafanot.

* **XXX:XIV 30:14** Mantalakool: waah weenakoole nii ekeen. Pimantalakool pa mpupukpuk nii kimentiment. Pakan paka incukii nii, ñínkonk etempo iññiyankan-an-yankan aal ti esa munow.

Cooyaacooy hánant ha nin pimantalakool pa piti añiinam.” Fiye, naahinto neyoo oom hánant.

XVII Pútuun pa mpisayan kaluum ka kiti Leya naasa munow, naapuk Jakob cikampaani císakiyenu.

XVIII Naasok: “Pútuun pa pucooyaamcooy kamma inci uwwufane amiikan a atoom áyiinam.” Naalu co caacaw ca Isakaal (ekina eyem “cooy”).

XIX Leya nene asa munow naapuk Jakob cikampaani ceewase isak nin coonool.

XX Naasok: “Pútuun pa pínhinaam heewalla. Tempe áyiinam afaanimpanam kaatuko inci pukoopuk mikampaani miyema isak nin coonool.” Naalu co caacaw ca Sepulun (ekina eyem “kaanimpan”).

XXI Po hátikin naapuk címaacul naalu co caacaw ca Dina.

XXII Ti pikelan, Pútuun pa mpínawuno Rasel. Mpisayan kaluum ka kiteyoo mpíhinoo apiyeso.

XXIII Naasa munow naapuk cikampaani, naasok: “Pútuun pa púfulanaam ti ñusuu.”

XXIV Naalu co caacaw ca Josef (ekina eyem “kapenan”). Naalum: “Alímaati Ateeteyo ápenaniyam cikampaani.”

Hisaanumate ha hiti Jakob

XXV Pamuusal hipukuyee ha hiti Josef, Jakob naasok Laban: “Katam puñoho pati mah ma mutoom.

XXVI Uwwufanam pakaalam nin epuukam keewune ka inci iyyeno áhinayi, inci inkaay. Aámeyimeyi fa inci ínhine fa kitii.”

XXVII Pale Laban naasokoo: “Niŋ inci pitaako ho ti awe, káluma yeno. Pisaapu inci insilane, mpíyisanam nii, ti eloŋ ya etoom Ateeteyo asampañaam-sampan kamma awe.”

XXVIII Naapenanoo ti hisoku: “Sok soŋ ya eti páhin pa pitii, inci facooyi.”

XXIX Jakob naasokoo: “Aámeyimeyi fa inci ínhine fa kitii niŋ fa púlukuleen pa pitii mpímeenŋii fa kamma inci.

XXX Caahinkiŋ aŋa antaake ya le niŋ pácolaliyam epenanaapenano meemak. Ateeteyo naasampani emma inci nkákii ma kootam letaawe. Fiye, teyme lompo inci fáhin hak miin ma mutoom?”

XXXI Laban naacakanoo: “Weyme inci iññaŋuu cooy?” Jakob naañahanoo: “Aatiwufanam waah pale inci fafaas immankool púlukuleen pa pitii niŋ aacoonaam íhinu eehe:

XXXII Túulam pinako ti koolee ya etii fíyooy, ífulanii pásaacii pa niŋ pifil pa púloon peeso-cutooliye pa niŋ fotom peetaake pa ufaal niŋ másaacii ma púloon meepaana ma. Ekina efeeyeno cooy ya etoom.

XXXIII Po hátikin niŋ áakeyyoo kaasincan cooy ya etoom áafameyi man inci eecoonoole. Efil óo efil eyya ancuke ti inci eesocutooliit niŋ fotom eetaakut kaafaal, niŋ ekina tom cásaacii ceepaanaat, ímmeyi nii inci nílipa.”

XXXIV Laban naasokoo: “Inci coonaa, hitaako samat nii fa ansoke fa.”

XXXV Oom hinoom Laban náacaafulan kíceken pifil pa púloon keesocutooliye ka niŋ keenakane

ka ñinkaac, uyaan pifil pa púloon weesocutooliye wa nin weetaake wa ufaal nin mísaacii ma púloon meepaana ma. Naañoman po epuukoo pikampaani.

XXXVI Nkañal po fo kunoom káhaaciil kati kálaañool nin Jakob. Fiye, Jakob naayeno efaas aña eetowiye ya ti púlukuleen pa piti Laban.

XXXVII Jakob naacoop unaay punuun weemaaña uti lipune, ñiin nin elumon, náaheelin wo fo utaak ñinkaac ñeehiina.

XXXVIII Náapuuc unaay wa wéeheelinee wa ti púus pa la púlukuleen pa mpilaan la, ancuk nin píkeyyoo pálaani, mpisil hátikin unaay wa.

XXXIX Ta mpisile ta hátikin unaay wa, mpúpukii mufuun meesocutooliye, meetaake ufaal nin fotom meenakane ñinkaac,

XL Jakob náafulan menkilis emmuu citeetemmo, náahin peetowiye pa púpucoonool nin písaacii pa piti Laban peepaana pa nin peenakane pa ñinkaac mpiyeniya casil. Fiyuu Jakob naataake pukoolee pa piteyoo náakatinool po nin piti Laban pa.

XLI Tan óo tan ta peetaake pa sempe mpiyeniye casil, Jakob náapuuc unaay wa ti púus pa, ancuk kati písil hátikin unaay wa.

XLII Pale nin púlukuleen pa péekuluke pa piyeniya casil, anañantoo wo toko. Fiye, púlukuleen pa péekuluke pa mpiyeno piti Laban, peetaake pa sempe mpiyeno piti Jakob.

XLIII Ti páhinal empuu Jakob naataake hisaanumate henfakat, naataak hícamp púlukuleen, pimiikan pákayiín nin pakaal, puñonkomoo nin páfali piti fañoo.

XXXI

Jakob katey ka kiteyoo ápuful lati Laban

^I Hikee hinoom, Jakob náasi nii epuuk Laban kasoke nii: “Jakob acoopaa waah óo waah ewwa paapaa atoonii naataake, ekina ewune náayenoonii usaanum.”

^{II} Jakob naacuk nii Laban acokutoo pinap samat nii kúcook kuu.

^{III} Fiye, Ateeteyo naasok Jakob: “Ñoho pati mah ma miti símaamayi ninj ti miin ma mitii, inci fayeno ninj awe.”

^{IV} Jakob naakoonjan kápiyonkalii Rasel ninj Leya kati katoopoo pati kaakit ka pa naayem pa ti efaas pukoolee pa piteyoo.

^V Ta nkacole ta, naasokii: “Inci cukaacuk nii paapaa ataaluu acokutam pinap samat nii fa naacokaam fa kúcook kuu, pale Pútuun pa piti paapaa atoom piyenaayeno ninj inci.

^{VI} Aluu nímeyimeyi fa inci iyyeniye fa páhin ti paapaa ataaluu ninj sempeyam púloonj.

^{VII} Háati fo, naakooñam ápifalinj cooy ya etoom fo ñiyema ñaasuwan. Pale Pútuun pa pikatanu-too apukuumam.

^{VIII} Tan óo tan naasoke: 'Púlukuleen pa peesocutooliye pa piyem cooy ya etii,' uyaan wa púloonj nuupuk mufuun meesocutooliye. Tan óo tan naasoke: 'Púlukuleen pa peenakane pa ñinkaac piyem cooy ya etii,' uyaan wa púloonj nuupuk mufuun meenakane ñinkaac.

^{IX} Fiyuu Pútuun pa mpúfulane pukoolee pa piti paapaa ataaluu mpuwufanam po.

X “Ta púlukuleen pa mpiyeniye ta casil, inci íyyawut incuk kíceken keesocutooliye, keetaake ufaal ninj keenakane ñinkaac ti casil uyaan wa.

XI Maleekoo ya eti Pútuun pa neesokam ti éyawut ya: 'Jakob!' Iññahan yo: 'Eheeyam.'

XII Neesokam: 'Háafin, sincan kíceken ka púloonj keeyeniye ka casil ninj uyaan wa: keesocutooliye, keetaake ufaal ninj fotom keenakane ñinkaac. Kaatuko inci cukaacuk eeha púloonj Laban naayenyuu ha íhinu.

XIII Inci yem Pútuun pa péeyisanooliye pa ti awe Petel la ansiinane la énan kiin innuc yo ninj miyooméen, insintoolo toko. Fiye, lito fúl ti mah emme iñño ho ti mah emma ampukee ma temmo.”

XIV Rasel ninj Leya nkañahan Jakob: “Fo utaakaataak hitoonu ti hisaanumate ha hiti paapaa atoonii?

XV Acokaacok unii samat nii ekaawoola: anoomanaa-nooman unii púful toko naali mañ ma mutoonii.

XVI Ooto hitaaku ha púloonj hiti paapaa atoonii eeha Pútuun pa mpisaye ha teyoo, hitoonii ninj epuuk unii. Hín eeha púloonj Pútuun pa mpusokuu ha.”

XVII Fiye, Jakob naalito naalapan epuukoo ninj pakaaloo ti puñonkomoo,

XVIII naañal pukoollee pa piteyoo hátikinoos naa-coopool lombo waah óo waah ewwa naataake ti mah ma miti Mesopotami, naañak apuño ho pati paapaa ateyoo Isaak ti mah ma miti Kanaan.

XIX Ta nkayeniye ta hiñaku, loho Laban akaayaa pállaanje kaayiinu písaacii pa piteyoo,

Rasel náalip pínaati pa piti paapaa ateyoo.

XX Jakob naakaay peesokut Laban ati Alam waah. Fiyuu naacaakooloo.

XXI Naatey nin waah óo waah ewwa naataake. Naafiitan han ha hiti Efatat naahiin ti pítintin pa empa nkasok pa Kileyat.

Laban kawawantan ka kiteyoo Jakob

XXII Eti tilapooli eteyyo, an naasok Laban nii Jakob ateyaatey.

XXIII Laban naaconcoolan pakakee ti pakanoo nkawawantan Jakob. Kunoom isak nin kúsupak nkatoopanoo ti pítintin pa empa nkasok pa Kileyat.

XXIV Pale hánant ha Pútuun pa mpíyisanoolo ti Laban ati Alam ti éyawut, mpusokoo: “Tah kunuu, timpi háañi aasoke waah Jakob.”

XXV Laban naatoopan Jakob loho asiinanaa púkuut pa piteyoo ti pítintin pa piti Kileyat. Laban lompo nin pakanoo nkasiin nan púkuut pa piteyii toko.

XXVI Laban naasok Jakob: “Weyme ánhine? Aacaakoolaam-caakool incoopool epuukam púmaacul samat nii keecokee ti hikam.

XXVII Weyme uwune impuus aapitey incaakoolam aasokutam waah? Inci anti ñooti nin pásuuma nin kícimu, pankalan nin púkontin.

XXVIII Aakatanutam fala pusumpool nin púmaacul pa pakatoom nin keesokaam maamaa le nin éfuukatinool. Pánipani aawenaawen nii awuyawuy!

XXIX Inci yíniyini íhinu aluu pínapaati, pale Pútuun pa piti paapaa atii pusokaam hánant ha heemuuse ha nii: "Tah kunuu timpi háaŋi aasoke waah Jakob."

XXX Fiye, aañakaa kamma aññotane puñoho pati ekumpaan ya eti faafi, pale weyme uwune aakati líp pínaati pa putoom?"

XXXI Jakob naañahanoo: "Inci feyaafe ímiiilool nii aafalam púmaacul pa pakatii.

XXXII Pale naacukaa aŋa eecoope ya pínaati pa pitii, oom an afaaket. Hátikin pakan anii, sincan ti wañ wa utoom, man aafacuk waah utii incoop wo." Antún Jakob ápannumut nii Rasel álipe pínaati pa.

XXXIII Fiye, Laban naanako ti ékuut ya eti Jakob, eti Leya nin eti pimiikan pa pakaal paka pákasupak paka pale acukut waah. Apúfulii ti ékuut ya eti Leya naanako ti eti Rasel ya.

XXXIV Pale ánakumo ti ékuut ya eti Rasel, loho Rasel acoopaa pínaati pa naawas po ti pícipa empa nanan pa ti ñonkomoo ya eteyoo, naayeno tempo. Laban naañesatool, náamaaputool ti ékuut ya púloon pale acukut waah.

XXXV Rasel naasok paapaa ateyoo: "Ahámpaatiin, timpi ñíken, inci yinaat pisiinjo hátikini kamma inci iyyem nin etaam." Fiye, naañesatool pale ayinaat hicuku pínaati pa piteyoo.

XXXVI Jakob inseeño naawatan Laban: "Weyme inci ínhine weenaput? Enkeyme kaamuuyen inci ínhine aakati mpinapanoolam fiye?

XXXVII Páawoo aan̄esatoolaa ímmaaputool lan óo lan ti wañ wa utoom, weyme ancuke weeyem utii? Yísan wo le hátikin pakanam niñ pakani kati kayeno píhina anii kíiti.

XXXVIII Inci yenaayeno niñ awe fo sitiil áwii. Munow písaaçii pa niñ pífil pa pitii múpuciit, taapala li lombo hícekeni.

XXXIX Cóopiyooti élukuleen eyya púlukuleen elampa mpumuke, inci himuumam incoop oom pitiyo. Pale awe, iññaakam pucooy púlukuleen pa péelipee pa hánant niñ fotom hanakan.

XL Ane eyeniye eloñam: hanakan ha pa-sowe pa mpumukam, hánant ha pamon pa mpumukam, yínantoo hiñotu.

XLI Fiyuu inci iyyeniye eloñ fo sitiil áwii ti ekumpan ya etii. Inhíni fo sitiil ñaasuwan niñ sipaakiil kati yíni esa púmaacul pa pakatii pákasupak paka, niñ sitiil isak niñ yoonool kati yíni hitaaku pukoolee. Kápiliñ emma incolii fo fiyooy, áafaliñaa cooy ya etoom fo ñiyema ñaasuwan.

XLII Niñ Pútuun pa piti maamaa atoom Abraham empa paapaa atoom Isaak naafeye pa piyankananutam, anti katanam piyet sipeesam ñaanii. Pale Pútuun pa pucukaacuk fa inci inkete fa ti páhin niñ sipeesam mpucuk lombo kúnuul ka kutoom. Hánant ha hiti hukan mpuwufanam tooñaa ya."

Hiliilu písiyool pa piti Jakob niñ Laban

XLIII Laban naañahan Jakob: "Pakaal paka payenke, púmaacul pa pakatoom; epuuk ya payenke, keesokaam maamaa; púlukuleen

empe, púlukuleenam. Waah óo waah ewwa ancuke le utoom. Pale fiye inci yinaat íhinu waah ti púmaacul pa pakatoom nin ekina tom epuuk ya payenka nkapuke ka.

XLIV Kéy maaliilaa písiyool, immaanjesaa waah ewwa efuuyeno píyisan písiyool anii.”

XLV Fiye, Jakob naacooop énanikiin naasiinjan yo.

XLVI Naasok pakanoo: “Niyesal pínankiin.” Nkanjes pínankiin nkácumpool po. Púful toko nkali pukol hicius ha.

XLVII Laban naalu toko caacaw ca Yekal Sahatuta, Jakob naalu toko caacaw ca Kalet.*

XLVIII Laban naasok: “Fíyooy, hicius eehe hiyem heetantake ha ti pututayam nin awe.” Ekina ewune nkalu toko caacaw ca Kalet (ekina eyem “hicius heetantake”).

XLIX Nkalu lombo toko caacaw ca Misupa (ekina eyem: “ésiinuma eti efaas pakan”). Laban nene asok: “Alímaati Ateeteyo afaas anii kati máatuulaa písiyool pa pitaanii nin máalaanoolaa.

L Nin aakallanaa púmaacul pa pakatoom nin ekina tom insa pakakee pakaal, háati an atan-takut, pale méyi nii Pútuun pa himuum etempo piyem eetantake ya ataanii.”

LI Laban nene asok Jakob: “Sincan hicius ha nin énanikiin ya: sílankamaasi súsupak ensa inci insiinane ti pututa anii.

LII Sikina siyem seetantake sa sitaanii. Inci sintooliyaa nii etifiitan hicius ha píkey puu

* **XXXI:XLVII 31:47** Naasokaa Yekal Sahatuta (ti kan ya eti Alam) nin fotom Kalet (ti kan ya eti Hiburu), ekina eyem “hicius heetantake”.

taawe píhini heenaput, awe lompo aañan̄ut éfiitanii hiciuus ha niñ énan̄kiin ya áapikey peti inci íhinuyam heenaput.

LIII Alímaati Pútuun pa piti Abraham niñ Pútuun pa piti Nahol píhin anii kíiti.”

Fiye, Jakob naasintoolo hátikin Pútuun pa empa paapaa ateyoo Isaak naafeye pa.

LIV Púful toko Jakob naawaaseen Pútuun pa ti tintin̄ ya naayonkal pakanoo hili, nkali nkan̄ot ti tintin̄ ya.

LV Eti kacom eteyyo mpucom mic, Laban naasumpool keesokoo maamaa niñ epuukoo púmaacul pa naasampanii. Fiye, naañak naañoho pateyoo.

XXXII

I Laban payetaloo, Jakob naayeno kaahankan pítin pa piteyoo, pumaleekoo piti Pútuun pa mpíkey kapaakoolanoo.

II Ta naacuke po ta naasok: “Kayon̄ ka kiti pusoocaali pa pakati Pútuun pa kíkeyii kipisiin̄o le!” Naalu toko caacaw ca Mahanayim (ekina eyem “uyon̄ úsupak”).

Puume Jakob naamonane púsus Esawu

III Jakob naapoñ pakan kapunowoo hátikin pati púnuwoo Esawu eekine ya ti mah ma miti Seyil, ti etaam ya eti Etom.

IV Naasokii: “Eehe efinisok áhampaatiin a atoom Esawu: Jakob, amiikan a atii, asok: 'Pati Laban inci iyyeniye nkampan po fo fiye.

V Inci taakaataak síis niñ púfali, písaacii niñ pifil, pimiikan pákayiin niñ pakaal. Impóñii

pakan kapusoki eehe, awe áhampaatiin, aakati wananam ti kásuumaay."

VI Keepoñee ka nkakaay pati Esawu nkáñoohonii ti Jakob nkasokoo: "Ukaayaakaay pati púnuwi Esawu akina lompo oopa ti ékey kapaakoolani nin pákayiin sikeme sipaakiil (400)."

VII Jakob naameen nin ewatate naaliim. Náapaacinool pakan paka keeyeniye ka neyoo ti uyon úsupak, nin lompo písaacii pa nin pifil pa, síis sa nin puñonkomoo pa.

VIII Naasokoolo: "Nin Esawu acolaa ti kayon koonool naalaako ko, kikee kayon ka éfikiyini hifaku."

IX Púful toko Jakob naayeno kaluum: "Pútuun pa piti maamaa atoom Abraham, Pútuun pa piti paapaa atoom Isaak, awe Ateeteyo aasokaam: 'Ñoho ti mah ma mitii nin ti miin ma mitii, inci fáhini heenape.'

X Inci túuniit hitaaku heenape ha púloon eehe ánhinaam ha samat nii fa áyyinananaam fa, inci amiikan a atii. Kaatuko ta inci infiitane ta han ha hiti Jordan, hikasap lamma inci iyyekane. Pale, iññoohonii nin uyon wa úsupak ewwe.

XI Inci luumuu fakanam ti púnuwam Esawu. Feyoofe, infe mpáakey apumukam, pakaalam nin epuukam.

XII Pale awe sokaam: 'Pánipani inci fáhini heenape. Keesokuu maamaa efikameen samat nii esiya ya eti kaatii ka, an átayiniyii kafinu.'"

XIII Oom hánant, Jakob naanot toko. Ti pukoollee pa piteyoo naayesal waah ewwa afaawun púnuwoo Esawu:

XIV uyaan sifil uyema sikeme súsupak (200) nin kíceken pifil kiyema áwii, uyaan sísaacii uyema sikeme súsupak (200), nin kíceken písaacii kiyema áwii.

XV Naayesal lompo uyaan siñonkomoo weeyem ti káacuuwan uyema áwii nin ñaasuwan (30), uyaan síis uyema áwii ésupak (40), kiciin kiyema ñaasuwan, uyaan sífali uyema áwii nin sífali séeyiine siyema ñaasuwan.

XVI Naañoman koolee óo koolee pimiikan pa pakateyoo naasokii: “Ninowam hátikin in-nikatan káahaan ti koolee óo koolee.”

XVII Púful toko naawufan hilim eehe amiikan a áyaañ a: “Nin púnuwam Esawu apaakoolaa nin awe naacakani: 'Awe ati ayme? Peyme ayyem ti pikaayu? Koolee ya eenowe ya hátikin eti ayme?’

XVIII Iññahanoo: 'Eti Jakob, amiikan a atii. Añe kawun enka náapoñiyuu, awe áhampaatiin a atoom Esawu. Akina himuumoo oopa ti ékey puson unii.’”

XIX Jakob nene awufan oom hilim amiikan a ásupiyenu ya, áhaaciyenu ya nin keeyeniye ka púloon puson pukoollee pa: “Nin nipaakoolaa nin Esawu ínnikupoo fiyuu.

XX Timpi nifiil nisokoo: 'Jakob, amiikan a atii, oopa ti ékey puson unii.’” Kaatuko Jakob ámiiloolaa-míilool nii: “Nin inci poñoo kawun hátikinam, efeewun púsusoo mpumon. Nin fúlaa toko inci fakaay teyoo, pikee pa naawananam pinap.”

XXI Fiye pukoollee pa mpunow hátikin, oom hánant Jakob naatowo la nkasiinane la púkuut

pa piteyii.

Esum ya eti Jakob nin Pútuun pa

XXII-XXIII Oom hánant Jakob naalito naacooop pakaaloo pákasupak paka, pakaaloo pimiikan pa pákasupak paka nin epuukoo pákayiin ñaasuwan nin oonool a, náahinii kapifiitan hiyanu ha hiti Yapok nin waah óo waah ewwa naataake.

XXIV Jakob naayeno lamayoo.

Fiye, akee áyiin naayeno esum neyoo fo cilap.

XXV Ayiin a náameyi nii ayinaat Jakob. Ta naayeniye ta esum neyoo, naasapoo ti efank néekapino.

XXVI Púful toko naasok Jakob: “Caanak ca unca ti éfulii, katanam pikaay.” Jakob naañahanoo: “Etikatani aapikaay. Sampanam fala.”

XXVII Naacakanoo: “Caacawi puume?” Jakob naañahanoo: “Caacawam Jakob.”

XXVIII Nene asokoo: “Caacawi etinene ciyeno Jakob pale aafasokee Israyel.* Kaatuko aasuumaasuum nin Pútuun pa nin pakan paka inheekii.”

XXIX Jakob naasokoo: “Ponket sokam caacawi.” Naañahanoo: “Weyme uwune ancakan caacawam?” Púful toko naasampanoo.

XXX Jakob naalu toko caacaw ca Penuwel (ekina eyem “puhooñu Pútuun pa”) kaatuko asok: “Inci cukaacuk táh puhooñu Pútuun pa, apan elonam neefakanee.”

* **XXXII:XXVIII 32:28** Ti kan ya eti Hiburu, naasokaa Israyel, ekina eyem “asuumaasuum nin Pútuun pa” nin ekina tom “Pútuun pa pusuume”.

XXXI Ta caanak ca inciye niye ta éfulii, Jakob náaful Penuwel naayeno kátakis kamma efankoo.

XXXII Ekina ewune fo fíyooy, pakati Israyel kaliyantoo fasa ya éefulii ya ti hipon ha epuwant efank ya, kaatuko ti fasa eyyuu Jakob naasapee.

XXXIII

Pipaakool pa piti Jakob nin Esawu

I Jakob náahaafin naanantan Esawu ti ékey nin pakan sikeme sipaakiil; fiye, náapaacinool epuukoo ti Leya, Rasel nin pimiikan pa pakaal paka pákasupak paka.

II Naanonowan pimiikan pa pákasupak paka nin epuukii, Leya nin epuukoo nkanow pusioni, Rasel nin Josef nkákelanii.

III Akina fanoo naanowii hátikin, náakilipo puhoonuyoo t'etaam fo ñiyema isak nin ñésupak álohanum púnuwoo.

IV Pale Esawu naatey apipaakoolan Jakob, naanoonoo naasumpooloo, poko t'ésupakii nkayeno pukoon.

V Esawu náasaalino naacuk pakaal paka nin epuuk ya, naacakanoo: “Pakayme kayem fiye nin awe?” Jakob naañahanoo: “Poko kayem epuuk ya payenka Pútuun pa mpuwunaam ka, inci amiikan a atii.”

VI Fiye, pimiikan pa pákasupak paka nin epuukii nkalohii nkákilipo,

VII Leya lombo nin epuukoo nkalohii nkákilipo, ti pikelan Josef nin Rasel nkalohii nkákilipo.

VIII Esawu naacakan: “Pukoolee empa inci impaakoole pa púloon, piti weyme?” Jakob naañahanoo: “Awe inci uwwune po, aakati wananam ti kásuumaay, áhampaatiin a atoom.”

IX Pale Esawu naañahanoo: “Atuwam, inci taakaataak ñác! Mank waah wa utii.”

X Jakob naañahanoo: “Káluma inci luumuu, iyyema aaponketaam, coon kawun ka kutoom. Kaatuko hicuku puhoonjuyi cukaacuk nii hicuku puhoonju Pútuun pa apan uwwananam.

XI Ooto káluma, sayan kawun ka kutoom. Kaatuko Pútuun pa puwunaamwun meemak, intaak aña inci insoolahe ya.” Páawoo Jakob anjiiniyoonjiino, ti pikelan naacoon.

XII Púful toko Esawu naasokoo: “Lito ukaayaa, inci fanowi hátikin.”

XIII Pale Jakob naañahanoo: “Ahámpaatiin, áameyimeyi nii epuuk ya kayekut sempe, ñañaa lombo kaamankool púlukuleen pa peeyem pa ti káacuuwan: písaacii pa ninj síis sa. Ninj piñalee ninj kahiliikan háati hinoom hoonool efipiket.

XIV Fiye áhampaatiin, nowam hátikin, inci amiikan a atii, fásapalii caahinkinj caahinkinj ninj epuuk ya ninj pukoolee pa fo inci cólii pukol áhampaatiin a atoom ti mah ma miti Seyil.”

XV Esawu naasokoo: “Ooto inci pikati ninj pakakee pákayiin paka pakatoom.” Jakob naañahanoo: “Weyme uwune aakati hín eehuu? Lonko inci intaake kawatan ka kiti áhampaatiin a atoom.”

XVI Oom hinoom Esawu naañohiye Seyil.

XVII Pale Jakob naakaay Sukot. Po, naa-lut ekumpaano naasiinan lombo púkuut piti

púlukuleen pa piteyoo. Ekina ewune nkalu toko caacaw ca Sukot (ekina eyem “púkuut”).

Jakob ti mah ma miti Kanaan

^{XVIII} Ti pikelan, Jakob naacol ti kásuumaay ti saatee ya eti Sikem ti mah ma miti Kanaan, loho áfuliyoo Mesopotami. Naakin púcoonool saatee ya.

^{XIX} Naanoom etaam ya la naasiinjane la ékuut ya eteyoo ti epuuk Hamol, Sikem paapaa ateyoo. Naacooyii sikoofali keme.

^{XX} Naalut toko kaaciin naalu ko caacaw ca El-Elohe-Israyel (ekina eyem “Pútuun pa piyem Pútuun pa piti Israyel”).

XXXIV

Kánukan ka kiti epuuk Jakob ti eeha nkáhine ha ahoopii

^I Hikee hinoom Dina, ámaacul a ati Jakob nin Leya, naakaay hiyoo pakakee púmaacul pakati Kanaan.

^{II} Akina po, Sikem, añii ya ati áhampaatiin a ati mah emmuu aña nkasok ya Hamol, eesoke Hiw maamaa, naacuk Dina, naacokoo naahinto neyoo ti sempeyoo.

^{III} Pale náalafi pánipani Dina, Jakob ámaacul a ateyoo. Náalafiyoo meemak naayeniyoo kaapu-utool kati álafiyoo.

^{IV} Sikem naasok paapaa ateyoo Hamol: “Caanjesam ámaacul aña, láfilafi ápiyenoonii aalam.”

^V Tempo Jakob náasiye nii Sikem alecatanaalecatan ámaacul a ateyoo, pale pikampaani

pa pakateyoo nkayeno ti káahoonanuma nin pukoollee pa piteyoo. Fiye, asokut waah fo káñoohonii.

VI Púful toko, Hamol paapaa ati Sikem naakaay pati Jakob káakup neyoo.

VII Ta pikampaani pa pakati Jakob nkáñoohonii ta, nkási heetaakiye ha. Incíitiyii nkataak paseeña penfakat kaatuko Sikem ateñalaateñal pakati Israyel ti páhinal pa peesuuwanana empuu kamma naahintiye nin ámaacul a ati Jakob nin sempeyoo, apan an añanjut eehuu íhinu.

VIII Pale Hamol naasokii: “Añiinam Sikem álafilafi ámaacul a ataalu. Káluma, niwunoo akampaani ya atoom apisayoo.

IX Uyeniyaa pakoonool, upusa púmaacul pa pakataalu, aluu lombo innisa pakatoonii paka.

X Níyiniyini pikin noonii; mah ma umma hátikin aluu, nikin la fásuum la aluu ti etaam ya. Níyiniyini kaanooman noonii, inniyini lombo hitaaku pitaam.”

XI Sikem himuumoo naasok paapaa ati ámaacul a nin pakahoopoo: “Nin inci pitaako ho taaluu, niwunamoo. Inci fawufan aluu waah óo waah ewwa innicakanaam.

XII Nisokam paason pa, inci facooy waah óo waah ewwa innisokaam. Lonko inniwunaam ámaacul a aje apiyeno aalam.”

XIII Pale pikampaani pa pakati Jakob nkañahan Sikem nin paapaa ateyoo Hamol ti kaacaakoolii kamma Sikem naalecatane ahoopii Dina.

XIV Nkasokii: “Uyinaat kawun ahoop unii apinimo ti áful; anjuu ñusuu toonii.

XV Efuucooŋ kaluum ka kitaaluu ti hoonooll eehe lamma: pákayiin paka pakataaluu púlooj kañaŋee kanakan samat nii unii.

XVI Innicoonaa eehe, efuuwufan aluu púmaacul unii nipisa, nuusa lombo púmaacul aluu. Nuukin pukol aluu nuuyenyaa miin moonool.

XVII Pale niŋ nicoonut nipinakanee, efuulam ahoop unii nuukaay.”

XVIII Kilim enkuu nkúsum Hamol niŋ añiinoos Sikem.

XIX Akampaani ya akuuteenut ti íhinu eehe nkasokoo ha kaatuko álafilafi meemak ámaacul a ati Jakob apan naataak hilim ti ekumpan ya eti faafoo.

XX Fiye, Hamol niŋ añiinoos Sikem nkakaay ti putum saatee ya eteyii káatuunan hilim ha ñíhampaatiin ña pakati saatee ya, nkasokii:

XXI “Payenke pakan keenape tuunaa. Kakin ti mah ma nkanooman temmo, etaam ya eweñaaweñ efikaleh. Usayaa púmaaculii nuuwufanii púmaacul unaa kapisa.

XXII Efikacoon pikin nuunaa kati uyenyaa pakoonool pale fo hoonooll, pákayiin paka pakatuunaa púlooj kañaŋee kanakan samat nii poko.

XXIII Niŋ ucoonaa eehuu lamma éfikakey kapikin niŋ unaa. Hisaanumate ha hiteyii púlooj efihiyeno hituunaa: pukoolee pa niŋ waah óo waah ewwa nkataake.”

XXIV Ñíhampaatiin ña púlooj keeyeniye ka ti putum saatee ya nkacoon kilim ka kiti Hamol niŋ

añiinoo Sikem. Pákayiin paka pakati saatee ya púloonṅ nkanakanee.

XXV Eti tìlapooli eteyyo, pákayiin paka nkalonṅ nin ñíseeña, pikampaani pákasupak ti Jakob epuukoo, Simeyon nin Lewi, Dina pakahoopoo, nkacooṅp úkuntu wa uteyii, nkalaako saatee ya an péepannumut nkamuk pákayiin paka púloonṅ.

XXVI Nkamuk lompoo Hamol nin añiinoo Sikem. Púful toko nkáfulanii ahoopii Dina lati ekumpaan ya eti Sikem nkakaay.

XXVII Keetowiye ka ti epuuk Jakob nkamaapanool keekete ka, nkálip waah óo waah weeyem ti saatee ya kamma nkalecatane ahoopii.

XXVIII Nkacooṅp pifil pa, písaaçii pa, síis sa, púfali pa nin waah óo waah weeyem ti saatee ya nin pati ukit wa.

XXIX Nkacooṅp hisaanumate ha hiteyii púloonṅ, epuukii púloonṅ nin pakaalii. Nkálip waah óo waah weeyem ti pukumpaan pa piteyii.

XXX Púful toko, Jakob naasok Simeyon nin Lewi: “Niwasaam kúnuul: kamma aluu, písii pa piti Kanaan nin piti Pelis efipinatam. Umeerjuraa; nin kananfoolaa nkalaakiyam efikamukam nin miin ma mutoom púloonṅ.”

XXXI Simeyon nin Lewi nkañahanoo: “Fo áyiiin añuu añañaa hicoku ahoop unii nii aal ahaañiya naahinto neyoo?”

XXXV

Puñoho pa piti Jakob Petel

I Hikee hinoom, Pútuun pa mpusok Jakob: “Lito! Silo incaayeno Petel, illutam po kaaciin, inci Pútuun pa péeyisanooliye pa ti awe ta ayyeniye ta katey púnuwi Esawu.”

II Jakob naasok miin ma miteyoo nin keeyeniye ka neyoo púloon: “Nífulan pínaati pa pitaaluu innikuulanoolo inniwaso ukee wañ.

III Innimemanoolo upusiliyaa Petel. Falut po kaaciin kiti Pútuun pa peeyiinjiyaam pa ti hinoom ha eeha inci iyyeniye ha ti páciite. Pikina piyeniye nin inci pan óo pan pa inci inkaaye.”

IV Fiye, nkawufan Jakob pínaati pa piteyii púloon nin pukop pa peeyeniye pa ti unuuwii. Jakob naahokan po púloon t’etaam enuun ya enfakat ya pukol Sikem.

V Ta nkayeniye ta pikaayu, Pútuun pa mpúwananii ewatate enfakat ti pakan paka pakati pisaatee pa péekinkoolii pa, ancuk an timpi áhaañiyii kawawantan kati alaakiyii.

VI Jakob naacol Lus (ekina nkasok Petel) ti mah ma miti Kanaan, nin keeyeniye ka neyoo púloon.

VII Toko, naalut kaaciin naalu toko caacaw ca El-Petel (ekina eyem “Pútuun pa piti Petel”) kaatuko toko Pútuun pa mpíyisanooliye teyoo ta naayeniye ta katey púnuwoo Esawu.

VIII Po lombo Debora amiikan a ati Rebeka éehinoo ya pampaani naakete, naahokee pukol Petel t’etaam enuun enfakat. Kápiliñ oom hinoom nkayonkal yo “Enuun ya eti Pukoon pa”.

IX Pútuun pa nene píyisanoolo ti Jakob ti saatee ya eti Petel, loho áñoohoniyoo ápufulii Mesopotami, mpisampanoo.

X Mpusakoo: “Caacawi Jakob, pale aatinene yonkalee Jakob. Písik fíyooy caacawi eficiyeno Israyel.” Fiyuu Pútuun pa mpuluwoo caacaw ca Israyel.*

XI Nene pusokoo: “Inci yem Pútuun pa piti sempe sa púlooj. Pukool immeen epuuk. Inci fáhini aapiyeno maamaa ati sii focaa kayoj písii. Pumansa efikapukee ti miin ma mitii.

XII Mah emma inci uwwufane ma Abraham nin Isaak, inci fawufani mo. Po hátikin, inci fawufan mo lombo keesokuu maamaa.”

XIII Púful toko, Pútuun pa mpikato la mpiyeniye la káakup neyoo mpikaay.

XIV Jakob naasiinjan toko énanikiin, naaniis teyyo elaan apisampan yo naanuc yo nin miy-oomeen.

XV La Pútuun pa mpúkupe la neyoo, Jakob naalu toko caacaw ca Petel (ekina eyem “ekumpaana ya eti Pútuun pa”).

Hipukuyee ha hiti Benjamin nin eket ya eti Rasel

XVI Jakob nin miin ma miteyoo nkáful Petel. Saatee ya eti Efalata neelon néelaane; fiye, Rasel íyyinooliyoo, hipuku ha hiteyoo nihiseeñ.

XVII Ta Rasel naayeniye ta hipuku nin ñiseeña, alonana ya naasokoo: “Timpi fe, nene cikampaani.”

XVIII Pale Rasel naayeno ti putum eket. Ta naayeniye ta eket, naalu cikampaani ca caacaw ca Ben-Oni (ekina eyem “añii ati ñiseeñayam”).

* **XXXV:X 35:10** Ti kan ya eti Hiburu, naasokaa Israyel, ekina eyem “asumaasuum nin Pútuun pa” nin ekina tom “Pútuun pa pusuume”.

Pale Jakob naalu cikampaani ca caacaw ca Benjamin (ekina eyem “añii ati epees yáali”).

XX Fiyuu Rasel naakete naahokee ti pítin pa piti Efalata (ekina nkasok fiye Betelehem).

XX Jakob naasiinan énankiin ti hiyaak ha hiti Rasel. Enánkiin eyyuu uyya toko fo fíyooy.

XXI Israyel nene atoosan ékuut ya eteyoo naamuusaa Mikatal-Etel.

XXII Ta Israyel naayeniye ta ti oom mah, Ruben naahinto nin Piluha, akee aal a amiikan a aña paapaa ateyoo naasaye ya. Israyel náasi ho.

Ehe epuuk Jakob, kayema ñaasuwan nin pákasupak:

XXIII Leya epuukoo kayem: Ruben, añii ya áyaañ a ati Jakob, Simeyon, Lewi, Juda, Isakaal nin Sepulun.

XXIV Rasel epuukoo kayem: Josef nin Benjamin.

XXV Piluha, amiikan a ati Rasel, epuukoo kayem: Dan nin Nafatali.

XXVI Silupa, amiikan a ati Leya, epuukoo kayem: Gad nin Asel.

Payenkuu kayem epuuk Jakob keepukee ka Mesopotami.

Eket ya eti Isaak

XXVII Fiye, Jakob naañoño lati Paapaa ateyoo Isaak ti saatee ya eti Mamule pukol Kiliyat-Alepa (ekina nkasok fiye Hepolon). Po Abraham nin Isaak nkakine hínum samat nii ekaawoola.

XXVIII-XXIX Isaak naataak elon eehaane néesuum, naasuunút pikelan naaket loho ataakaa sitiil keme nin áwii epaakiil (180)

naananf pakataama. Epuukoo Esawu nin Jakob kahokoo.

XXXVI

Hitoosu ha hiti Esawu ti tintin ya eti Seyil

^I Ehe kiti miin ma miti Esawu (anja nkasok a Etom).

^{II} Esawu naasa púmaacul pakati Kanaan: Ata, ámaacul a ati Elon ati miin ma miti Het, nin Oholipama, ámaacul a ati Ana, eesoke Sipeyon ati miin ma miti Hiw maamaa.

^{III} Naasa lompo Pasumat, ámaacul a ati Ismayel, Nepayot ahoopoo.

^{IV} Esawu aaloo Ata naapukoo Elifas, Pasumat naapukoo Leyuwel.

^V Oholipama naapukoo Yewus, Yalam nin Kolah. Payenkuu kayem epuuk pákayiin paka pakati Esawu payenka naapuke ka ti mah ma miti Kanaan.

^{VI} Esawu naacoop pakaaloo nin epuukoo pákayiin nin pakaal nin pakan paka púloon keeyem ka ti ekumpan ya eteyoo. Naacoop lompo pukoolee pa piteyoo, púlukuleen pa piteyoo púloon nin lompo hisaanumate ha hiteyoo púloon eeha naataake ha ti mah ma miti Kanaan. Naakaay ti mikee mah ápilaan atuwoo Jakob.

^{VII} Kaatuko kayinaat pikin nantoonool kamma hisaanumate ha hiteyii nihifome meemak. Mah emma nkayeniye ma temmo samat nii ekaawoola mufomutii kati kahoontan pukoolee pa piteyii.

VIII Fiyuu Esawu (aṇa nkasok a Etom) naakaaye apicaakin ti t́ntinṇ ya eti Seyil.

Miin ma miti Esawu

IX Ehe kiti miin ma miti Esawu, maamaa ati pakati Etom, eeyeniye ya ti t́ntinṇ ya eti Seyil.

X Ehe ucaw epuuk pákayiin paka pakati Esawu: Elifas, akampaani ya ati aaloo Ata, Leyuwel akampaani ya ati aaloo Pasumat.

XI Epuuk pákayiin paka pakati Elifas kayem: Teman, Omal, Sefo, Katam ninṇ Kenas.

XII Elifas añii ya ati Esawu naataak lombo amiikan aal aṇa naasaye, caacawoo Timuna. Naapukoo akee akampaani, akina ayem Amalek. Payenkuu kayem keesoke Esawu ninṇ aaloo Ata maamaa.

XIII Ehe epuuk pákayiin paka pakati Leyuwel: Nahat, Serah, Sama ninṇ Misa. Payenkuu kayem keesoke Esawu ninṇ aaloo Pasumat maamaa.

XIV Oholipama ámaacul a ati Ana, eesoke Sipeyon maamaa, naapuk Esawu epuuk ya pákayiin paka payenke: Yewus, Yalam ninṇ Kolah.

XV Ehe písii pa peesoke pa Esawu maamaa:

Esawu añiinoo áyiin a ácook a, Elifas, ayem maamaa ati písii empe: Teman, Omal, Sefo, Kenas,

XVI Kolah, Katam ninṇ Amalek. Payenkuu púloonṇ kayem keesoke Esawu ninṇ aaloo Ata maamaa ti mah ma miti Etom.

XVII Esawu añiinoo áyiin, Leyuwel, ayem maamaa ati písii empe: Nahat, Serah, Sama ninṇ Misa. Payenkuu púloonṇ kayem keesoke

Esawu nin aaloo Pasumat maamaa ti mah ma miti Etom.

XVIII Písii empe púfulii ti Esawu nin aaloo Oholipama, ámaacul a ati Ana: Yewus, Yalam nin Kolah.

XIX Písii empuu púloon púfulii ti Esawu (anja nkasok a Etom).

XX-XXI Kéetikine ka kakin ti mah ma miti Etom kayem pakati miin ma miti Seyil eesoke Hol maamaa. Písii pa péefulii pa ti Seyil piyem: Lotan, Sopal, Sipeyon, Ana, Tison, Esel nin Tisan.

XXII Epuuk pákayiin paka pakati Lotan kayem: Holi nin Hemam. Lotan ahoopoo ayem Timuna.

XXIII Ehe epuuk pákayiin paka pakati Sopal: Aluwan, Manahat, Epal, Sefo nin Onam.

XXIV Ehe epuuk pákayiin paka pakati Sipeyon: Aya nin Ana. Ana alanjane man ti káahaan tes ta naayeniye ta efaas púfali pa piti paapaa ateyoo Sipeyon.

XXV Ehe epuuk Ana: akampaani ya ateyoo Tison nin ámaacul a ateyoo Oholipama.

XXVI Ehe epuuk pákayiin paka pakati Tison: Hemutan, Esepan, Italian nin Kelan.

XXVII Ehe epuuk pákayiin paka pakati Esel: Piluhan, Saawan nin Akan.

XXVIII Ehe epuuk pákayiin paka pakati Tisan: Us nin Alan.

XXIX-XXX Ehe písii pa peesoke pa Hol maamaa ti mah ma miti Etom: Lotan, Sopal, Sipeyon, Ana, Tison, Esel nin Tisan.

XXXI Ehe keeyeniye ka pumansa ti mah ma miti Etom táakum toko pumansa pakati Israyel:

XXXII Pelak añii ya ati Peyol ati saatee ya eti Tinuhapa naayeno amansa ti mah ma miti Etom.

XXXIII Pamuusal eket ya eti Pelak, Yopap añii ya ati Serah ati saatee ya eti Posola naatoon himansate ha.

XXXIV Pamuusal eket ya eti Yopap, Husam ati mah ma miti keesoke Teman maamaa naatoon himansate ha.

XXXV Pamuusal eket ya eti Husam, Hatat añii ya ati Petat ati saatee ya eti Awit naatoon himansate ha. Akina aheeke keesoke Mitiyan maamaa ti mah ma miti Mowap.

XXXVI Pamuusal eket ya eti Hatat, Samula ati saatee ya eti Maseleka naatoon himansate ha.

XXXVII Pamuusal eket ya eti Samula, Sawul ati saatee ya eti Lehopot eeyem ya ti han ha naatoon himansate ha.

XXXVIII Pamuusal eket ya eti Sawul, Paal-Hanan añii ya ati Akepol naatoon himansate ha.

XXXIX Pamuusal eket ya eti Paal-Hanan añii ya ati Akepol, Hatal ati saatee ya eti Pawu naatoon himansate ha. Aaloo caacawoo Mehetapel, ámaacul a ati Matelet, eesoke Me-Sahap maamaa.

XL-XLIII Esawu (anja nkasok a Etom) ayem maa-maa ati písii empe:

Timuna, Aluwa, Yetet, Oholipama, Ela, Pinon, Kenas, Teman, Mipusal, Makatiyel nin Ilam.

Síi óo síi neeluwool fanj eteyyo nin la nkakine la.

XXXVII

Píyawut pa piti Josef

^I Pamuusal eket ya eti Isaak, Jakob naatowo ti mah ma miti Kanaan la paapaa ateyoo mpaakin la samat nii akaawoola.

^{II} Ehe kiti miin ma miti Jakob, aña nkasok ya lombo Israyel.

Josef akampaani ati sitiil kaat niñ súsupak, naayeno efaas písaacii pa niñ pifil pa, akina niñ ñúnuwoo, epuuk Piluha niñ epuuk Silupa, paapaa ateyoo pakaaloo. Nakaman paapaa ateyoo heenaput eeha ñúnuwoo nkáhine ha.

^{III} Israyel náalafi Josef pihan pakakee epuukoo kamma naapukoo akina pamaamanal. Naame-manooloo hísool héeciita hinoom.

^{IV} Ñúnuwoo nkacuk nii paapaa ateyii, Josef náalafiye pihan poko púloonj. Nkanatoo, kayinaat káakup neyoo púsuum.

^V Hikee hinoom, Josef náayawut naakaman éyawut ya ñúnuwoo, nkanatoo pihan toko.

^{VI} Ehe eeha naakamanii ha: “Nísiitan éyawut ya etoom:

^{VII} Uyenaayeno hickenku únuufaay uli ti hoos, tokotoko káanuufaay ka kutoom nkisiijo kupu-coonool ciit, utaaluu wa núukiitool kutoom ka, núuñeem ko.”

^{VIII} Ñúnuwoo nkasokoo: “Fo aafayeno amansa ya atoonii niñ ekina tom ati hikaw ha atoonii?” Nkahan toko nkanatoo meemak kamma píyawut pa piteyoo niñ kilim ka kiteyoo.

^{IX} Fiye nene atatak ekee éyawut naasok ñúnuwoo: “Nísiitan, nene taakaataak éyawut pale tempe caanak ca, hiim ha niñ sicaañanj

siyema ñaasuwan nin yoonool siyeniyaam hiñeemu.”

X Naakaman yo lombo paapaa ateyoo samat nii fa naakamane yo fa ñúnuwoo. Paapaa ateyoo naafet teyoo naasokoo: “Eyáwut puume uyyaaw? Fo inci, íñña atii nin ñúnuwi éfukey úkilipo hátikini ñuhoonu unii t’etaam?”

XI Ñúnuwoo nkataak paheeka teyoo pale paapaa ateyoo naamank enkuu ti kunuuwoo.

Kaanoomanee ka kiti Josef

XII Hikee hinoom, ñúnuwoo nkakaay kaahoonan púlukuleen pa piti paapaa ateyii ti etaam ya eti Sikem.

XIII Israyel naasok Josef: “Ñúnuwi kakaayaakaay efaas púlukuleen pa Sikem, key inci pupoñi teyii.” Josef naañahanoo: “Iyyoo.”

XIV Israyel nene asokoo: “Kaay aapicaasincan man ñúnuwi unka kásuumaayii nin pukoolee pa, íncoopiyam ekoonan éefulii teyii.” Fiyuu Jakob naapoñoo ápufulii ti etaam ya eti Hepolon la nkakine la.

Ta Josef naalohane ta Sikem,

XV akee áyiin naacukoo ti kaamuumuusool ti ukit wa naacakanoo: “Weyme ayyem ti hiñes?”

XVI Naañahanoo: “Ñúnuwam inci iyyem ti hiñes. Káluma, fo áafayiniyam hisoku pa nkayem ti kaahoonan púlukuleen pa?”

XVII Ayiin a naañahanoo: “Káfulaafu le, síyiisi nkasok: 'Ukaayaa Totan.'” Fiye, Josef naanapan ñúnuwoo naatoopii pukol Totan.

XVIII Pale ñúnuwoo kapiñantanoo, le nin áfaacolii teyii, nkatenenool kati kamukoo.

XXIX Nkasokool: “Aha áyawuta ya ti ékey!

XX Colaa toko, níkey upumukoo nuuwantoo ti ésaapun, nuusokaa nii élukuleen eekance eliyoo. Efuucukaa heekaakaay pitaako píyawut pa piteyoo.”

XXI Ruben náasiyii ti káakup náalafi kafakan Josef ti sipeesii naasokii: “Timpi umukoo.”

XXII Nene apenan: “Timpi uniisaa hísimoo, uwantoo ti ésaapun eyye ti káahaan ke tes pale timpi unañaa sipees unaa teyoo.” Ruben asokaasok eehuu kati afakan Josef naañahanoo ti paapaa ateyoo.

XXIII Ta Josef náacolii ta teyii nkawaat hísool ha hiteyoo héeciita ha hinoom eeha naawasiye ha,

XXIV nkacoopoo nkawantoo ti ésaapun ya. Esáapun ya ñaanii eteyyo, etaakut man.

XXV Fiye nkayeno kati kali. Nkáhaafin nkanantan kayon kiti pakati Ismayel kéefulii ti mah ma miti Kileyat nkayeno puwano Esipt. Puñonkomoo pa piteyii mpitiyo panoomanal pa piteyii: munkoc, caminkolon nin munucu méesuume haaw.

XXVI Fiye, Juda naasok ñúnuwoo nin pakatuwoo: “Weyme efuutaakaa nuumukaa atuwunaa nuuyolaa eket ya eteyoo?

XXVII Unoomanoo pakati Ismayel paka payenke, pale timpi unañaa teyoo sipees unaa kaatuko atuwunaa, hísim unaa.” Nkacoon hilim ha hiti Juda.

XXVIII Ta punoomana pa pakati Mitiyan* nkácolii ta, Josef ñúnuwoo nkáfulaniyoo ti ésaapun ya nkanoomanoo sikoofali áwii. Pakati Ismayel paka nkacoopoo Esipt.

XXIX Ta Ruben náañohoonii ta ti ésaapun ya, naacuk nii Josef aneetaat toko, inciitiyoo fo naahaace wañ wa uteyoo.

XXX Naañoho pati pakatuwoo naasokii: “Añii ya aneetaat toko, puume inci inkaakaay ihinu?”

XXXI Fiye, nkataan híceken efil nkápuuc hísool ha hiti Josef ti hísim ha.

XXXII Nkacoop paapaa ateyii hísool ha héeciita ha hinoom nkasokoo: “Ulananaalan hísool eehe, káluma sincan man hiti añiini ha.”

XXXIII Jakob naasincan ho naasokii: “Hísool eehe hiti añiinam! Elúkuleen eekance etaatulooolo neeliyoo!”

XXXIV Inciitiyoo fo naahaace wañ wa uteyoo naawaso pupootak† naakoon eket ya eti añiinoo hícump kunoom.

XXXV Epuukoo pákayiin nin pakaal nkákey hines kaapuuñanooloo pale, naapook apupuuñanoolee naasok: “Inci fakoon eket ya eti añiinam fo ta inci fatookoo t’etaam pati keekete ka.” Naatowo ti pukoon eket ya eti añiinoo.

XXXVI Tempo, po Esipt, punoomana pa pakati Mitiyan nkanooman Josef akee áyiin anja nkasok

* **XXXVII:XXVIII 37:28** Ti oom caanak, pakati Israyel incukii nii, pakati Mitiyan nin pakati Ismayel pakoool.

† **XXXVII:XXXIV 37:34** Ti oom caanak, pakan paka pupootak nkawaso nkataakaa keenoot.

Potifal, áhampaatiin a ati pufaasa pa pakati amansa ya.

XXXVIII

Juda nin Tamal

^I Ti oom caanak, Juda naakatan ñúnuwoo nin pakatuwoo naacaakin ti áyiin ati Atulam caacawoo Hila.

^{II} Po, Juda naacuk ámaacul a ati Suwa éefulii Kanaan, naasayoo naahinto neyoo,

^{III} naasa munow naapukoo cikampaani. Juda naalu co caacaw ca El.

^{IV} Nene asa mikee munow naapuk cikampaani, íñña etenco naalu co caacaw ca Onan.

^V Nene apuk cikampaani cíhaaciyenu naalu co caacaw ca Sela. Ta cikampaani encuu incipukee ta, Juda ti saatee ya eti Kesip.

^{VI} Juda añiinoo áyaañ a El, ta náayankii ta, naañesoo aal caacawoo Tamal.

^{VII} Pale El, Juda añiinoo áyaañ a, ti Ateeteyo anaput, naamukoo.

^{VIII} Fiye Juda naasok Onan: “Ti cosaan ya etuunaa, aañañaa hitoonu púnuwi aaloo aakati taak neyoo epuuk pakateyoo.”

^{IX} Pale Onan náameyi nii epuuk ya payenka naakaakaay ka hitaaku etikayeno pakateyoo pale pakati púnuwoo. Fiye, nin ahintiyaa nin aal a naaniis man ma miteyoo t’etaam eeha efihiwun aal a atasa munow naataak añii púnuwoo.

^X Eeha náhin ha, ti Ateeteyo heenaput. Fiye, naamukoo lombo.

^{XI} Juda naasok Tamal añiinoo eekete ya aaloo: “Caayeno eyaañat aña áyiinoo eekete

ti enuuf faafi fo ta añiinam Sela áfaayankii.” Kaatuko afeyaafe Sela timpi aket lombo samat nii ñúnuwoo. Fiye Tamal naakaayeno ti enuuf faafoo.

XII Po hátikin, Suwa añiinoo ámaacul, Juda aaloo, naaket. Ta naapayoo ta pukoon naasilo Timina nin áwiyoo Hila ati Atulam apicaasincan payenka nkayiin ka pahan písaacii pa piteyoo.

XIII Ta nkasoke ta Tamal nii, aasonoo áyiin oopa ti pikaayu Timina kaayiinu písaacii pa piteyoo,

XIV naawaat wañ wa uti keenjoot ka náawufaloolo nin kafonkolon timpi akiiwee, naayeno ti putum saatee ya eti Enayim eeyem ya ti pítin pa piti Timina kaatuko acukaacuk nii Sela áyankiyoooyank pale kawufanutoo apisayoo.

XV Juda naacuk Tamal incukoo nii aal ahaañiya kaatuko áwufaloolaa-wúfalool puhoonjuyoo,

XVI ámiit nii añiinoo eekete ya aaloo. Fiye naalohoo naasokoo: “Káluma, inci láfilafi pi-hinto nin awe.” Tamal naañahanoo: “Weyme aafawufanam?”

XVII Juda naasokoo: “Inci fápoñiyi cofil.” Naañahanoo: “Ufanam waah ewwa inci fásik tewwo; nin cícoliyoo, inci iññahani wo.”

XVIII Naacakanoo: “Weyme állafiye puwufani?” Aal a naasokoo: “Eko ya etii eetaake ya lánkamaasi eeyem ya ti nimmaan na nitii, nin hikasap ha hitii eeha ánsik ha ti epeesii.” Naawufanoo wañ ewwu naahinto neyoo naasa munow.

XIX Tamal naayet pateyoo náafulan kafonkolon ka enka náawufaloole ka puhoonjuyoo, naawaso nene wañ wa uteyoo uti keenjoot ka.

XX Juda naapoñ áwiyoo ati Atulam apu-coop cibil enca náayinanane ca aal a, kati ácoopooliyoo wañ wa uteyoo ewwa naawufanoo wa. Pale áwiyoo acukut aal a.

XXI Naacakan pakati Enayim: “Aal a ahaañiya ya, aña nayeno ya ti pítin pa piti Enayim, peyme naayem?” Nkañahanoo: “Le taapala taak aal ahaañiya.”

XXII Fiye, Juda áwiyoo naaño ho naasokoo: “Cukut aal a, apan pakati saatee ya kasok aal ahaañiya ataapala ataako toko.”

XXIII Juda naaňahan áwiyoo Hila: “Iyyoo, amank wañ wa weeyem wa teyoo timpí maasu-uwa, inci poñoopoñ cibil ca pale aacukutoo.”

XXIV Kiim káhaaciil kupumuus nkákey kapu-sok Juda: “Tamal, aňiini eekete ya aaloo ni-haañiya, oopa niň munow.” Juda naaňahanii: “Nífulaniyoo tikitaanj innisowoo kaloña!”

XXV Ta nkayeniyoo ta éfulanii tíkitaanj, naapoñ an ti aasonoo Juda naasokoo: “Sincan ekop eyye niň nimmaan eteyyo, niň hikasap eehe. Ati wañ ewwe awasaam munow. Sincan man áafameyi ateetewwo.”

XXVI Juda naakiiw wo naasok: “Ahañaam piyeno eecoonoole. Aňiinam Sela añaño esa pale hínut ho.” Juda nene ahintiit neyoo púlay.

XXVII Ta naaňaje ta hipuku nkápannum nii Tamal máasupak áfaapukii.

XXVIII Ta íyyiñoooliyoo ta, oonool ti epuuk ya náafulanii epeesoo, alonana ya naacenk nípin néecunke ti epees aňii ya naasok: “Añe áyaañe áfulii.”

XXIX Pale añii ya naañahan epeesoo, atuwoo náayaañ áfulii. Alojana ya naasok: “Pítin puume awwañale!” Fiye, Juda naalu añii ya caacaw ca Peles (ekina eyem “kawañal”).

XXX Púful toko akee ya náafulii nin nípin na néecunke na ti epeesoo, Juda naaluwoo caacaw ca Serah (ekina eyem “páfuliyal caanak”).

XXXIX

Josef nin Potifal aaloo

I Pakati Ismayel keecoope ka JosefEsipt nkanoomanoo an ati Esipt aña nkasok Potifal. Ayíin a anjuu áhampaatiin a ati pufaasa pa pakati amansa ya.

II Ateeteyo naayeno nin Josef, waah óo waah ewwa náhin nuunap. Josef naakin ti ekumpan ya eti áhampaatiin a ateyoo ati Esipt a.

III Potifal naacuk nii Ateeteyo oopa nin Josef. Ateeteyo náahin waah óo waah ewwa Josef náhin upunap.

IV Fiye, Potifal ínsuumoo ti Josef naacoopoo páhin piti eniinoo. Naañomanoo híhampaatiinate ha hiti páhin ekumpan ya eteyoo nin waah óo waah ewwa naataake.

V Emma náahine ma eehuu, Ateeteyo naasampan waahoo púloon kamma Josef. Kaasampan ka kiti Ateeteyo nkiyeno ti waah óo waah, uti ekumpan ya eteyoo nin uti ukit wa uteyoo.

VI Potifal naakat ti sipees Josef waah óo waah ewwa naataake. Apaaliyantoo waah nin fúlai paliyal pa piteyoo.

Josef ecuumaka náasuum kaasincan.

VII Ekina ewune, aal a ati áhampaatiin a ateyoo, kunuuwoo nkiyeno teyoo. Hikee hinoom, naasokoo: “Hinto nin inci!”

VIII Pale Josef naapook, naasok aal a ati áhampaatiin a ateyoo: “Haani! Emma inci iyyem ma le, áhampaatiin a atoom apaaliyantoo waah ti ekumpaam ya eteyoo. Naañomanam waah óo waah ewwa naataake.

IX Ti ekumpaam eyye, háati áyiini ahanutam fala sempe, akitutam waah nin fúláa hílikuyi kamma ayyem aaloo. Fiye, puume inci fáyini íhinu hítaapanu eehuu immuuyen ti Pútuun pa?”

X Hinak óo hinak Potifal aaloo nanapan Josef pale naapook pihinto neyoo, háati hicoluyoo fala.

XI Hikee hinoom, Josef naanako ti ekumpaam ya kati áhin páhin pa piteyoo, inhemool háati áhina oonool ayeniit toko.

XII Aal a ati Potifal naacokoo ti hísool naasokoo: “Kéy hinto nin inci!” Pale Josef naatah hísool ha hiteyoo ti sipees aal a naatey tíkitaan.

XIII Ta aal a naacuke ta nii Josef ateyaatey naatah hísool ha hiteyoo ti sipeesoo,

XIV naaceek apiyonkal pákayiin paka keeyem ka ti páhin ti ekumpaam ya eteyoo naasokii: “Nisincan! Ahiburu aña áyiinam náacoo pii ya, álafilafi pahaaño nin unaa. Akéyyookey ápilafi pihinto nin inci pale incek.

XV Emma náasiyaam ma ti hiceeku, naatey tíkitaan naatah le hísool ha hiteyoo pukolam.”

XVI Naayenan hísool ha hiti Josef pukoloo fo ta áyiinoo náañohoonii.

XVII Ta náañohoonii ta, naakamanoo hoonool huu nii: “Amiikan a Ahiburu ya aña áncoopii ya álafiye pahaaño nin inci.

XVIII Pale emma inci inceeke ma, naatey tíkitaan naatah le hísool ha hiteyoo pukolam.”

Hikuluyee ha hiti Josef

XIX Ta áhampaatiin a ateyoo náasiye ta eeha aaloo naasoke ha kiti Josef náañiken meemak.

XX Naapõñ kapucok Josef naakuloo ti núkuluma la nkakul la keecokee ka pakati amansa ya.

Ta naayeniye ta ti núkuluma,

XXI Ateeteyo naayeno neyoo, náayisanoo panap pa piteyoo, náahin áhampaatiin a ati ékuluma ya apihinto Josef.

XXII Ahámpaatiin a ati ékuluma ya naañoman Josef híhampaatiinate ha hiti keekulee ka púloon nin waah óo waah ewwa núuhinee toko.

XXIII Fiye, apaaliit waah óo waah ewwa naañomane Josef kaatuko Ateeteyo ayenaayeno neyoo, náahin waah óo waah ewwa Josef náhin upunap.

XL

Afeja elaan ya nin asowa kúmpuul ka

^I Po hátikin, afeja elaan ya nin asowa kúmpuul ka pakati amansa ya ati Esipt* nka-muuyen ti áhampaatiin a ateyii, amansa ya ati Esipt.

* **XL:I 40:1** Amansa ya nasokee lompo Felo. Ti oom caanak, amansa óo amansa ati Esipt nasokee Felo. Ti falans kan, ekina eyem “Pharaon”, ankale kan ekina eyem “Pharaoh”.

II Amansa ya náañiken ti poko t'ésupakii, ati hikaw ha ati pifeña elaan ya ninj ati hikaw ha ati pusowa kúmpuul ka,

III naakulii lati ekumpaan ya eti áhampaatiin a ati pufaasa pa pakateyoo, ti ékuluma yoonool la Josef naakulee la.

IV Ahámpaatiin a ati pufaasa pa naañomanii Josef, apiyeno áhina ya ateyii.

Ta nkakampane ta ti ékuluma ya,

V an óo an ti poko t'ésupakii, afeña elaan ya ninj asowa kúmpuul ka pakati amansa ya ati Esipt, keemankee ka ti ékuluma ya, nkáyawut ti hánant ha hoonool ha, éyawut óo éyawut ninj hikaw eteyyo.

VI Eti kacom eteyyo mpucom Josef náakey teyii, naacukii nkamone.

VII Naacakanii: “Weyme ñuhoonju aluu íññinime fiyaaw fíyooy?”

VIII Nkañahanoo: “Unii t'ésupak unii úyawute pale an aneetaat le aña áfaacenkin po unii.” Fiye Josef naasokii: “Fo káacenkin píyawut ti sipees Pútuun pa tom naayem? Káluma, nikamanam píyawut pa pitaaluu.”

IX Fiye, ati hikaw ha ati pifeña elaan ya naakaman Josef éyawut ya eteyoo. Naasokoo: “Ti éyawut ya etoom incuk nikenenk hátikinam.

X Ti nikenenk ennuu, intaak unaay úhaaciil. Emma núluuufeene ma, páluufeenal pa mpípankino ínnipukii úsis kikenenk keeyane.

XI Elontonj ya eti amansa ya neeyeno ti epeesam, incoop kikenenk ka unfuncan ko ti elontonj ya uwwufanoo yo ti epees.”

XII Josef naasokoo: “Ehe hikaw ha hiti éyawut ya etii: unaay wa úhaaciil wa uyem kunoom káhaaciil.

XIII Le nin kunoom káhaaciil amansa ya áfaafulani ti ékuluma naañahani ti páhin pa pitii, aafaneewufan amansa ya elontoŋ ya eteyoo ti epeesoo samat nii fa ánhin fa ta ayyeniye ta afeŋa elaan ya ateyoo.

XIV Pale naayenyaa ti pásuuma, káluma náwuniyam, ínhinam heenape aapusok amansa ya kutoom ífulanam ti ékuluma eyye.

XV Kaatuko inci ti sempe nkáfulaniyaam ti mah ma miti Pihiburu pa, háati le inci hínut waah ewwa efuuwun inkulee.”

XVI Ta ati hikaw ha ati pusowa kúmpuul ka naacuke ta nii Josef ácenkinaa-cénkin éyawut ya ti hisoku nii éesuume, naasokoo: “Inci lombo yáwutaayawut, áameyimeyi weyme inci incuke? Síyya síhaaciil siti kúmpuul siyeniye ti hikawam.

XVII Ti íyya ya eeyeniye ya patiila intaak kúmpuul óo kúmpuul kiti amansa ya, pale pusuwa pa mpiyeno ko hili ti íyya ya eeyeniye ya ti hikawam.”

XVIII Josef naasokoo: “Ehe hikaw ha hiti éyawut ya etii: síyya sa síhaaciil sa siyem kunoom káhaaciil.

XIX Le nin kunoom káhaaciil amansa ya áfaafulani ti ékuluma naafiit hikawi, eniini neewañee ti enuun. Pusuwa pa mpíkey yo hili.”

XX Fiye, hinoom ha híhaaciyenu ha hiyeniye hinoom eeha amansa ya naapukee ha teehe, náahin pahaaño náayonkalii ñíhampaatiin ña

púloon pakati píhina pa pakateyoo. Loho poko púloon kaconcooliyaa, amansa ya náayonkalii ati hikaw ha ati pifeña elaan ya niñ ati hikaw ha ati pusowa kúmpuul ka hátikin píhina pa pakateyoo.

^{XXI} Naañahan ati hikaw ha ati pifeña elaan ya ti páhin pa piteyoo, ancuk kati nene nawufan elonton ya ti epees amansa ya.

^{XXII} Fiye, naasok nii, ati hikaw ha ati pusowa kúmpuul ka awañee, samat nii fa Josef náacenkinii fa.

^{XXIII} Pale ati hikaw ha ati pifeña elaan ya, á nawuniit Josef, naafiloo.

XLI

Píyawut pa piti amansa ya

^I Sitiil súsupak sipimuus, amansa ya ati Esipt náayawut. Ti éyawut ya naasiño pukol han ha hiti Nil.

^{II} Naacuk síis isak niñ súsupak seewalla insiluuk ínsifulii ti han ha hiti Nil, insiyeno toko kaahoon haasuwa.

^{III} Intaako sikee síis siyema isak niñ súsupak seenoota insicecat séefulii ti han ha hiti Nil puson seewalla sa, insisiño ti kantant han ha pukol etenso.

^{IV} Fiye, síis sa seenoota sa seececate sa insili síis sa isak niñ súsupak sa seewalla sa seeluuke sa. Toko amansa ya náayiyiye.

^V Naaño ho ti hiñotu náayawut púsuyiyenu. Naacuk ulant isak niñ úsupak uti uli weewalla nuufom wéheecalii ti kaalat koonool.

VI Púful toko nantoonool nuu, naacuk lombo ulant isak nin úsupak weesuuce ewwa eyam éefulii ti káahaan tes neesowe. Unántiyoonaant loho weewalla wa upayaa égantii.

VII Fiye, ulant wa weesuuce wa nuumelan ulant wa weewalla wa weefome wa. Toko amansa ya náayiyiye náapannum nii éyawut naayeniye.

VIII Cipilap, amansa ya naaliim náayonkalii piscana pa púloon nin ñihampaatiin ña púloon keetaake ka ecuku pakati Esipt. Ta nkácolii ta, naakamanii píyawut pa piteyoo pale an teyii ayinaatoo po káacenkin.

IX Ti pikelan, ati hikaw ha ati pifeña elaan ya ati amansa ya ati Esipt naasokoo: “Amansa yuu, fíyooy inci náwuniyaa kaamuuyen ka kutoom.

X Hikee hinoom, awe amansa ya aññikene ti unii pihina pa pakatii, inci nin ati hikaw ha ati pusowa kúmpuul ka. Inkul unii ti ékuluma ya eti áhampaatiin a ati pufaasa pa pakatii.

XI Unii t’ésupak unii núuyawut ti hánant ha hoonool ha, an óo an toonii nin éyawutoo nin hikaw eteyyo.

XII Ti ékuluma ya intaako kikee kahiineen Ahiburu, amiikan ati áhampaatiin a ati pufaasa pa. Nuukamanoo píyawut pa putoonii, náacenkin an óo an toonii éyawut ya eteyoo.

XIII Intaako samat nii fa naasoke fa: inci, aññahanam páhin pa putoom; ati hikaw ha ati pusowa kúmpuul ka naamukee naawañee.”

XIV Fiye, amansa ya naapoñ kápucoopiyoo Josef. Nkáfulaniyoo ti ékuluma ya mpacas,

nkayiin pasenfoo nin hikawoo, náasoolo ukee wañ, naakaay piyiño amansa ya.

XV Amansa ya naasok Josef: “Yáwutaayawut pale an ayinaatam yo káacenkin. Fiye ínsi nii, naakamanee éyawut áyyiniyini yo káacenkin.”

XVI Josef naañahan amansa ya: “Inci tom, pale Pútuun pa piyinu kawufan káacenkin kéesuume.”

XVII Amansa ya naasokoo: “Ehe éyawut ya etoom: pukol kantant ka kiti han ha hiti Nil inci insiinje,

XVIII incuk síis siyema isak nin súsupak seewalla insiluuk. Insífulii ti han ha sipiyeno toko kaahoon haasuwa.

XIX Nantoonool nuu incuk sikee síis siyema isak nin súsupak seenjoota ínsikuuh insicecat séefulii ti han ha puson seewalla sa. Inci taapala cuk oom síis seenjoota ti mah ma miti Esipt púloon.

XX Fiye, síis sa seenjoota sa insicecat insili síis sa síyaañ sa seeluuke sa.

XXI Pale sipipa so hili, incuk fiye nii siliit kamma insicecate samat nii kúcook kuu. Toko inci íyyiyiye.

XXII Púful toko nene yáwut, incuk ulant isak nin úsupak uti uli weewalla nuufom wéeheecalii ti kaalat koonool.

XXIII Incuk lombo ulant isak nin úsupak weesolanut nuusuuc ewwa eyam éefulii ti káahaan tes neesowe. Uñántiyoontan papayal hinantu weewalla wa.

XXIV Fiye, ulant wa weesuuce wa nuumelan weenape wa. Píyawut empuu inci inkamane pisincana pa pale an ayinaatam po káacenkin.”

XXV Josef naañahan amansa ya ati Esipt: “Síyawut sa súsupak sa sitii soonool suu. Pútuun pa pusokuu eeha mpikaakaay ha íhinu.

XXVI Síis sa isak ninj súsupak sa seewalla sa síyisane sitiil isak ninj súsupak; ulant wa isak ya ninj úsupak wa weewalla wa lombo úyisane sitiil isak ninj súsupak, ooto éyawut yoonool.

XXVII Síis sa isak ninj súsupak sa seenoota sa insicecat séenowii sa puson seewalla sa síyisane sitiil isak ninj súsupak; ulant wa weenoota wa ewwa eyam ya éefulii ya ti káahaan tes neesowe wa lombo úyisane sitiil isak ninj súsupak, sitiil siti épankul.

XXVIII Amansa yuu, samat nii fa inci insokuu fa, Pútuun pa píyisanuuyisan eeha mpikaakaay ha íhinu.

XXIX Sitiil sa isak ninj súsupak sa seeyem sa ti ékey, kaamaañ ka efikinap meemak ti mah ma púloonj miti Esipt.

XXX Ninj fúláa toko, efitaak sikee sitiil isak ninj súsupak siti épankul, umaañ wa weenape wa efuufiilee ti mah ma miti Esipt, épankul ya éfeepucalool mah ma.

XXXI Epánpul ya éfeeciiti meemak neewun an átanawuno fala hitaaku ha eeha mpihitaako ha.

XXXII Amansa yuu, páawoo Pútuun pa píyisanuuyisan éyawut ya fo ñiyema ñésupak, ooto heekaakaay ha pitaako, pipayoolaa-payool neeho, etipukuuteen ho ti íhinu.

XXXIII “Fiye, amansa yuu, mamal an eetaake kunuu naacohato eekaakaay kaamankool mah ma miti Esipt.

XXXIV Amansa yuu, aañan̄aa kaasiin̄an ti mah ma pakati kikaw payenka efinkacoop ti pakan paka himpaac hoonool ti kimpaac isak. Kañan̄aa ho ihinu ti sitiil sa isak nin̄ súsupak sa siti kaamaañ ka keenape ka.

XXXV Kasayool paliyal pa púloon̄ piti sitiil ensuu seeyem sa ti ékey. Ti kayine enka ankaakaayii ka kawufan, kaconcenool paliyal pa ti ñileefaan ña ñiti amansa ya ñeeyem ña ti pisaatee pa nkafaas ño.

XXXVI Fiyuu mah ma miti Esipt efimitaak pamankal piti sitiil sa isak nin̄ súsupak sa siti épankul ya, ancuk épankul ya étepucalool mah ma.”

Josef ati hikaw ha ati Esipt

XXXVII Hilim ha hiti Josef níhisuum amansa ya nin̄ píhina pa pakateyoo púloon̄.

XXXVIII Fiye amansa ya naasok píhina pa pakateyoo: “Ayíin a aje oopa ameeje nin̄ Kunuu ka kiti Pútuun pa. Fo efuutaakaa akee eecuke nii akina?”

XXXIX Púful toko amansa ya naasok Josef: “Páawoo Pútuun pa píyisanooluu eehuu púloon̄, an átayini hitaaku kunuu naacohato samat nii awe.

XL Aafayeno ati hikaw ha ati cáwii ca citoom, pakan paka pakati mah ma púloon̄ éfikatuul kilim ka kitii. Elemeyu ya etoom lamma efeewufanam kayine ti awe.”

XLI Fiye amansa ya naasok Josef: “Sincan, inci ufanuu kayine ti mah ma miti Esipt púloon̄.”

XLII Amansa ya naawaat ekop ya eti himansate ha ti hisiikoo, naawas yo ti hisiik Josef,

náasooloo wañ wéeciita hinoom naawasoo ti ekun keenoo eti sanoo.

XLIII Púful toko náayuukoo ti saleet ya ésupiyenu ya eteyoo, pakan paka nkayeno hiceeku: “Nihaaso!” Fiyuu amansa ya ati Esipt naawufane Josef kayine ti mah ma miteyoo púloonj.

XLIV Amansa ya naasok Josef: “Inci yem amansa ya ati Esipt pale ti mah ma púloonj an átaseepin epeesoo ninj aawufanutoo oom kayine.”

XLV Eehuu hipimuus, amansa ya naalu Josef caacaw ca Safenat-Paneyah.* Naawufanoo aal caacawoo Asenat ámaacul a ati Poti-Fela awaaseena ati saatee ya eti On. Josef naakaawool mah ma púloonj miti Esipt.

XLVI Josef ti sitiiloo áwii ninj ɲaasuwan (30) náayaañe páhin ti amansa ya ati Esipt. Naakatan amansa ya naakaay kaafiitanool mah ma.

XLVII Samat nii fa Josef naasoke fa, etaam ya neepuk meemak fo sitiil isak ninj súsupak.

XLVIII Ti oom sitiil isak ninj súsupak sa, Josef naaconcenool paliyal pa naamank po ti pisaatee pa. Ti saatee óo saatee naamank paliyal pa péefulii pa ti ukit wa wéekinkoolii wa.

XLIX Fiye Josef naaconcenool paliyal peemeenje meenj, pimeenjeameenj samat nii esiya ya eti kaatii ka. Ti pikelan, nkáyekuno kafinu etewwo kaatuko kayinoolaat.

* **XXI:XLV 41:45** Pikee pa naasokaa Safenat-Paneyah, éyiniyini piyeno “Pútuun pa pusokaasok nii afaalonj”.

L Etiil ya éyaañ ya eti épankul ya énakoonumii, Josef aaloo Asenat, ámaacul a ati Poti-Fela awaaseena ya ati saatee ya eti On, naapukoo epuuk pikampaani pákasupak.

LI Josef naalu ácook a caacaw ca Manase (ekina eyem “kayankanan an apifil”), kaatuko asok: “Pútuun pa piyankananaam-yankanan pifiil kúnuul ka kutoom púloon nin píkatinoon pa putoom nin miin ma mutoom.”

LII Kahiineen ka, naalu ko caacaw ca Efreem (ekina eyem “ihinu an apupukool”), kaatuko asok: “Pútuun pa pihinaamhin pupukool ti mah emme miti kúnuul ka kutoom.”

LIII Ti mah ma miti Esipt, sitiil sa isak nin súsupak sa siti hitaaku ha insipa.

LIV Fiye, sitiil sa isak nin súsupak sa siti épankul ya insiyaañ, samat nii fa Josef naasoke fa hínum. Epáncul neeyeno ti mikee mah ma púloon kaatuko mitaakut paliyal, pale Esipt púloon neetaak paliyal.

LV Ta épankul ya neeyeniye ta nin pakati Esipt púloon, nkakaay pati amansa ya kaluum paliyal. Pale amansa ya naañahanii: “Nikaay pati Josef innihin eeha afaasok ha aluu.”

LVI Ta épankul ya neeyeniye ta ti mah ma púloon, Josef náapankin ñileefaan ña kati anooman pakati Esipt. Kaatuko épankul ya etaakaataak sempe ti mah ma púloon miti Esipt.

LVII Pakan paka nkáfulii ti mikee mah ma púloon kápinkakey Esipt hinoom paliyal ti Josef kamma épankul ya neeseene ti púlunta pa púloon.

XLII

Pikaayu pa piti Josef ñúnuwoo Esipt

^I Fiye, Jakob náasi nii paliyal umpa Esipt. Naasok epuukoo: “Weyme inniyeniye nípisincanool-síncanool?”

^{II} Síyaasi nii taakaataak paliyal Esipt. Niwano po hinoom paliyal ancuk ulonaa timpi uketaa kamma peep.”

^{III} Josef ñúnuwoo, ñaasuwan ya, nkawano Esipt hinoom paliyal.

^{IV} Pale Benjamin, Josef atuwoo, Jakob akatanutoo apinapool nin ñúnuwoo; asok afeyaafe heenaput hipitaakiyoo.

^V Fiyuu epuuk Jakob, aña nkasok ya Israyel, nkananfe lombo ti kéekeyii ka hinoom paliyal Esipt, kaatuko épankul ya eyenaayeno ti mah ma miti Kanaan.

^{VI} Tempo, Josef ayeniye ati hikaw ha ati Esipt, naasiijo lombo ti kaanooman ka kiti paliyal pa piti pakan paka púloon pakati mah ma. Josef ñúnuwoo nkácolii, nkákilipo hátikinoo ñuhoonuyii t’etaam.

^{VII} Emma Josef naacuke ma ñúnuwoo naakiiwii pale áyisanooliit teyii akina ayem ayme, náakup neyii nin hilim heeyanke naasokii: “Peyme innifulii?” Nkañahanoo: “Ti mah ma miti Kanaan núufulii núukey le hinoom paliyal.”

^{VIII} Josef naakiiw ñúnuwoo pale poko kakiiwutoo.

^{IX} Náanawuno piyawut empa náayawute pa kiteyii. Naasokii: “Aluu mikelecoola! Níkeyyookey le hñes leyme mah ma

ímmilakume inniño ho nípica níkaman pakataaluu.”

X Nkañahanoo: “Haani áhampaatiinuu, unii pimiikan pa pakatii, hinoom paliyal núukeyii.

XI Unii púlooj pakati faaf oonool, pakan keecoonoole, uneetaat mikelecoola.”

XII Josef naasokii: “Páni tom! Níkeyyookey híjes leyme mah ma ímmilakume.”

XIII Nkañahanoo: “Unii pimiikan pa pakatii, uyema hínum ñaasuwan níj pákasupak, pikampaani pakati faaf oonool, áyiin eekine ti mah ma miti Kanaan. Kahiineen ka unka po níj paapaa atoonii, intaako oonool éecime.”

XIV Josef naasokii: “Samat nii fa inci insoke fa aluu, aluu mikelecoola.

XV Ehe fa inci inkaakaay fa kameye man páni inniyem ti hisoku: inci pisintoolo ti elon ya eti amansa ya ati Esipt, étiniful le ti mah emme taamanta kahiineen ka kitaaluu kúcoliyoot.

XVI Nipoñ akee ti aluu ápikaacoopiyoo, aluu keetowiye ka innimankee ti ékuluma. Fiyuu inci fámeysi man páni inniyem ti hisoku. Inci pisintoolo ti elon ya eti amansa ya ati Esipt, níj atuwaluu ácoliyoot ooto aluu mikelecoola!”

XVII Fiye, naamankii poko púlooj ti ékuluma fo kunoom káhaaciil.

XVIII Ti hinoom ha híhaaciyenu ha Josef naasokii: “Níj níhinaa ee ha inci inkaakaay ha aluu hisoku efinilon, kaatuko inci eefeye Pútuun.

XIX Níj aluu keecoonoole, nicoon akee taaluu aputowo ti ékuluma, pakakee paka nkacoo paliyal pa miin ma mitaaluu meeyem ma níj peep.

XX Pale, fo nícoopiyam kahiineen ka kitaaluu. Fiyuu inci fámeysi man páni inniyem ti hisoku, etiniket.” Nkacoon eeha Josef naasoke ha.

XXI Nkasokool: “Páni unaa usiijanee-siijan ti pisiya kamma eeha núuhinaa ha atuwunaa Josef. Ucukoocuk fa naaliime fa naalum unaa uputaakaa paket hikaw teyoo, upaaliitoo. Ekina ewune kúnuul enke nkitaako unaa.”

XXII Ruben naañahanii: “Inci sokaasok aluu timpi nihin heenaput añii anuu pale nipaaliitam. Fiye usiijanee ti pisiya kamma nuumukoo.”

XXIII Kápannumut nii Josef ásiyaasi eeha nkayem ha ti hisoku, kaatuko ataakaataak ayesanoola kilim.

XXIV Fiye, náalaanji apiyeno pukoon. Púful toko naañoho pati ñúnuwoo naasokii nii acokaa Simeyon. Nkacenkoo hátikinii.

XXV Josef naawufan hilim píhina pa pakateyoo kapimeenan paliyal pupootak pa piteyii, nkañahan an óo an mañ ma miteyoo ti epootak ya eteyoo. Nkawufanii lombo paliyal piti kaakaawool ka kiteyii. Píhina pa nkáhin ho.

Josef ñúnuwoo puñoho pa piteyii Kanaan

XXVI Josef ñúnuwoo nkanan pupootak pa piti paliyal pa ti púfali pa piteyii, nkakaay.

XXVII Ta incicoke ta, nkasiijo kati kanot, akee teyii náapankin epootak ya eteyoo kati awun pahoonal fáli ya eteyoo naacuk mañ ma ti putum epootak ya.

XXVIII Naasok pákawiyoo: “Kañahanaam-ñahan mañ ma mutoom. Ehee mo ti epootak ya!” Poko púloon saanii insiñak nkayeno kakikílan.

Nkasokool: “Weyme Pútuun pa mpíhine unaa fiye?”

XXX Ta nkacole ta Kanaan ti paapaa ateyii Jakob, nkakamanoo heetaakiyii ha púloon, nkasokoo:

XXX “Ahámpaatiin a ati mah ma ákupaakup nin unii nin hilim heeyanke. Naanook unii apusok nii unii mikelecoola.

XXXI Nuuñahanoo: ‘Unii mikelecoola tom pale pakan keecoonoole.

XXXII Unii hínum pákayiin ñaasuwan nin pákasupak, faaf unii oonool. Pale oonool toonii náacim, kahiineen ka nkutowo nin paapaa atoonii ti mah ma miti Kanaan.’

XXXIII Ahámpaatiin a ati mah ma naañahan unii: ‘Ehe fa inci inkaakaay fa kameye man páni inniyem ti hisoku: nikat le ti inci akee taaluu, pakakee paka nkacoop paliyal miin ma mitaaluu meeyem ma nin peep.

XXXIV Nin fúlaa toko ínnicoopiyam kahiineen ka kitaaluu. Fiyuu inci fámeysi nii aluu mikelecoola tom pale pakan keecoonoole, iññahan aluu áwi aluu, inkatan aluu nipinoom ti mah ma.’”

XXXV Púful toko nkánun pupootak pa piteyii, an óo an naacuk éwasuma mañ nin mañ ma miteyoo. Poko nin paapaa ateyii, ta nkacuke ta mañ ma nkafe.

XXXVI Paapaa ateyii Jakob naasokii: “Nikitaam epuukam! Josef aneetaat, Simeyon lombo aneetaat. Fiye, ínnilafi hicoopu Benjamin? Eehuu púloon ti inci níhinowii!”

XXXVII Fiye Ruben naasokoo: “Nin inci ñáhaniyoot Benjamin, áyyini immuk

pikampaani pa pakatoom pákasupak paka. Ñomanamoo inci fáñahaniyoo.”

XXXVIII Jakob naañahanoo: “Haani, añiinam atawano nin aluu Esipt. Púnuwoo aketaaket, akina lamayoo kón atowiye. Nin waah utaakiyoo ti kaakaawool ka kitaaluu, inci faketi nin kúnuul pamaamanal.”

XLIII

Benjamin ti mah ma miti Esipt

I Epámkul ya neelon neeseñe ti mah ma miti Kanaan.

II Miin ma miti Jakob immipa hili paliyal pa péefulii pa Esipt. Fiye, Jakob naasok epuukoo: “Niñohe Esipt nípinoomii unaa paliyal.”

III Juda naañahanoo: “Ahámpaatiin a ati Esipt asokaasok unii picaañ catañ: 'Inci etiwanan aluu nin atuwaluu aneetaat nin aluu.'”

IV Naacoonaa hipoñu unii nin Benjamin, efuwano Esipt hinoom paliyal.

V Pale nin aapookaa etuukaay kaatuko áhampaatiin a asokaasok unii: 'Inci etiwanan aluu nin atuwaluu aneetaat nin aluu.'”

VI Jakob, anja nkasok ya lombo Israyel, naasokii: “Weyme uwune innisok áyiin a anjuu nii nitaakaataak atu? Niwasaam kúnuul.”

VII Nkañahanoo: “Ayín a acakanoolaa-cakanool unii meemak kutoonii nin miin ma mutoonii. Naacakan unii: 'Fo paapaa ataaluu oopa kalonja fo fiye? Fo nitaakaataak akee atu?' Uñahanooñahan pacakanal pa piteyoo lamma.

Puume éfuumeyi nii afaasok unii: 'Nícoopii atuwaluu'?"

VIII Juda naasokoo: "Paapaa, katan Benjamin apinapool nin inci, nuuñak toko fiye. Uñañaa pikaayu nin úlafiyaa elon, unii, awe nin epuuk unii, úlafiit eket.

IX Nañaa elonam, inci aafacakanool kiteyoo. Nin inci ñóhooniyooot neyoo insiinjanoo hátikini, inci fatiyo kaamuuyen enkuu elonam púloon.

X Antún nin ulonut le fo fiye, anti ukaay fo ñésupak Esipt núuñoohonii."

XI Paapaa ateyii Israyel naasokii: "Fiye míit puume inci inkaakaay íhinu. Ehe eeha innikaakaay ha íhinu: nicoopool ti pupootak pa pitaaluu waah weenape uti mah emme kati niwun wo ati Esipt a: munucu méesuume haaw, múkum, caminkolon, pukoon pistas nin pisenket.

XII Niñahan mañ emma innitooke ma ti pupootak pa pitaaluu, pikee pa an anakanoole apuwas mo toko. Nicoopool lompo mikee mañ miti hinoom paliyal.

XIII Fiye nikaay mpacas nin Benjamin pati áyiin a.

XIV Alímaati Pútuun pa piti sempe sa púloon pílik yaanoo kati ataak paket hikaw ti aluu, naakatan Simeyon nin Benjamin kápuñoohonii. Nin inci fápuul ti epuukam, ímpuul teyii."

Hili ha pati Josef

XV Ta nkapaye ta káakup, nkamemanoool aña nkañañe ya kawun áhampaatiin a nkacoopool mañ emma nkácoopoolii ma ti pítinii píyaañ pa, nkacoopool lompo mikee mañ miti hinoom

paliyal. Púful toko, nkawano Esipt nin Benjamin, nkacol pati Josef.

XVI Ta Josef naacuke ta nii Benjamin oopa neyii, naayonkal áhampaatiin a ati pihina pa pakati ekumpaan ya eteyoo naasokoo: “Coop payenkuu lati inci. Poñ kapumuk élukuleen immemanoool yo kati kali kawaay nin inci.”

XVII Ayiin a náahin eeha Josef naasokoo ha, naacoop pákayiin paka lati ekumpaan ya eti Josef.

XVIII Ta nkasokii ta kanako ti ekumpaan ya eti Josef, nkafe. Nkasokool: “Mañ ma meewasee ma ti pupootak pa putuunaa ti kaakaawool ka kúcook ka muwune kati kacok unaa, nkakallan unaa, nkacoop púfali pa putuunaa, nkáhin unaa pimiikan.”

XIX Ta nkañaje ta pinako, nkaloh áhampaatiin a ati pihina pa pakati ekumpaan ya eti Josef nkasokoo:

XX “Ponket, áhampaatiin, unii mpúukeyyookey le hinoom paliyal.

XXI Upuyeno piyetu, incicok nuusiño kati unot, núupankin pupootak pa putoonii an óo an naatook ti putum epootak ya eteyoo soñ eyya naanoome ya paliyal pa. Fiye, núuñahanii mo.

XXII Núucoopoolii lompo mikee mañ miti hinoom nene paliyal. Umíit ayme awase mañ ma ti pupootak pa putoonii.”

XXIII Ayiin a naañahanii: “Níwaayeen timpi nife. Anjuu Pútuun pa pitaaluu, Pútuun pa piti paapaa ataaluu, puwase hisaanumate eehuu ti pupootak pa pitaaluu. Mañ ma mitaaluu

inci saye mo.” Púful toko náakatanii Simeyon, náacoopiyoo teyii.

XXIV Pamuusál eehuu, naanakanii ti ekumpaan ya eti Josef, náacoopiyii man kapuñow wootii naawun púfali pa piteyii pahoonal.

XXV Nkáfulanii waah ewwa nkácoopoolii wa kati kawun Josef le nin pácolaliyoo hili kawaay, kaatuko kámeyimeyi nii neyoo nkakaakaay hili.

XXVI Ta Josef náacolii ta ti ekumpaan ya eteyoo, nkawufanoo kawun enka nkácoopiyoo ka, nkákilipo hátikinoo ñuhoonuyii t’etaam.

XXVII Naacakanii puume nkayem, naasokii: “Paapaa ataalu eemaamane ya aña innikupaam ya kiteyoo, fo alonaa kalonaa? Oopa kásuumaayoo?”

XXVIII Nkañahanoo: “Amiikan a atii, paapaa atoonii, alonaa kalonaa, oopa kásuumaayoo.” Nene kákilipo ñuhoonuyii t’etaam.

XXIX Josef naacuk atuwoo Benjamin, íñña ateyoo añaanoo, naacakanii: “Fo aña ayem kahiineen ka kitaalu aña innikupaam ya kiteyoo?” Nkañahanoo: “Ee.” Naasok Benjamin: “Alímaati Pútuun pa piyeno nin awe añaanam.”

XXX Eehe nihinako Josef meemak ta naacuke ta atuwoo, naahiliikan apines la afaaponko apukoon. Naanako lati ékaap ya eteyoo naakoon.

XXXI Ta naafatane ta, naañow puhoonuyoo náafulii naacocokanoolo naasok: “Niwas kawaay ka.”

XXXII Nkawasoo citeeteyoo, nkáwasii ñúnuwoo nin atuwoo citeeteyii, pakati Esipt

kéeyonkaliyee ka hili nkawasee lombo citeeteyii kamma nkañan̄ut hili niñ Pihiburu pa, kaatuko meñeya pakati Esipt kati kali neyii nantoonool.

XXXIII Josef ñúnuwoo niñ atuwoo nkayenanee kapucoonool neyoo samat nii fa nkáfaloole fa, píyaañ ti áyaañ a fo ti kahiineen ka. Nkayeno písincanool, ínnimii meemak.

XXXIV Josef náahin kapitaakii ti paliyal pa peeyem pa hátikinoo nkawufanii. Pale epulaatu ya eti Benjamin ehaña pameen̄ fo ñiyema isak pupulaatu pa piti ñúnuwoo. Fiye, nkalaan neyoo fo kákuman.

XLIV

Josef puwinko pa piteyoo ñúnuwoo

I Púful toko Josef naawufan hilim áhampaatiin a ati píhina pa pakati ekumpan ya eteyoo naasokoo: “Meen̄an pupootak pa piti pakan paka payenke niñ paliyal, an óo an la naayina la pitiyo. Ñahan an óo an mañ ma miteyoo ti putum epootak ya eteyoo.

II Ti putum epootak ya eti kahiineen ka, ñahan mañ etenko miti hinoom paliyal pa, uwwas lupo lombo elonton̄ ya etoom eti kótifoloo ya.” Ayiin a náahin eeha Josef naasokoo ha.

III Eti kacom eteyyo nuulap, nkakatan epuuk Jakob kapikaay niñ púfali pa piteyii.

IV Nkáful ti saatee ya, pale kálaañanut meemak. Fiye, Josef naasok áhampaatiin a ati píhina pa pakati ekumpan ya eteyoo: “Toopanool pakan paka payenkuu incakanii:

'Weyme uwune inniñahan heenaput ti éehine aluu heenape?

^V Nílipaalip elonton ya eti áhampaatiin a atoom la nalaan la, toko lombo innasincan heekaakaay ha ékey. Eeha ínnihine ha hinaput.'"

^{VI} Ayín a naatoopanoolii naasokii kilim enkuu.

^{VII} Nkañahanoo: "Ahámpaatiin, weyme uwune annook unii fiyuu? Unii pimiikan pa pakatii étuuhaañi íhinu eehuu.

^{VIII} Síitan, mañ emma nuutooke ma ti pupootak pa putoonii, fo úñahaniyoot mo úpufulii ti mah ma miti Kanaan? Puume éfuuyini káalipu kótifoloo niñ fotom sanoo ti ekumpaani ya eti áhampaatiin a atii?

^{IX} Ahámpaatiin, niñ aatookaa elonton ya ti epootak ya eti akee toonii, oom an afaamukee, unii nuuyeno pimiikan pa pakatii."

^X Ahámpaatiin a naañahanii: "Iyyoo, úhinaa samat nii fa innisoke fa pale, aña inci fatook a elonton ya ti epootak ya eteyoo, akina afaayeno amiikan a, pakakee paka nkayih."

^{XI} An óo an naahiliikan ápuwananii epootak ya eteyoo náapankin yo.

^{XII} Ayín a naasincan pupootak pa piteyii náacook ti epootak ya eti áhampaatiin a naake-lan ti epootak ya eti kahiineen ka. Nkatook elonton ya ti epootak ya eti Benjamin.

^{XIII} Fiye, ínciitiiyii fo nkahaacale wañ wa uteyii, an óo an teyii naañahan epootak ya eteyoo ti fáli ya eteyoo nkañoho ti saatee ya.

Pisiño pa piti Juda Benjamin

XIV Juda nin ñúnuwoo nin pakatuwoo nkacol ti ekumpaan ya eti Josef. Josef naalonj toko, nkákilipo hátikinoo ñuhoonuyii t'etaam.

XV Josef naasokii: "Weyme uwune innihin eehuu? Fo nímiit nii áyiin eecuke nii inci ataakaataak kayine kiti kameye heekaakaay ha pitaako?"

XVI Juda naacoop hilim ha naasokoo: "Ahámpaatiin, eeheyeme nuuyina hisoku? Weyme nuuyina hisoku kati ukuulanee? Pútuun pa píhine aapucuk kaamuuyen ka kutoonii. Efuuyeno pimiikan pa pakatii nin aña nkacuke ya elontonj ya etii ti epootak ya eteyoo."

XVII Josef naasokii: "Haani, inci étihaañi íhinu eehuu! Aña nkatooke ya elontonj ya etoom ti epootak ya eteyoo, akina afaayeno amiikan a atoom. Pale aluu, inniño ho ti kásuumaay pati paapaa ataaluu."

XVIII Juda naateeno pati Josef naasokoo: "Ahámpaatiin, ponket wunam púkup, inci amiikan a atii, timpi ñíken ti inci, kaatuko awe nin amansa ya ati Esipt nileha.

XIX Ahámpaatiin, ti pítin unii púcook, aacakanaacakan unii pimiikan pa pakatii: 'Fo paapaa ataaluu alonjaa kalonja? Fo nitaakaataak atu?'

XX Nuunahani: 'Utaakaataak paapaa eemaamane, atuwunii aña naapuke ya ti himaamanoo lombo oopa po. Paapaa atoonii álafiyoolafi meemak kaatuko akina lamma atowiye ti aaloo aña naahane ya pála fi, akee ya aketaaket.'

XXI Fiye ansok unii: 'Nícoopiyamoo, láfiyoolafi hicuku.'

XXII Nuusoki nii: 'Añii ya anjuu ayinaat kakatan paapaa atoonii, nihitaakiyaa, paapaa atoonii afaaket.'

XXIII Pale aññahan unii: 'Nin̄ atuwaluu ánapooliyoot naaluu, etiwanan aluu.'

XXIV Ta nuuñohiye ta pati paapaa atoonii, amiikan a atii, nuukamanoo kilim ka kitii.

XXV "Po hátikin paapaa atoonii naasok unii: 'Niño ho Esipt nípinoomii unaa paliyal.'

XXVI Nuuñahanoo: 'Uyinaat puño ho Esipt hi-noom paliyal fo nin̄ atuwunii anapoolaa nin̄ unii, nin̄ anapoolut nin̄ unii áhampaatiin a ati Esipt atawanan unii.'

XXVII Paapaa atoonii, amiikan a atii, eehe naasoke unii: 'Nímeyimeyi nii aalam pikampaani pákasupak naapukaam.

XXVIII Oonool a naafakam ti sipees inci insok: "Pánipani élukuleen etaatulooloo-taatulool." Nene cukutoo fo fiye.

XXIX Nin̄ nicoopaa oonool a aŋe, nin̄ waah utaakiyoo inci fakat nin̄ kúnuul pamaamanal.'

XXX "Fiye, nin̄ inci yetaa pati paapaa atoonii, amiikan a atii, unii peecoopoolut akampaani ya aŋe eeyem ya yaanoo,

XXXI nin̄ acukutoo naaño hiye nin̄ unii afaaket, unii pimiikan pa pakatii efuuwun kati aket nin̄ kúnuul pamaamanal.

XXXII Nin̄ fúláa toko inci, amiikan a atii, naŋe eloŋam apikatan añii ya aŋe ti sipeesam, insokoo: 'Nin̄ inci ñáhaniyootoo, fatiyo kaa-muuyen enkuu hátikin paapaa atoom eloŋam púloŋ.'

XXXIII Fiye, inci luumuu, coon inci piyeno amikan a atii ti putum añii ya aje, akina naaño ho ninñúnuwoo.

XXXIV Puume inci faño ho pati paapaa atoonii peeñahanut añii ya aje? Etíyini hicuku kúnuul ka keekaakaay ka hicoku paapaa atoonii.”

XLV

Eyísanoolo ya eti Josef ti ñúnuwoo

^I Ta Juda naapaye ta káakup, Josef ayinaat eocokanoolo hátikin píhina pa pakateyoo naasokii káful. Ta naayeniye ta lamayoo ninñúnuwoo ninñúnuwoo náayisanii akina ayem ayme.

^{II} Pale náacoolan meemak fo pakati Esipt nkásiyoo. Heetaakiye ha nihicol fo pati amansa ya ati Esipt.

^{III} Josef naasok ñúnuwoo ninñúnuwoo: “Aje inci Josef! Fo paapaa atoom alonaa kalon?” Pale ñúnuwoo nkaliim meemak hátikino kayinaatoo kañahan.

^{IV} Josef naasokii: “Káluma nílohiyam.” Nkalohoo, naasokii: “Inci yem Josef atuwaluu. Inci inninoomane kápucoopiyam Esipt.

^V Fiye timpi niliim, timpi niwatanoolo kaatuko ninoomanaam-nooman ti mah emme. Pútuun pa púpoñiyaam le hátikin aluu kati fakan elon.

^{VI} Le Esipt épankul eyem le kápilin sitiil súsupak, efeelon fo sitiil isak, piya etipitaako nin kaamaañ.

^{VII} Pútuun pa púpoñiyaam hátikin aluu kati pifakan aluu, ancuk keetowiye ka kalon ti miin ma mitaalu kati kameen ti etaam ya.

VIII Ooto aluu tom nípoñiyaam le pale Pútuun pa. Pikina píhinaam áhampaatiin a eehaṇe ya hitaaku nafaa ti amansa ya, ati hikaw ha ati ekumpaan ya eteyoo púloonṇ niṇ lombo áhampaatiin a ati mah ma miti Esipt púloonṇ.

IX “Fiye nihiliikan nipikaay pati paapaa atoom innisokoo: ‘Añiini Josef asok: “Pútuun pa píhinaam áhampaatiin a ati Esipt púloonṇ. Timpi kuuteen, káy pati inci.

X Aafakin ti mah ma miti Kosen, inkolam, awe niṇ epuuki niṇ keesokuu maamaa, písaacii pa, pífil pa, síis sa niṇ waah óo waah weeyem utii.

XI Epánkul ya eloṇaa fo sitiil isak, pale inci fawufani waah óo waah ewwa ansoolahe aakati loṇ, awe, miin ma mitii niṇ pukoolee pa pitii, ancuk timpi nilek.””

XII Josef nene asokii: “Nisincan! Nicukaacuk ho, Benjamin atuwam lombo naacuk ho, inci Josef yem ti káakup niṇ aluu.

XIII Nikaay canisok paapaa atoom fa pakati Esipt nkámakiyanam fa. Nikamanoo eeha púloonṇ innicuke ha niṇ fúlaa toko ínnicooپیو le mpacas.”

XIV Fiye, naaṇoon atuwoo Benjamin naakoonṇ, Benjamin lombo naakoonṇ.

XV Naasumpool ñúnuwoo púloonṇ naakoonṇ púful toko ñúnuwoo nkákupat neyoo.

Amansa ya, eyonkal ya eteyoo Jakob ápikey Esipt

XVI Ta hilim eehuu nihicole ta lati ekumpaan ya eti amansa ya ati Esipt nii Josef ñúnuwoo

nin̄ atuwoo kácoliyooool Esipt, amansa ya nin̄ pihina pa pakateyoo ínsuumii.

XVII Amansa ya naasok Josef: “Sok ñúnuwi nin̄ atuwi káhin eehe: 'Nitiyan púfali pa pitaaluu inniñoho ti mah ma miti Kanaan.

XVIII Nícoopii paapaa ataaluu nin̄ miin ma mitaaluu le pukolam. Inci fawufan aluu la hañe la panap ti etaam ya eti Esipt, innili paliyal pa peeñe pa panap piti mah ma.’

XIX Aafasokii lombo: ‘nicoop ti pisaleet pa piti mah ma miti Esipt kati nícoopii pakaal aluu, epuuk aluu nin̄ paapaa ataaluu.

XX Timpi niwatanoolo kamma aña innikaakaay ya hikatu po, kaatuko la hañe la panap ti etaam ya eti Esipt púloon̄ etaaluu.”

XXI Fiye epuuk Jakob, aña nkasok ya lombo Israyel, nkáhin eeha nkasokii ha. Josef naawufanii pisaleet samat nii fa amansa ya naasokoo fa, naawufanii lombo paliyal piti kaakaawool ka.

XXII Josef naawufan an̄ oo an̄ teyii hísool hee-walla, pale naawufan Benjamin kúsool kiyema isak nin̄ sikoofali sikeme síhaaciil.

XXIII Naapoon̄ lombo ti paapaa ateyoo sífali ñaasuwan seetiyanee waah wa weehañe wa panap Esipt nin̄ uyaan sífali ñaasuwan weetiyanee uli, kúmpuul nin̄ paliyal oo paliyal piti kaakaawool ka kiti paapaa ateyoo.

XXIV Púful toko, naakatan ñúnuwoo nin̄ atuwoo kapuñoho. Poko ti hiñaku ha naasokii: “Timpi níñakalool ti pítin pa.”

XXV Fiye nkáful ti mah ma miti Esipt, nkacol ti mah ma miti Kanaan pati paapaa ateyii Jakob.

XXVI Nkasokoo: “Josef alonaa kalonaa! Ak-ina ayem áhampaatiin a ati mah ma miti Esipt púloonj.” Pale Jakob apaaliitii kaatuko áyinanutii.*

XXVII Nkakamanoo eeha púloonj Josef naasokii ha. Jakob naacuk pisaleet empa Josef naapoñe pa kati púcoopiyoo, kunuuwoo nkúñhoonii.

XXVIII Israyel naasok: “Fiye inci yínanaa, añiinam Josef alonaa kalonaa! Inci fakaay hicukuyoo kétum.”

XLVI

Pikaayu pa piti Jakob Esipt

I Jakob, aña nkasok ya lombo Israyel, naañak nin waah óo waah ewwa naataake. Apucol Beerseba naawaaseen Pútuun pa piti paapaa ateyoo Isaak.

II Oom hánant Pútuun pa mpiyonkal Israyel ti éyawut mpusokoo: “Jakob! Jakob!” Naañahan po: “Eheeyam.”

III Pútuun pa mpusokoo: “Inci yem Pútuun pa, Pútuun pa piti paapaa atii. Timpi fe puwano Esipt kaatuko po inci fáhin miin ma mitii mípiyenoonii sii enfakat.

IV Inci fañam fawano nin awe fo Esipt, inci lombo fáñahaniyi. Nin aaketaa Josef áfaamif ñíkini.”

V Púful toko, Jakob náaful Beerseba. Pikampaani pa pakateyoo nkáyuukoo nin epuukii nin

* **XLV:XXVI 45:26** Nin ekina tom, “Jakob naañajo, áyinanutii.”

pakaalii ti pisaleet empa amansa ya ati Esipt naawufanii pa hak kaakaawool ka.

VI-VII Nkacoopool lombo pukoollee pa piteyii nin waah óo waah ewwa nkataake ti mah ma miti Kanaan, nkacol Esipt. Fiyuu Jakob naacole Esipt nin miin ma miteyoo púloonj: pikampaani nin púmaacul nin keesokoo maamaa.

Miin ma miti Jakob meekaaye ma Esipt

VIII Ehe ucaw wa uti epuuk pákayiin paka pakati Israyel, aña nkasok ya lombo Jakob, keekaaye ka Esipt:

Ruben añii ya ácook a ati Jakob.

IX Epuuk pákayiin paka pakati Ruben kayem: Hanok, Pallu, Hesilon nin Kalimi.

X Epuuk pákayiin paka pakati Simeyon kayem: Yemuyel, Yamin, Ohat, Yakin, Sohal nin Sawul eeyem ya añii ya ati aal ati Kanaan.

XI Epuuk pákayiin paka pakati Lewi kayem: Keeson, Kehat nin Melali.

XII Epuuk pákayiin paka pakati Juda kayem: El, Onan, Sela, Peles nin Serah. El nin Onan nkaket ti mah ma miti Kanaan. Epuuk pákayiin paka pakati Peles kayem: Hesilon nin Hamul.

XIII Epuuk pákayiin paka pakati Isakaal kayem: Tola, Puwa, Yasup nin Similon.

XIV Epuuk pákayiin paka pakati Sepulun kayem: Selet, Elon nin Yahuleel.

XV Payenkuu kayem epuuk ya pákayiin paka payenka Leya naapuke ka Jakob ti mah ma miti Mesopotami nin ahoopii Dina. Epuukoo

nin keesokoo maamaa, pákayiin nin pakaal, kayema áwii nin ñaasuwan nin pákahaaciil (33).

XVI Epuuk pákayiin paka pakati Gad kayem: Sefon, Haki, Suni, Esupon, Eri, Aloti nin Aleli.

XVII Epuuk pákayiin paka pakati Asel kayem: Yimuna, Yisuwa, Yisuwi, Peliya nin ahoopii Selah. Peliya naataak epuuk pákayiin pákasupak, poko kayem: Hepel nin Malukiyel.

XVIII Payenkuu kayem epuuk ya payenka Silupa naapuke ka Jakob, kayema pakan kaat nin oonool (16). Laban awufane Silupa apiyeno amiikan a ati añiinoo Leya.

XIX Epuuk pákayiin paka pakati Rasel, Jakob aaloo, poko kayem: Josef nin Benjamin.

XX Po ti mah ma miti Esipt Josef naataak epuuk pákayiin pákasupak nin aaloo Asenat, ámaacul a ati Poti-Fela, awaaseena ati saatee ya eti On, poko kayem: Manase nin Efreem.

XXI Epuuk pákayiin paka pakati Benjamin kayem: Pelak, Pekel, Asepel, Kela, Naaman, Ehi, Los, Mupim, Hupim, nin Aat.

XXII Payenkuu kayem epuuk ya payenka Rasel naapuke ka Jakob, kayema pakan ñaasuwan nin pakapaakiil (14).

XXIII Añii ya áyiin a ati Dan ayem Husim.

XXIV Epuuk pákayiin paka pakati Nafatali kayem: Yahuseel, Kuni, Yesel nin Sillem.

XXV Payenkuu kayem epuuk ya payenka Piluha naapuke ka Jakob, kayema pakan

isak nin pákasupak. Laban awufane Piluha apiyeno amiikan a ati añiino Rasel.

XXVI Jakob epuukoo nin keesokoo maamaa kéekeyii ka Esipt kayema áwii éhaaciil nin isak nin oonool (66), epuukoo pakaalii kafin-utee toko.

XXVII Epuuk pákayiin paka payenka Josef naapuke ka Esipt kayema pákasupak, nkananf miin ma miti Jakob meeyema Esipt, kayema pakan áwii éhaaciil nin ñaasuwan (70).

Piyeno pa piti Jakob ti etaam ya eti Kosen

XXVIII Fiye, Jakob naapoon Juda pati Josef kati amemanool écolii ya eteyoo ti etaam ya eti Kosen. Ta Jakob nin miin ma miteyoo nkácolii ta Kosen,

XXIX Josef naamemanool saleet ya eteyoo naa-caapaakoolan paapaa ateyoo. Emma naacuke ma paapaa ateyoo naañoonoo naakampan ti pukoon.

XXX Israyel naasok Josef: “Fiye inci yina eket, páawoo aalonaa kalonaa, nene cukaa puhoonuyi!”

XXXI Josef naasok ñúnuwoo, atuwoo nin keeyem ka ti miin ma miti paapaa ateyoo: “Inci pikaay sok amansa ya ati Esipt nii: ‘Ñúnuwam, atuwam nin miin ma púloon miti paapaa atoom meeyeniye ma ti mah ma miti Kanaan mútoopiyaam.’”

XXXII Inci fanene sokoo eehe: ‘Payenkuu, pu-faasa písaacii nin pifil, pumankoola pukoollee.

Kácoliyoo nin pisaacii pa, pifil pa nin síis sa siteyii nin waah óo waah ewwa nkataake.'

XXXIII Nin amansa ya ayonkalaa aluu naacakan: 'Weyme uyem páhin aluu?'

XXXIV Inniñahanoo: 'Unii, pimiikan pa pakatii, unii pufaasa púlukuleen kápiliñ nuulonlon fo fiye, samat nii símaama unii.' Fiyuu éfiniyini hikin ti etaam ya eti Kosen. Kaatuko meeñeya pakati Esipt kati kanakanoolo nin pufaasa."

XLVII

Josef ñúnuwoo pati amansa ya

I Josef naacaasok amansa ya ati Esipt: "Paapaa atoom nin ñúnuwam nin atuwam káfuliyooful ti mah ma miti Kanaan nin pukoolee pa nin waah óo waah ewwa nkataake, unka Kosen."

II Naamamal isak ti ñúnuwoo náayisanii amansa ya.

III Amansa ya naacakan Josef ñúnuwoo: "Weyme uyem páhin aluu?" Nkañahanoo: "Unii pimiikan pa pakatii, unii pufaasa púlukuleen samat nii símaama unii."

IV Nkasokoo lompoo: "Ukéyyookey pikin le kaatuko épankul ya efomaafom ti mah ma miti Kanaan, apan unii pimiikan pa pakatii nuutaak púlukuleen pale pahoonal pitaakiit. Fiye káluma, kat unii upukin ti etaam ya eti Kosen."

V Amansa ya naasok Josef: "Paapaa atii, ñúnuwi nin atuwu kákeyyoo ti awe.

VI Etaam ya eti Esipt uyya hátikini, hínii kapikin ti etaam ya la hanje la panap, cakakin

Kosen. Naameya teyii pákayiin kéetuuniye, mamalii kati kayeno pufaasa pukoolee pa putoom.”

VII Fiye, Josef náacoopii paapaa ateyoo Jakob náayisanoo amansa ya. Jakob naasampan amansa ya.

VIII Púful toko amansa ya naacakan Jakob: “Sitiil puume antaake?”

IX Jakob naañahanoo: “Sitiilam siyema keme nin áwii nin ñaasuwan (130), elonam púloon eti kaatootoosool. Sitiilam simeenut apan ínsiciiti ántun silehut nii siti símaamayam. Elonjii lompó púloon ti kaatootoosool nkapaye yo.”

X Fiye Jakob nene asampan amansa ya náaful ti ekumpan ya eteyoo naakaay.

XI Púful toko, Josef náahin paapaa ateyoo nin ñúnuwoo nin atuwoo kapikin la hañe la panap Esipt ti mah ma miti Ramses samat nii fa amansa ya naasoke fa. Naawufanii pitaam peekaakaay éyenoonii piteyii.

XII Náakuuman paapaa ateyoo nin ñúnuwoo nin atuwoo nin miin ma miti paapaa ateyoo púloon nin epuukii. Naawufan miin óo miin aña ummusoolahe ya.

Josef nin pakati Esipt

XIII Ti oom caanak, épankul ya neelon neeseñe, paliyal pitaakiit ti mah ma, neetaat Esipt neetaat Kanaan. Pakan paka nkákuluk kamma épankul ya.

XIV Josef naaconcenool mañ ma púloon miti pakati Esipt nin Kanaan emma nkanooome ma nemmo paliyal, naacoop mo pati ekumpan ya eti amansa ya.

XV Ta mañ ímmitaakooniyoot ta, neetaat Esipt neetaat Kanaan, pakati Esipt púloon nkákey ti Josef nkasokoo: “Wun unii upuli! Fo uñaṇaa eket hátikini kamma núutaakiyoot mañ?”

XVI Josef naañahanii: “Niṇ nitaakut mañ, niwufanam pukoolee pa pitaaluu ti pitit, inci uwwufan aluu paliyal.”

XVII Fiyuu nkácoopii pukoolee pa piteyii nkawufan po Josef; akina, naawufanii paliyal ti pitit niṇ pufalinc, písacii, pifil, síis niṇ púfali pa piteyii. Oom etiil naawufanii paliyal ti pitit niṇ pukoolee pa piteyii púloon.

XVIII Eti pulay eteyyo nkáñoohonii nkasok Josef: “Ahámpaatiin, unii etuuyoli nii útaakiyoot mañ niṇ fúlaa toko pukoolee pa putoonii píyenoonyoo pitii, utaakut waah ewwa efuuwufani niṇ neetaat faṇ unii niṇ pitaam pa putoonii.

XX Fo uñaṇaa eket hátikini, pitaam pa putoonii mpikatanee? Ooto noom unii niṇ pitaam pa putoonii, uwwufan unii paliyal. Unii niṇ pitaam pa putoonii efuuyeno pimiikan pakati amansa ya. Uláfiit eket! Ufan unii etukal kati úyini elon, pitaam pa putoonii timpí piyeno úhaaṇ tes.”

XX Fiye, Josef naanoom pitaam pa púloon piti pakati Esipt pípiyenoonyoo piti amansa ya, an óo an ati Esipt naanooman ukit wa uteyoo kamma épankul ya neefome. Fiyuu etaam ya púloon néeyenoonyoo eti amansa ya.

XXI Josef náahin pakan paka púloon kápiyenoonyoo pimiikan, tonkon fo tonkon ti mah ma.

XXII Pitaam empa lamma Josef naanoomut pa piyem piti puwaaseena pa, kaatuko taakaataak

hilim heesiinane hiti amansa ya heesoke nii amansa ya afanawufanii paliyal pa piteyii. Ekina ewune kanoomanut pitaam pa piteyii.

XXIII Josef naasok pakan paka: “Fiye inci noomaanoom aluu nin pitaam pa pitaaluu, aluu pakati amansa ya. Inci fawufan aluu etukal kati nisuk ti pitaam pa pitaaluu.

XXIV Pale nin kaamaañ ka kútuuniyaa, efiniwufan amansa ya himpaac hoonool ti kimpaac isak, aluu innicoop kipaakiil ka keetowiye ka. Innifulan toko etukal, aña eetowiye ya innikuumanool nin epuuk aluu nin an óo an eeyem lati aluu.”

XXV Nkañahanoo: “Ahámpaatiin, aafakanaa elon unii, íyyisan panap pa pitii, unii ucoonaa piyeno pimiikan amansa ya.”

XXVI Fiyuu Josef naasiinane hilim ha heesiinane ha, hilim eehuu uuha toko fo fiyooy po Esipt: himpaac hoonool ti kimpaac isak ti umaañ wa, hiti amansa ya. Pitaam pa piti puwaaseena pa lamma pineetaat piti amansa ya.

Kilim ka kikelan ka kiti Jakob

XXVII Ta miin ma miti Jakob, aña nkasok ya lombo Israyel, immikine ta Esipt ti etaam ya eti Kosen, immitaak pitaam, ummupukool fo ímmimeenjii meemak.

XXVIII Jakob naalon sitiil kaat nin súsupak (17) ti mah ma miti Esipt. Elonoo púloon neeyeno sitiil keme nin áwii ésupak nin isak nin súsupak (147).

XXIX Israyel, ta eket ya eteyoo néelohanii ta naayonkal añiino Josef naasokoo: “Nin áalafiyaam pánipani, yísanam panap pa nin pucoonool pa pitii. Káluma, nakan epeesí t’etaam hiponam insintoolo nii, aatihokam le Esipt.

XXX Nin inci ketaa, fúlan ehunuñam Esipt incaahokam ti hiyaak ha hiti símaamayam.” Josef naañahanoo: “Inci fáhin eeha ansokaam ha.”

XXXI Jakob naañiiniyoo: “Sintoolo ho.” Josef naasintoolo. Fiye, Israyel náakilipo pukol hikaw ecunkun ya eteyoo.*

XLVIII

Kaasampan ka kiti Jakob epuuk Josef

I Eehuu hipimuus, nkasok Josef: “Paapaa atii ákuuñaaakuuñ!” Mpásiyaloo eehuu, naacoop pikampaani pa pakateyoo pákasupak paka, Manase nin Efreem, nkakaayoo hiyooop.

II Fiye nkasok Jakob: “Añiini Josef ácoliyoo hiyooopuyi.” Jakob, aña nkasok ya lombo Israyel, náahin kata apilito, naayeno ti ecunkun ya eteyoo.

III Jakob naasok Josef: “Pútuun pa piti sempe sa púloon púfuliyoooful ti inci Lus eeyem ya ti mah ma miti Kanaan, mpisampanam.

IV Mpusokam: ‘Inci fawufani epuuk keemeene aakati yeno maamaa ati hícamp písii. Fawufan mah emme epuuki nin keesokuu maamaa, éfimiyeenoonii miteyii fo eket maama.”

* **XLVII:XXXI 47:31** Nin ekina tom: “Israyel náasik ti hikasap ha hiteyoo náamul Pútuun pa.”

V Jakob nene asokoo: “Pikampaani pa pákasupak paka pakatii keepukee ka ti mah ma miti Esipt le niŋ inci fákey pukoli, cokiicok nii epuukam. Efreem niŋ Manase pakatoom samat nii Ruben niŋ Simeyon.

VI Pale pakatuwii efikayeno pakatii. Ti etaam ya eti ñúnuwii efikasa hitoonu ha hiteyii.

VII Kaatuko ta inci íñfulii ta Mesopotami cólumii Efalata ti mah ma miti Kanaan, Rasel, íññaatí, naaket ti pítin pa, ínciitíyam meemak. Inci inhokoo ti pítin pa pítí Efalata (ekina nkasok fiye Betelehem).”

VIII Israyel naacuk pikampaani pa pakati Josef naacakan: “Payenkuu pakayme?”

IX Josef naañahanoo: “Payenkuu pikampaani pa payenka Pútuun pa mpuwufanaam ka le Esipt.” Jakob naasokoo: “Káluma, cóopiyii pukolam kati sampanii.”

X Ti oom caanak, Israyel amaamanaa-maaman, ñíkinoo íññitaah acukantoo pinap. Fiye, Josef naacoop pikampaani pa pakateyoo pukol Israyel. Israyel naañoonii naasumpoolii.

XI Púful toko naasok Josef: “Taapala míilool nii fanene cuk puhoonuyi pale Pútuun pa mpíhin pucuk focaa epuuki.”

XII Josef náafulan epuukoo ti hipon Jakob, náakilipo hátikinoo puhoonuyoo t’etaam.

XIII Josef naasiinan epuukoo, Efreem ti epeesoo yáali ekina eyem Israyel epeesoo yaamay, Manase ti epeesoo yaamay ekina eyem Israyel epeesoo yáali, náahinii kapulohoo.

XIV Pale Israyel naafiitanool sipeesoo, naanan yáaliyoo ti hikaw Efreem eeyem ya kahiineen ka, naanan yaamayoo ti hikaw Manase eeyem ya áhampaatiin a.

XV Fiye naasampan Josef, naasokoo:
“Alímaati Pútuun pa empá maamaa atoom Abraham

nin paapaa atoom Isaak nkátuule pa,
Pútuun pa peefaasaam pa

kápilin emma inci impukee ma fo fiye,
XVI Pútuun pa peeyem pa Maleekoo ya
eefakanaam ya

ti heenaput ha púloon,
álímaati pisampan pikampaani pa payenke!
Alímaati pínapii teyii caacawam inciluwee
nin lombo caacaw maamaa atoom Abraham
nin citi paapaa atoom Isaak,
nkataak hícump miin ti etaam ya!”

XVII Josef súumutoo fa naacuke fa paapaa ateyoo naanane fa epeesoo yáali ti hikaw Efreem; fiye, naacok epees faafoo kati áfulan yo ti hikaw Efreem apinan yo ti hikaw Manase.

XVIII Naasok paapaa ateyoo: “Haani paapaa, fiyuu tom. Ane ayem áhampaatiin a, nan epeesí yáali ti hikawoo.”

XIX Paapaa ateyoo naapook, naasokoo: “Añiinam, inci méyimeyi, Manase lombo keesokoo maamaa éfikayenoonii síi eemaka. Pale atuwoo afaahanoo hamake, keesokoo maamaa éfikayenoonii písii peemaka.”

XX Fiye, naasampanii oom hinoom, naasok:
“Ti ucaw aluu pakati Israyel éfinkasik nin kayeniyaa kaasampan. Efinkasok:

'Alímaati Pútuun pa píhin aluu nípiful
Efreem nin Manase."

Fiyuu Jakob naanane Efreem hátikin Manase.

^{XXI} Fiye, Israyel naasok Josef: "Etikamp ketaa,
pale Pútuun pa efipiyeno nin aluu, efipiñahan
aluu ti mah ma miti símaama aluu.

^{XXII} Inci ufanuu pihan ñúnuwi: etaam ya eti
Sikem eenape ya eyya inci illame ya ti pakati
Amol. Etaam eyyuu, nin káakuntu ka kutoom
nin hinjaaceen ha hitoom inci intaake yo."

XLIX

Jakob kaasampan ka kiteyoo epuukoo

^I Púful toko, Jakob naayonkal epuukoo
naasokii: "Niconcooloyii inci pusok aluu
heekaakaay ha pitaako aluu hátikin.

^{II} Níkey nísiitan, aluu epuuk Jakob,
nísiitan Israyel paapaa ataaluu.

^{III} Ruben, añiinam áyaañ,
awe yem sempeyam, añiinam áyaañ ti
hikampaanateyam.
Epuukam púloon, aahanii sempe inhañee
káamakiiyan.

^{IV} Mpahiñi nii ésaacin, pale aatinene han an,
kaatuko aahintaahinto nin aalam,
uwwas ecunkun ya etoom meeñeya.

^V Simeyon nin Lewi pakoonool paka,
úkuntu wa uteyii uti káapucalool.

^{VI} Alímaati inci timpi tantak ñicukool ña ñiteyii,

álimaati inci timpi yeno nantoonool ti
pitenenool pa piteyii.

Kaatuko ti káñiken ka kiteyii nkamuke pákayiin
nkataak pásuuma ti kaamuunal kícíin.

VII Ñanaa pafet pa piteyii peehiñe pa,
niñ káñiken ka kiteyii keekance ka.

Keesokii maamaa étikayini piyeno nantoonool,
efikanakanoolo niñ keesoke Jakob maamaa,
nkahancaloolo pan óo pan ti mah ma miti
Israyel.

VIII Juda, ñúnuwi niñ pakatuwi éfikamuli,
aafacok ñisenku pikamooli,
miin ma miti paapaa atii éfimikilipo
hátikini.

IX Juda, añiinam, aacukaacuk nii cicata ceepaye
hili efoofa etenco,
inciñoho ti káahintuma etenco
inciñakoolo incihinto.
Ayme áfaahaañi co kalitan?

X Cávii ca éticiful ti miin ma miti Juda,
hípaal ha hiti cávii ca étihiful ti
máacaasiyoo
taamanta aña eeñaje ho ya hicoopu ácoliyoot,
aña ammeya ya nii púlunta pa púloon
éfiputuuloo.*

XI Afaacenk cífali ca citeyoo ti nikenenk,
afaacenk fáli eyyuu ti nikenenk neenape.
Elaan éeciita hinoom eti kikenenk efeemeen
fo añow teyyo wañ wa uteyoo,

* **XLIX:X 49:10** Niñ ekina tom, “hikasap ha hiti cávii ca
étihiful ti máacaasiyoo taamanta ámulutee. Písii pa púloon
éfiputuuloo.”

fo añow teyyo hísool ha hiteyoo.

XII Ñíkinoo efiñihan elaan eti kikenenk pacaan,
úñiinoo nuuhan miin pahiine.†

XIII Sepulun afaakin ti kantant kaatii
keetaake kásik kiti ñiteen ñenfakat,
afaakin puwant Siton.

XIV Isakaal acukaacuk nii fáli eetaake sempe
éepahiye ti pututa kukuup kúsupak enka
neekancape.

XV Afaacuk nii éyekunooluma ya enapaanap,
etaam ya néesuum.

Naawufan káapantiyoo apikanto pakantiyal
peenapa
naacoon páhin piti amiikan.

XVI Dan áfaahin kíiti pakanoo
samat nii pikee písii pa piti Israyel.

XVII Dan afaacuk nii epululoola ti kanaac pítin,
kaafepa ti pítin pa,

enka nkulum efalinc ti koot
fo efalinc ya ewant ateteyana ya eteyyo
naalinkiloolo.

XVIII Ateeteyo, inci taakaataak káyinan nii
aafafakanam!

XIX Gad, pikanca efikalaakiyoo,
pale náasiinoonii apitey neyii.

† **XLIX:XII 49:12** Niñ ekina tom, “Ñíkinoo éfiñicunk kamma elaan ya, úñiinoo núuhiini kamma miin ma.”

XX Asel mah ma miteyoo efimmitaak umaañ
weenape,
afanamemanool ñaliyal ñiti pumansa.

XXI Nafatali acukaacuk nii himisawoot heeyihe
eeha nihipuk mufuun meewalla.

XXII Josef acukaacuk nii enuun eewalla eyya
nepukool,
néeyemi pukol káapun.
Unaay eteyyo nuumuus hiniñ ha.

XXIII Pakati kiñaaceen kalaahatooloo
nkalaakiyoo nkacenanoo.

XXIV Pale akina, sipeesoo seeyanke etisikikilan
niñ ásikaa hiñaaceen ha hiteyoo,
kamma sempe sa siti Pútuun pa piti Jakob,
pikina piyem Afaasa ya,
niñ lombo Enánkiin ya eti Israyel.

XXV Pikina piyem Pútuun pa piti paapaa atii
empa mpiyankanani pa,
Pútuun pa piti sempe sa púloon empa mp-
isampani pa:

kaasampan kiti etiil ya eyya néfulii ya patiila,
kiti man emma úmmufulii ma t'etaam,
niñ kiti kaapukool niñ káacuuwan.

XXVI Kaasampan ka kiti paapaa atii
kihanjaahan pafom pítintin pa peeyem pa le
kápilin ti símaama unaa,
kumuusaamuus mítintin ma miti kúcook ka.

Alímaati kúwanoonii ti hikaw Josef,
éeyenoonii ya ati hikaw ti ñúnuwoo niñ
atuwoo.

XXVII Benjamin acukaacuk nii eyen elampa eyya netaatulool.
Mpucom pa neli élukuleen eyya neeleemaye ya,
Nkáníim ka népaacinool aja neecoke ya.”

XXVIII Payenkuu púloon kayem sísii sa ṇaasuwan niṇ súsupak sa siti pakati Israyel. Kilim enkuu paapaa ateyii naasokii ta naayeniyii ta kaasampan, an óo an niṇ kaasampan ka kiteyoo.

Eket ya eti Jakob

XXX Púful toko Jakob naasok epuukoo: “Etikamp inci ketaa pinanf pakataama, nihokam la ṇífaafam nkahokee la, ti kaayeen ka kenfakat ka keeyem ka ti kaakit ka kiti Efulon, eesoke Het maamaa.

XXX Kaayeen enkuu unka ti kaakit ka kiti Makapela pukol Mamule ti mah ma miti Kanaan. Abraham anoome kaakit ka ti Efulon, eesoke Het maamaa, kati kiyeno íhokuma ha hiteyoo.

XXXI Toko Abraham niṇ aaloo Sara nkahokee, Isaak lombo niṇ aaloo Rebeka toko nkahokee. Inci himuumam toko inhoke Leya.

XXXII Kaakit ka niṇ kaayeen ka keeyem ka toko, ti keesoke Het maamaa nkunoomée.”

XXXIII Ta Jakob naapaye ta káakup niṇ epuukoo, náaseepin wootoo apinan wo ti ecunkun ya, naasuunjut pikelan naaket apinanf pakataama.

L

Keenoot ka kiti Jakob

^I Emma Jakob naakete ma, Josef naatah fanjoo ti ehunun ya eti paapaa ateyoo naakoon teyyo, naayeno yo kaasumpool ti puhoonu.

^{II} Fiye, Josef naawufan hilim púkuuñana pa kapimemanool ehunun paapaa ateyoo nin kupuun nin munucu méesuume haaw. Nkame-manool yo.

^{III} Incoop kunoom áwii ésupak (40), kikina kiyem kunoom enka nkañaje ka hicoopu kati kamemanool ehunun timpi efut. Pakati Es-ipt nkakoonoo fo kunoom áwii éhaaciil nin ñaasuwan (70).

^{IV} Ta caanak ca citi keenoot ka incipaye ta, Josef naasok puwuna amansa ya kunuu: “Káluma, canisok amansa ya nii:

^V ‘Paapaa atoom, ta eket ya eteyoo néelohanii ta, náahinam pisintoolo nii inci facaahokoo ti íhokuma ha eeha naamemanooliye ha ti mah ma miti Kanaan. Fiye káluma, katanam pisilo Kanaan pícaahokii paapaa atoom. Nin inci payaa fáñhoonii.’”

^{VI} Amansa ya naañahanoo: “Kaay caahok paapaa atii samat nii fa náahinuu fa aapisintoolo.”

^{VII} Fiye, Josef naayeno pikaayu kati ahok paapaa ateyoo. Puwuna amansa ya kunuu, ñíhampaatiin ña pakati ekumpaani ya eti amansa ya nin ñíhampaatiin ña púloon pakati mah ma miti Esipt nkanapool neyoo.

^{VIII} Miin ma miteyoo púloon, ñúnuwoo nin atuwoo nin miin ma miti paapaa ateyoo nkanapool lombo neyoo. Intowo ti mah ma miti Kosen epuuk ya nin pukoollee pa lamma.

IX Pakakee lombo pakati pufalinc nin pakati pisaleet nkanow teyii; kayon kenfakat kinapoole neyoo.

X Ta nkacole ta la nkasok la Kolen-ha-Atat pukol han ha hiti Jordan, nkakoon meemak, Josef náahin faafoo keenjoot kenfakat fo kunoom isak nin kúsupak.

XI Ta pakati mah ma miti Kanaan nkacuke ta pakan paka kéekeyii ka keenjoot ka Kolen-ha-Atat nkasok: “Añe keenjoot kenfakat pakati Esipt nkataake.” Ekina ewune nkalu toko caacaw ca Apel-Misulayim (ekina eyem “keenjoot ka kiti Esipt”).

XII Fiyuu epuuk Jakob nkáhine eeha naasokii ha.

XIII Nkacoo ehunon ya eteyoo ti mah ma miti Kanaan. Nkahok yo ti kaayeen ka kenfakat ka kiti kaakit ka kiti Makapela, pukol Mamule, enka Abraham naanoome ka ti Efulon, eesoke Het maamaa, kati kiyeño íhokuma ha hiteyoo.

XIV Ta Josef naapaye ta ihoku paapaa ateyoo, naañoho Esipt nin ñúnuwoo nin atuwoo nin payenka púloon keenapoole ka neyoo ihoku paapaa ateyoo.

Josef kaaponket ka kiteyoo ñúnuwoo

XV Púful toko Josef ñúnuwoo nkasok: “Fiye paapaa atuunaa aketaa, Josef áfaayini náañohoonii tuunaa náanukan heenaput ha púloon eeha núuhinoo ha.”

XVI Nkapon pati Josef hilim eehe: “Paapaa atuunaa áketum, eehe naasoke:

XVII 'Nisok Josef: Káluma, ponket umuuyen wa uti ñúnuwi: henfakat ha heenaput eeha

nkáhinuu ha.' Fiye káluma, ponket umuuyen wa uti unii pimiikan pa pakati Pútuun pa piti paapaa atuunaa." Josef naayeno pukoon ta náasiye ta ekoonan eyyuu.

XVIII Púful toko ñúnuwoo nkákey nkákilipo ti wootoo nkasokoo: "Unii pimiikani."

XX Pale Josef naañahanii: "Timpi nife, inci yinaat piyeno ti káasiinjuma Pútuun pa.

XX Nílafiyaamlafi íhinu heenaput, pale Pútuun pa mpílafi íhinu heenape, mpifakan elonj hícamp pakan samat nii eeha innicuke ha fíyooy.

XXI Fiye, timpí nife, famankool aluu ninj miin ma mitaaluu." Ti pákupaloo péesuume empuu naapuuñanoolii.

Eket ya eti Josef

XXII Fiye, Josef ninj miin ma miti paapaa ateyoo púloonj nkatowo Esipt, Josef naalonj sitiil keme ninj ñaasuwan (110).

XXIII Naacuk epuuk Efreem ninj keesoke Efreem maamaa. Naacok epuuk Makil, Manase añiinoo, nii epuukoo.*

XXIV Hikee hinoom, Josef naasok pakanoo: "Etikamp inci ketaa pale Pútuun pa efipimankool aluu mpúfulan aluu Esipt mpucoop aluu ti mah emma mpisintooliye ma nii efipuwufan Abraham, Isaak ninj Jakob."

XXV Josef náahin epuuk Jakob, aña nkasok ya lombo Israyel, kapisintoolo: "Ninj Pútuun pa

* **L:XXIII 50:23** Ti cosaan ya eteyii, aje éyisane nii, éfikayini hitaaku hitoonu ti hisaanumate ha hiti Josef samat nii epuukoo.

píkeyyoo kayankanan aluu mpucoop aluu ti oom mah, nicoopool ehunuṇam.”

^{XXVI} Eehuu hipimuus, Josef naaket Esipt loho ataakaa sitiil keme niṇ ṇaasuwan (110). Nkame-manool ehunuṇoo timpi efut, nkawas yo ti keesoo.

Kuloonaay
Karon: Kuloonaay (Portions)

copyright © 2018-2025 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karon

Contributor: SIL International (in Africa)

All rights reserved.

2025-07-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 Jul 2025 from source files
dated 11 Jul 2025

404e2c05-c6eb-5f56-8cae-50a5b595ef9a